

Beleidsdraaiboek Klassieke Varkenspest

versie 2.1, december 2007

HOOFDSTUK 1: INLEIDING	8
1.1 HET BELEIDSDRAAIBOEK KLASSIEKE VARKENSPEST, VERSIE 2.1	9
1.2 LEESWIJZER.....	9
HOOFDSTUK 2: ALGEMEEN	10
2.1 OVERIGE DRAAIBOEKEN.....	11
2.1.1 <i>Het LNV Handboek Crisisbesluitvorming</i>	11
2.1.2 <i>Het Handboek Financieel Management in Crisissituaties</i>	11
2.1.3 <i>Het Handboek Communicatie bij Crisis</i>	11
2.1.4 <i>Het Uitvoeringsdraaiboek Klassieke Varkenspest</i>	11
2.1.5 <i>Het draaiboek Crisisbeheersing van de Algemene Inspectiedienst</i>	11
2.1.6 <i>Het Crisisdraaiboek van het Centraal Instituut voor Dierziekte Controle (CIDC-Lelystad)</i>	11
2.1.7 <i>Het Draaiboek Crisisbeheersing Dienst Regelingen</i>	12
2.2. DE ZIEKTE.....	12
2.2.1 <i>Aangifteplicht</i>	12
2.2.2 <i>Agens</i>	12
HOOFDSTUK 3: JURIDISCHE BASIS	18
3.1 INLEIDING.....	19
3.2 INTERNATIONALE CONTEXT	19
3.2.1 <i>De World Animal Health Organisation (OIE)</i>	19
3.2.2 <i>De Europese Unie (EU)</i>	19
3.3 JURIDISCHE BASIS.....	19
3.3.1 <i>Europa</i>	20
3.3.2 <i>Nederland</i>	20
HOOFDSTUK 4: CRISISORGANISATIE	22
4.1 INLEIDING.....	23
4.2 DE CRISISORGANISATIESTRUCTUUR VAN LNV	23
4.2.1 <i>Departementale crisisorganisatie</i>	23
4.2.2 <i>Regionale Crisisorganisatie</i>	24
4.3 FINANCIËLE VOORZIENINGEN.....	24
4.3.1 <i>Kosten en financiering van de bestrijding</i>	24
4.3.2 <i>Inkomsten van het Diergezondheidsfonds</i>	25
4.3.3 <i>Bijdragen van het bedrijfsleven aan het Diergezondheidsfonds</i>	25
4.3.4 <i>Toekennen van een tegemoetkoming in de kosten bij de bestrijding</i>	26
4.4 MIDDELEN.....	26
4.4.1 <i>Personeel</i>	26
4.4.2 <i>Expert Teams</i>	26
4.4.3 <i>Apparatuur en voorzieningen</i>	27
4.4.4 <i>Laboratorium</i>	27
4.5 TRAINING VAN PERSONEEL.....	28
4.6 REAL TIME ALARMOEFENINGEN	28
4.7 VOORLICHTING, EDUCATIE EN BEWUSTZIJN VAN DIERZIEKTEN	28
4.7.1 <i>Meldplicht</i>	28
4.7.2 <i>Voorlichting</i>	29

4.7.3 Veterinaire opleiding.....	29
4.7.4 Agrarische opleidingen.....	29
4.8 OPZETTELIJKE BESMETTING / BIOTERRORISME.....	29
HOOFDSTUK 5: COMMUNICATIE	32
HOOFDSTUK 6: FASEN EN SCENARIO'S.....	34
6.1 INLEIDING.....	35
6.2 FASEN.....	35
6.2.1 Normale fase.....	35
6.2.2 Aandachtsfase	35
6.2.3 Verdenkingsfase	35
6.2.4 Crisisfase.....	35
6.2.5 Fase van buitengewone omstandigheden.....	36
6.2.6 Afbouwfase.....	36
6.3 SCENARIO'S	36
6.4 VOORBEELDEN VAN BELEIDSINSTRUMENTEN PER SCENARIO	37
6.4.1 Scenario's A en B.....	37
6.4.2 Beleidsinstrumenten in scenario's C en D.....	37
6.4.3 Beleidsinstrumenten in scenario E.....	37
6.4.4 Beleidsinstrumenten in scenario's F, G en J	38
6.4.5 Beleidsinstrumenten in scenario's H en I	38
HOOFDSTUK 7: BELEIDSINSTRUMENTEN	40
7.1 INLEIDING	41
7.2 IMPORT VERBODEN/EXPORT VERBODEN	41
7.3 CONTACTBEDRIJVEN VIA IMPORT	42
7.4 INFORMEREN EN ADVISEREN	42
7.5 ADVIES VEEBEDRIJVEN	43
7.6 (HYGIENE)PROTOCOLLEN	43
7.7 REINIGEN EN ONTSMETTEN VERVOERMIDDELEN	44
7.8 RISICOVOLLE ACTIVITEITEN	44
7.9 MANIFESTATIES EN EVENEMENTEN	44
7.10 FOKVERBOD.....	45
7.11 RUIMEN	45
7.12 STANDSTILL	46
7.13 COMPARTIMENTERING / REGIONALISERING	46
7.14 INSTELLEN GEBIEDEN	47
7.14.1 Inleiding	47
7.14.2 Gebied met vervoersverbod.....	47
7.14.3 Beschermings- en toezichtsgebied	48
7.14.4 Ruimingsgebied	48
7.14.5 Voorlopig vaccinatiegebied.....	48
7.14.6 Groot vaccinatiegebied.....	50
7.14.7 Buffergebied.....	50
7.15 NATUUR.....	50
7.16 DEFENSIE	50
7.17 WELZIJN	50

HOOFDSTUK 8: MAATREGELPAKKETTEN.....	52
8.1 INLEIDING	53
8.2 UITLEG VAN DE MAATREGELPAKKETTEN	53
8.2.1 Vervoer van varkens	53
8.2.2 Vervoer van niet gevoelige dieren.....	53
8.2.3 Levende producten.....	53
8.2.4 Mest en mestvervoermiddelen.....	54
8.2.5 Melk.....	54
8.2.6 Diervoeders.....	54
8.2.7 Bezoekers	55
8.2.8 Destructiemateriaal	55
8.3 MAATREGELPAKKET STANDSTILL	58
8.3.1 Vervoer van varkens	58
8.3.2 Vervoer van niet gevoelige diersoorten.....	58
8.3.3 Levende producten.....	58
8.3.4 Mest.....	58
8.3.5 Melk.....	58
8.3.6 Diervoeders.....	58
8.3.7 Bezoekers	59
8.3.8 Destructiemateriaal	59
8.3.9 Vervoermiddelen	59
8.4 MAATREGELPAKKET BESCHERMINGSGBIED/ TOEZICHTSGEBIED/ VERVOERSVERBODGEBIED	60
8.4.1 Vervoer van varkens	60
8.4.2 Vervoer van niet gevoelige diersoorten.....	60
8.4.3 Levende producten.....	60
8.4.4 Mest.....	60
8.4.5 Melk.....	60
8.4.6 Diervoeders.....	61
8.4.7 Bezoekers	61
8.4.8 Destructiemateriaal	61
8.4.9 Vervoermiddelen	61
8.5 MAATREGELENPAKKET COMPARTIMENT	62
8.5.1 Vervoer van varkens	62
8.5.2 Vervoer van niet gevoelige dieren.....	62
8.5.3 Levende producten.....	62
8.5.4 Mest.....	62
8.5.5 Melk.....	63
8.5.6 Diervoeders.....	63
8.5.7 Bezoekers	63
8.5.8 Destructiemateriaal	64
8.5.9 Vervoermiddelen	64
HOOFDSTUK 9: VACCINATIE.....	66
9.1 INLEIDING EN BEGRIPPEN	67
9.1.1 Basisprincipe.....	67
9.1.2. Begrippen	68
9.2 UITGANGSPUNTEN	69

9.3 OVERWEGINGEN BIJ DE UITGANGSPUNTEN.....	69
9.3.1 Zo min mogelijk gezonde dieren doden.	69
9.3.2 72 uur standstill.....	69
9.3.3 Groep van deskundigen (veterinair technisch)	70
9.3.4 Gebieden waarin gevaccineerd zal worden.....	70
9.3.5 Uitbraak in een nieuw gebied	71
9.3.6 Beschermende vaccinatie; vaccinatie voor het leven	71
9.3.7 Hobbydieren.....	71
9.4 MAATREGELPAKKET VOORLOPIG VACCINATIEGEBIED	71
9.5 UITVOERING VACCINATIE	72
9.5.1 Biggen	72
9.5.2 Vleesvarkens	72
9.5.4. Opfokgelten.....	72
9.5.5 Beren.....	73
9.5.6 Hobbydieren.....	73
9.6 VERPLAATSING IN VERBAND MET WELZIJN.....	73
9.6.1 Vleesvarkens	73
9.6.2 Gevaccineerde biggen.....	73
9.6.3. Niet gevaccineerde biggen	73
HOOFDSTUK 10: AFBOUW	74
10.1 AFBOUW ALGEMEEN	75
10.2 AFBOUW PER GEBIED	75
10.2.1 Compartimenten.....	75
10.2.2 Beschermings- en toezichtsgebied (B/T gebied)	75
10.2.3 Voorlopige Vaccinatiegebied	76
10.3 AFBOUW MAATREGELPAKKETTEN.....	76
10.3.1 Vervoer van varkens en van ongevoelige diersoorten	76
10.3.2 Mest.....	77
10.3.3 Levende producten.....	78
10.3.4 Melk	78
10.3.5 Diervoeders.....	78
10.3.6 Destructiemateriaal	78
10.4 AFBOUW VACCINATIECIRKELS.....	78
10.4.1 Vervoer van varkens.....	79
10.4.2 Vervoer van ongevoelige diersoorten.....	79
10.4.3 Levende producten.....	79
10.4.4 Mest.....	79
10.4.5 Melk	79
10.4.6 Diervoeders.....	79
10.4.7 Bezoekers	80
10.4.8 Destructiemateriaal	80
10.5 HERBEVOLKING	80
HOOFDSTUK 11: ONGEVOELIGE DIERSOORTEN EN AKKERBOUWBEDRIJVEN	82
11.1 INLEIDING.....	84
11.2 HERKAUWERS	85
11.2.1 Inleiding	85
11.2.2. Maatregelentabel:.....	86

11.2.3 Toelichting van de maatregelen.....	87
11.3 PAARDEN.....	89
11.3.1 Inleiding	89
11.3.2. Maatregelentabel:.....	90
11.3.3 Toelichting van de maatregelen.....	91
11.4 PLUIMVEE	93
11.4.1 Inleiding	93
11.4.3 Toelichting van de maatregelen.....	95
11.5 OVERIGE ONGEVOELIGE DIERSOORTEN	96
11.5.1 Inleiding	96
11.5.2 Bedrijfsmatig gehouden ongevoelige dieren.....	97
11.5.3 Postduiven	98
11.5.4 Hobbymatig gehouden ongevoelige dieren, gezelschapsdieren	98
11.6 AKKERBOUWBEDRIJVEN MET OF ZONDER GEVOELIGE DIERSOORTEN.....	98
11.6.1 Akkerbouwbedrijven met varkens	98
11.6.2 Akkerbouwbedrijven zonder varkens	98
HOOFDSTUK 12: OVERIGE HOUDERIJEN EN NATUUR	100
12.1 KINDERBOERDERIJ.....	101
12.1.1 Inleiding	101
12.1.2 Advies algemeen.....	101
12.1.3 Maatregelen	101
12.1.4 Communicatie	102
12.2 HOBBYDIEREN	102
12.2.1 Inleiding	102
12.2.2 Advies algemeen.....	102
12.2.3 Maatregelen	102
12.2.4 Communicatie	103
12.3 WILDE ZWIJNEN EN NATUURTERREINEN	103
12.3.1 Inleiding	103
12.3.2 Gehanteerde definities	103
12.3.3 Overleg natuur en besmettelijke dierziekten (ON&BD).....	104
12.3.4 Groep van deskundigen	104
12.3.5 Maatregelen ten aanzien van wilde zwijnen	104
12.3.6 Richtsnoeren voor monitoring van wilde zwijnen	106
12.3.7 Maatregelen ten aanzien van natuurterreinen	107
12.4 BESCHERMDE SOORTEN EN RASSEN	109
12.4.1 Inleiding	109
12.4.2 Ruimingsdefinitie en Taxonomische groepen.....	109
12.4.3 IUCN.....	109
12.4.4 Wijziging van de soortenlijsten.....	109
12.5 DIERENTUINEN	109
12.5.1 Inleiding	109
12.5.2 Maatregelen	110
12.5.3 Communicatie	110
12.6 LABORATORIA MET GEVOELIGE DIERSOORTEN.....	111
12.6.1 Inleiding	111
12.6.2 Beleidsinstrumenten voor laboratoria.....	111
12.7 UITBRAAK IN EEN SLACHTHUIS, GRENSINSPECTIEPOST OF VERVOERMIDDEL	111

12.7.1 Inleiding	111
12.7.2 Maatregelen	112
HOOFDSTUK 13: VOLKSGEZONDHEID	114
13.1 RISICO'S VOOR DE MENS	115
13.2 SOCIAAL EMOTIELE GEVOLGEN	115
13.2.1 Inleiding	115
13.2.2 Taak reguliere hulpverleningsinstanties	115
13.2.3 LNV: Communicatie en afstemming	115
BIJLAGEN	118
BIJLAGE 1: AFKORTINGEN EN DEFINITIES	119
BIJLAGE 2: IMPLEMENTATIETABEL	122
BIJLAGE 3: SAMENSTELLING DIVERSE OVERLEGSTRUCTUREN	124
BIJLAGE 4: BELEIDSINSTRUMENTENTABEL	126
BIJLAGE 5: COMPARTIMENTERING	129
BIJLAGE 6: VARKENDICHTHEID	135
BIJLAGE 7: AFBOUWTABEL	136
BIJLAGE 8: VOORBEELD ATTEST/EIGEN VERKLARING	139
BIJLAGE 9: REINIGEN PAARD	142
BIJLAGE 10: CHRONOLOGISCHE BESCHRIJVING VAN DE VACCINATIE	143
BIJLAGE 11: TREFWOORDENREGISTER	145

Hoofdstuk 1: Inleiding

1.1 Het beleidsdraaiboek versie 2.1

1.2 Leeswijzer

1.1 HET BELEIDSDRAAIBOEK KLASSIEKE VARKENSPEST, VERSIE 2.1

Een draaiboek is een dynamisch geheel. De input van stakeholders, ervaringen met dierziekte-uitbraken en oefeningen, veranderende regelgeving, veranderende opvattingen zijn in dit draaiboek verwerkt. Dit draaiboek is door de Bestuursraad van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) vastgesteld en is naar de Europese Commissie gestuurd ter goedkeuring als 'contingencyplan'.

Op basis van nieuwe reacties en nieuwe opvattingen zal het beleidsdraaiboek worden geactualiseerd.

Overigens kan er zich in een crisis altijd een situatie voordoen waarin het nodig blijkt om geheel af te wijken van de beschreven maatregelen. Aan het draaiboek kunnen geen rechten ontleend worden. Het draaiboek is een weergave van de gehanteerde beleidslijn op een bepaald moment. Het gaat uit van een vereenvoudiging van de complexe situaties die kunnen ontstaan bij verschillende scenario's van de uitbraak van een dierziekte. Tijdens een uitbraak kan door de minister worden afgeweken van de in dit draaiboek beschreven lijn, indien de situatie daartoe aanleiding geeft.

1.2 LEESWIJZER

Het beleidsdraaiboek start in hoofdstuk 2 met een beschrijving van de overige draaiboeken om de plaats van dit beleidsdraaiboek duidelijk weer te geven. Het tweede deel van hoofdstuk 2 is een omschrijving van de ziekte klassieke varkenspest (KVP) en het virus. In het volgende hoofdstuk (hoofdstuk 3) wordt de juridische basis beschreven, zowel nationaal (GWWD) als internationaal (oa. EU richtlijn). Hoofdstuk 4 beschrijft in het algemeen de opbouw van de crisisorganisatie. De communicatie van dierziektebestrijding, met verwijzing naar het handboek "Communicatie bij Crisis", is terug te vinden in hoofdstuk 5. Vervolgens worden in hoofdstuk 6, 7 en 8 de verschillende fasen, scenario's, beleidsinstrumenten en maatregelpakketten toegelicht. Hoofdstuk 9 behandelt de vaccinatiestrategie en hoofdstuk 10 betreft de afbouwfase. In hoofdstuk 11 worden de overige (niet gevoelige) diersoorten besproken. De gevolgen en maatregelen voor de overige houderijen worden in hoofdstuk 12 nog eens apart besproken, bijvoorbeeld de kinderboerderij en houderijen waarvoor er speciale regelgeving in de richtlijn is, bijvoorbeeld een dierentuin. Tot slot gaat hoofdstuk 13 in op de volksgezondheidsaspecten van KVP. In de bijlagen komen achtereenvolgens de definities en afkortingen aan bod, gevolgd door een implementatietabel, overlegstructuren, een tabel met beleidsinstrumenten, de compartimentering, gedeelten over scheiding woon- en bedrijfsgedeelten en voorbeelden van attesten/verklaringen en adviezen over reinigen en ontsmetten van paarden.

Hoofdstuk 2: Algemeen

2.1 OVERIGE DRAAIBOEKEN

- 2.1.1 Het LNV Handboek Crisisbesluitvorming
- 2.1.2 Het Handboek Financieel Management in Crisissituaties
- 2.1.3 Het Handboek Communicatie bij Crisis
- 2.1.4 Het Uitvoeringsdraaiboek Klassieke Varkenspest
- 2.1.5 Het draaiboek Crisisbeheersing van de Algemene Inspectiedienst (AID)
- 2.1.6 Het crisisdraaiboek van het centraal instituut voor dierziekte controle (CIDC)
- 2.1.7 Het Draaiboek Crisisbeheersing Dienst Regelingen

2.2 DE ZIEKTE

- 2.2.1 Aangifteplicht
- 2.2.2 Het agens
 - 2.2.2.1 Infectieroutes
 - 2.2.2.2 Pathogenese
 - 2.2.2.3 Klinische symptomen
 - 2.2.2.4 Pathologie
 - 2.2.2.5 Diagnose en diagnostiek

2.1 OVERIGE DRAAIBOEKEN

Naast het beleidsdraaiboek klassieke varkenspest zijn er een groot aantal andere draaiboeken die de gang van zaken bij crisis beschrijven. In dit draaiboek wordt vaak verwezen naar deze draaiboeken. De meest recente versies van alle draaiboeken waarnaar verwezen wordt zijn te vinden op internet, op de website van het ministerie van Landbouw Natuur en Voedselkwaliteit (LNV)(www.minlnv.nl).

Op ministerieniveau betreft het een drietal overkoepelende draaiboeken:

2.1.1 Het LNV Handboek Crisisbesluitvorming

Dit handboek gaat in op de voorzieningen en maatregelen die noodzakelijk zijn om een organisatie in korte tijd en geïntegreerd met de reguliere werkzaamheden, een crisis te laten managen. De bij LNV gekozen structuur sluit aan bij de (interdepartementale) structuur zoals beschreven in het Nationaal Handboek Crisisbesluitvorming.

2.1.2 Het Handboek Financieel Management in Crisissituaties

Dit handboek beschrijft wat de taken zijn voor de organisatieonderdelen van LNV op het gebied van financieel beheer en wie daarvoor verantwoordelijk is.

2.1.3 Het Handboek Communicatie bij Crisis

Dit handboek geeft een algemene invulling voor de aanpak van communicatie bij crisis. Het geeft inzicht in verantwoordelijkheden, taken, structuren en werkmodellen en een overzicht van de mogelijk in te zetten communicatiemiddelen.

Onder deze paraplu vallen de verdere LNV crisisspecifieke draaiboeken zoals bijvoorbeeld het Beleidsdraaiboek Klassieke varkenspest, maar ook het draaiboek van de Directie Natuur met betrekking tot natuur en natuurdieren bij een uitbraak van klassieke varkenspest (Beleidskader Natuur en Besmettelijke Dierziekten). Naast de LNV draaiboeken hebben de uitvoerende diensten eigen draaiboeken. Deze kunnen crisisspecifiek zijn zoals het uitvoeringsdraaiboek van de Voedsel en Warenautoriteit (VWA), of overkoepelend zoals het draaiboek van de Algemene Inspectie Dienst (AID).

2.1.4 Het Uitvoeringsdraaiboek Klassieke Varkenspest

Dit draaiboek van de VWA.beschrijft de activiteiten voortvloeiende uit de te nemen beleidsmaatregelen

2.1.5 Het draaiboek Crisisbeheersing van de Algemene Inspectiedienst

Dit draaiboek regelt de handhaving en treedt in werking bij aanvang van de aandachtsfase. Zowel de taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van de handhavers als de wijze van opschaling zijn geregeld in relatie tot de diverse fasen van crisis. De AID is hierbij ondersteunend voor alle handhavers m.n. politie, douane en marechaussee.

2.1.6 Het Crisisdraaiboek van het Centraal Instituut voor Dierziekte Controle (CIDC-Lelystad)

Dit draaiboek beschrijft voor het diagnostisch laboratorium de algemene gang van zaken bij een dierziekte crisis, en tevens de dierziekte specifieke maatregelen en procedures, bijvoorbeeld voor klassieke varkenspest.

2.1.7 Het Draaiboek Crisisbeheersing Dienst Regelingen

Dit draaiboek beschrijft de opzet en werking van de crisisorganisatie van Dienst Regelingen. Dit Draaiboek fungeert mede als kapstok voor de specifieke procesgerichte draaiboeken van Dienst Regelingen, waarin de opzet en werking per proces verder is uitgewerkt.

Uiteraard zijn er nog vele andere draaiboeken van uitvoerende diensten, andere ministeries (Noodsituaties bij agrarische bedrijven, VROM) en betrokken organisaties.

2.2. DE ZIEKTE

2.2.1 Aangifteplicht

Diagnostiek van klassieke varkenspest begint meestal met het waarnemen van een klinisch probleem door de veehouder, gevolgd door klinische inspectie uitgevoerd door de dierenarts. Afhankelijk van de klinische bevindingen wordt de VWA gewaarschuwd, die, als dat nodig is, materiaal opstuurt voor diagnostiek.

Daarnaast zal de ziekte ook door monitoring van serummonsters waargenomen kunnen worden.

2.2.2 Agens

Klassieke varkenspest is een virale infectie bij varkens. Het virus dat de ziekte veroorzaakt is is een omhuld RNA virus, behorende tot de familie der Flaviviridae. Het virus is alleen infectieus voor varkens en wilde zwijnen, hoewel experimenteel andere diersoorten zijn te infecteren. Het virus vormt geen gevaar voor de volksgezondheid.

Het virus is verwant aan de pestvirussen die bij herkauwers voorkomen: bovine virusdiarree virus (BVDV) en border disease virus (BDV). Deze verwantschap heeft grote gevolgen voor de diagnosestelling omdat er kruisreacties optreden, die kunnen leiden tot fout-positieve laboratoriumresultaten.

2.2.2.1 Infectieroutes

Introductie van het virus op een bedrijf kan door aankoop van of contact met geïnfecteerde dieren die (nog) niet ziek zijn. Varkens, die virusdrager zijn, vormen een groot gevaar. Verspreiding van varkenspestvirus is ook mogelijk door indirect contact via mest, materiaal, materieel en personen. In gebieden met een hoge varkensdichtheid kan het virus zich gemakkelijk verspreiden onder de nabijgelegen varkensbedrijven. De ziekte kan ook worden verspreid via sperma van besmette beren. Ook is verspreiding mogelijk via al dan niet ingevroren varkensvlees. Het voeren van keukenafval (swill-voeding) is verboden.

Na introductie van virus op een bedrijf kan een varken op verschillende manieren worden geïnfecteerd, bijv. oraal, intranasaal en via inseminatie. Of een varken na contact met virus ook werkelijk wordt besmet en de symptomen hangen af van diverse factoren, waaronder de dosis, de infectieroute, de virusstam en de gevoeligheid van het dier. Afhankelijk van o.a. de contactstructuur op het bedrijf (de mate waarin varkens contact met elkaar kunnen hebben) verspreidt de infectie zich meer of minder en snel of langzaam door het bedrijf. In het algemeen zullen in een hok waarin een aantal varkens 'vrij' door elkaar kan lopen meer varkens worden geïnfecteerd dan in een situatie waarin varkens individueel zijn gehuisvest. Het virus wordt vanaf het begin van de klinische verschijnselen uitgescheiden via slijm, urine en faeces. Het virus kan ook worden uitgescheiden via sperma.

2.2.2.2 Pathogenese

Na infectie vermeerdert het virus zich eerst in de keelamandelen (tonsillen). Daarna verspreidt het virus zich o.a. via het bloed (viremie) in het dier en kunnen andere organen en endotheelcellen van de bloedvaten worden geïnfecteerd. Onder andere afhankelijk van de virulentie (agressiviteit) van de virusstam en de leeftijd van het geïnfecteerde varken, kan de infectie leiden tot sterfte in de acute of subacute fase. Dieren, die deze fase overleven, zullen in het algemeen volledig herstellen. Sommige dieren kunnen echter

chronisch geïnfecteerd raken en pas na maanden van ziekte alsnog sterven. Tenslotte kan een infectie van dragende zeugen leiden tot in de baarmoeder besmette biggen. Deze biggen kunnen immuuntolerant geboren worden en continue virus uitscheiden zonder dat ze zelf ernstige verschijnselen vertonen. Uiteindelijk zullen deze dieren binnen enkele maanden vaak toch sterven aan KVP-achtige verschijnselen.

Als gevolg van de infectie zullen de dieren antistoffen gaan vormen tegen het virus. Deze zijn meestal vanaf twee tot drie weken na infectie in het serum bloed aantoonbaar. Het virus is dan meestal niet meer aantoonbaar aanwezig in het bloed of de organen middels virusisolatie. Met een PCR- test kunnen ook bij volledig herstelde dieren tot gemiddeld negen weken na infectie nog restanten (niet-infectieus) van het virusgenoom in sommige organen worden aangetoond. Dit betreft dan vooral de lymfoïde organen (tonsil, lymfeknopen).

De incubatietijd varieert van twee tot tien dagen. Onder bedrijfsomstandigheden is het mogelijk dat de klinische symptomen zich pas twee tot vier weken na de virusinsleep manifesteren. Als het volwassen fokvarkens of een milde virusstam betreft, kan het nog langer duren voordat de besmetting tot uiting komt.

2.2.2.3 Klinische symptomen

Na infectie kunnen verschillende symptomen van klassieke varkenspest optreden, die zeer variabel en in het algemeen niet specifiek zijn voor varkenspest. De ernst van de symptomen hangt o.a. af van de virulentie (agressiviteit) van het virus en de leeftijd van het dier. Jonge dieren vertonen gewoonlijk heviger symptomen dan oudere.

Er wordt onderscheid gemaakt tussen een acute, een chronische en een prenatale vorm van klassieke varkenspest.

Acute vorm:

Hieronder staat een aantal symptomen die bij een varken kunnen worden waargenomen.

- koorts (gewoonlijk > 40°C, bij volwassen varkens echter soms niet hoger dan 39,5°C);
- verlies van eetlust;
- sloom worden en veel liggen;
- harde mest (vaak met slijm), meestal gevolgd door diarree;
- oogontsteking (conjunctivitis) gevolgd door ooguitvloeiing;
- hoest- en ademhalingsproblemen;
- slap in de achterhand en paresis posterior;
- gezwollen lymfeklieren;
- leucopenie en immunosuppressie, die vaak leiden tot secundaire infecties van de darmen en luchtwegen;
- verkleuringen in de huid en huidbloedingen, doorgaans op het oor, de staart, de buik en de binnenzijde van de ledematen;
- “op een hoop liggen”;
- sterfte;

Dieren kunnen weer volledig herstellen, maar kunnen ook gaan slijten.

Chronische vorm:

Aanvankelijk lijken de symptomen veel op die van een acute vorm. Later worden vooral aspecifieke symptomen waargenomen, namelijk:

- met tussenpozen opkomende koorts;
- chronische darmontsteking (enteritis);
- wegwijnen.

De typische bloedingen van de huid ontbreken. Deze varkens kunnen gedurende twee tot drie maanden vóór hun dood klinische symptomen van de ziekte vertonen. Het KVP-virus wordt constant verspreid tot aan

de dood. In serummonsters kunnen tijdelijk antilichamen worden aangetroffen. Bij de chronische vorm van varkenspest worden de klinische verschijnselen vaak door secundaire infecties bepaald.

Prenatale vorm en late manifestatie van de ziekte:

Het KVP-virus kan via de placenta van drachtige dieren foetussen infecteren. Bij zeugen is de ziekte vaak subklinisch.

De gevolgen van foetusbesmetting via de placenta hangen grotendeels af van de leeftijd van de foetus (dus hoelang de zeug al drachtig is) en de virulentie (agressiviteit) van het virus. Besmetting in de beginperiode van de dracht kan leiden tot:

- abortus;
- doodgeboorte;
- mummificatie;
- misvorming.

Dit alles leidt tot een lagere vruchtbaarheidsindex van het bedrijf.

Besmetting van zeugen tot de negentigste dag van de dracht kan leiden tot de geboorte van blijvend viremische biggen, die bij de geboorte klinisch normaal zijn en een paar maanden oud kunnen worden. Na de geboorte kunnen de volgende verschijnselen optreden:

- groeiachterstand;
- wegkwijning;
- soms aangeboren trillen (trilbiggen).

Dit verloop van de ziekte wordt "late manifestatie van klassieke varkenspest" genoemd. Deze biggen kunnen een cruciale rol spelen bij de verspreiding van de ziekte en bij het in stand houden van het virus binnen de populatie, omdat zij tot aan hun dood constant virus uitscheiden (die rol is er eigenlijk alleen maar indien varkenspest endemisch is; bij bestrijding van klassieke varkenspest zoals dat o.a. in Europa gebeurt, spelen dit soort dragers van het virus geen rol van betekenis).

Let op: een varkenspest-infectie kan eveneens subklinisch verlopen.

2.2.2.4 Pathologie

De afwijkingen die gevonden worden bij sectie zijn afhankelijk van de klinische verschijnselen en kunnen dus sterk variëren.

Acute vorm:

Bij sectie kan men de volgende bevindingen doen naast wat is genoemd bij de klinische verschijnselen:

- puntbloedingen tot grotere bloedingen in lymfknoten, blaas, nieren, strottenhoofd en milt;
- infarcten, met name in de milt;
- encefalitis (hersenenontsteking) zonder pusvorming;
- ook is het mogelijk dat laesies worden waargenomen die veroorzaakt zijn door secundaire infecties.

Chronische vorm:

De veranderingen zijn minder typisch, vooral bloedingen in organen en serosa worden niet altijd waargenomen. Bij dieren met chronische diarree zijn necrotische laesies in ileum, ileocaecale klep en rectum niet ongewoon. Bij de chronische vorm van varkenspest worden de klinische verschijnselen en dus ook het sectiebeeld vaak door secundaire infecties bepaald.

Prenatale vorm en late manifestatie van de ziekte:

Een als gevolg van klassieke varkenspest geaborteerde foetus kan uit pathologisch oogpunt niet worden onderscheiden van een om een andere reden geaborteerde foetus.

2.2.2.5 Diagnose en diagnostiek

Diagnostiek van klassieke varkenspest begint met de registratie van een klinisch probleem door de veehouder, gevolgd door klinische inspectie uitgevoerd door de dierenarts. Indien klassieke varkenspest niet is uit te sluiten vindt melding plaats aan de bevoegde autoriteit. Ook bestaat de mogelijkheid om een dierenarts monsters te laten insturen naar het CIDC, indien de dierenarts de ziekte klassieke varkenspest wil uitsluiten of indien een behandeling van vage klinische symptomen niet tot resultaat leidt.

Afhankelijk van de aard van de klinische bevindingen van de officiële dierenarts wordt materiaal opgestuurd voor diagnostiek.

De klinische waarschijnlijkheidsdiagnose wordt bevestigd in het nationaal referentielaboratorium van het CIDC te Lelystad.

Voor de diagnostiek staat een aantal tests ter beschikking, weergegeven in tabel 1. Welke test moet worden gebruikt hangt onder meer af van het moment na infectie waarop monsters voor diagnostiek worden ingestuurd.

Bij verdenking van klassieke varkenspest op een bedrijf moet materiaal worden ingestuurd voor diagnostiek. In tabel 2 staat welk materiaal moet worden opgestuurd. Men moet zich echter realiseren dat na introductie van virus op een bedrijf een infectie pas zal worden opgemerkt als een aantal dieren symptomen vertoont. In het algemeen zal dat pas na een aantal dagen tot weken na introductie worden opgemerkt.

Tabel 1: Diagnostische tests voor aantonen van klassieke varkenspest

Test	Materiaal	Aantonen van	Positief (dagen na infectie van een dier)	Duur test 1) (min.)
Klinische inspectie	varken	symptomen	min. 2 dagen	x min.
IFT / IPT	tonsil, milt, nier, ileum	antigeen (viraal eiwit)	3 tot 30 dagen	6 uur
Virus isolatie (VI)	organen, EDTA-bloed	antigeen (levend virus)	5 tot 7-14 dagen (bloed), 3-30 dagen (organen)	5 dagen
ELISA	serumbloed	antistoffen	vanaf 14-21 dagen	1 dag
VNT (NPLA)	serumbloed	antistoffen	vanaf 14-21 dagen	5 dagen
PCR 3)	organen, EDTA-bloed	antigeen (viraal RNA)	3 tot 21 dagen (bloed), 3-63 dagen (organen)	2 dagen

1. Na ontvangst van het materiaal op het laboratorium
2. Na introductie van virus op een bedrijf zal een infectie echter pas worden opgemerkt wanneer een aantal dieren symptomen vertoont. In het algemeen zal dat pas na een aantal weken worden opgemerkt.
3. Nog niet geschikt voor routine en massa diagnostiek

{toelichting tabel 1:

- IFT vrijwel altijd positief bij klinisch zieke dieren, indien dier sterft of stervende is aan KVP; alleen bij herstel wordt IFT weer snel negatief;
- VI wordt negatief in bloed in aanwezigheid van antistoffen (inactivatie virus), voor organen zelfde opmerking als bij IF;T
- ELISA/VNT kan in vroeg stadium (d14-21) negatief zijn, door wegvangen antistoffen door circulerend virus. Idem bij chronisch geïnfecteerde dieren.}

Tabel 2. Insturen van materiaal t.b.v. varkenspest diagnostiek

Type dier	ten behoeve van	materiaal	test	Tijdstip van uitslag (minimaal)
ziek	snelle diagnostiek	tonsil, milt, nier, ileum	IFT/IPT	dezelfde dag
niet ziek	diagnostiek screening	EDTA bloed serum bloed	virus isolatie ELISA, NPLA	5 dagen negatief: 2 dagen positief: 7 dagen

Appendix: principe tests

- Wanneer sprake is van zieke dieren moet materiaal worden ingestuurd van acute fase representanten. In dit materiaal kan virus (antigeen) worden aangetoond. De eerste test die op het laboratorium wordt uitgevoerd is de immuno-fluorescentie test (IFT). Deze wordt in het algemeen uitgevoerd op vers tonsil materiaal, milt, nier en ileum. Bij een positieve test wordt het materiaal opnieuw onderzocht in de IFT, maar tevens in een immuno-peroxidase test (IPT) ter bevestiging van de diagnose varkenspest. Dit wordt gedaan, omdat met de IFT ook andere pestvirussen zoals BVDV en BDV worden aangetoond. Deze IPT wordt in principe direct na de IFT uitgevoerd. Bij positieve IFT/IPT is de diagnose varkenspest gesteld.
- Een andere test die wordt gebruikt om virus aan te tonen is virus isolatie. Hiervoor kan orgaanmateriaal of onstolbaar gemaakt bloed worden ingestuurd. Na vier dagen kweek kan de test worden afgelezen. De test is gevoelig, maar duurt langer dan de IFT, omdat het een weefselkweek techniek is. De test is daarom minder geschikt voor snelle diagnostiek. Voor orgaanmateriaal is de test ongeveer even gevoelig als de IFT. Voor virus isolatie uit bloed is de test minder geschikt, omdat de test lang duurt en virus in het bloed minder lang kan worden aangetoond dan in de tonsil.
- Een test die recent gevalideerd, geaccrediteerd en geïmplementeerd is, is de PCR ("polymerase chain reaction"). Deze kan worden gebruikt om virus aan te tonen in orgaanmateriaal of bloed. De capaciteit van deze snelle test is echter beperkt in vergelijking met bijvoorbeeld virusisolatie of serologische testen.
- Wanneer de infectie al enige tijd op het bedrijf aanwezig is zullen er naast zieke dieren ook dieren zijn die hersteld zijn. Tevens is het mogelijk dat de infectie subklinisch is verlopen op een bedrijf. Van dergelijke dieren kan serumbloed worden ingestuurd. Deze monsters kunnen worden onderzocht op antilichamen tegen het virus. Hiervoor staan twee tests ter beschikking. Allereerst wordt een voorscreening gedaan met een enzyme-linked immunosorbent assay (ELISA). Hiermee kunnen grote aantallen monsters worden verwerkt. Deze test toont antistoffen aan tegen varkenspestvirus. Positieve resultaten moeten echter worden bevestigd in een test die specifiek antistoffen tegen het varkenspest virus aantoon, aangezien positieve resultaten in de ELISA ook kunnen zijn veroorzaakt door een eerdere infectie met andere pestvirussen. Deze bevestigingstest is een virus neutralisatie test (VNT) die neutraliserende antilichamen aantoon (neutralising peroxidase-linked assay (NPLA)) tegen het virus. Ook dit is een test die vier dagen duurt, omdat het een weefselkweek techniek is. De diagnose varkenspest wordt gesteld als de titer aan neutraliserende antilichamen tegen varkenspest virus even hoog is als of hoger is dan de titer aan antilichamen tegen een ander pestvirus (BDV, BVDV).
- Er is voorgesteld heparinebloed in te sturen om daarin het aantal leukocyten te bepalen. De achterliggende gedachte hierbij is dat na een varkenspest infectie leucopenie optreedt. Dit symptoom kan zeker optreden, maar dit is niet een specifiek symptoom van varkenspest. Ook bij andere aandoeningen kan leucopenie worden gevonden. Het is ook mogelijk dat het aantal leukocyten relatief toeneemt aan het einde van de infectie wanneer een dier moribund is. Bovendien kan een infectie met

varkenspest ook zonder leucopenie verlopen. De waarde van een uitslag t.a.v. leukocytenaantallen in bloed is dan ook discutabel.

- Bij klinische verdenking kan de diagnose het snelst worden gesteld wanneer orgaanmateriaal van klinisch zieke dieren wordt ingestuurd (in ieder geval tonsil, zo mogelijk ook milt, nier en ileum). Er moet materiaal van minimaal vijf dieren worden ingestuurd en het materiaal moet vers zijn. Wanneer er geen kliniek is, maar toch introductie van KVP-virus vermoed wordt, is EDTA-bloed voor VI het meest geschikt indien de vermoede introductie recent heeft plaatsgevonden. Indien de vermoede introductie langer geleden heeft plaatsgevonden, is serumbloed het meest geschikt. Selectie van dieren dient dan plaats te vinden op grond van epidemiologische links met een mogelijke besmettingsbron.

Hoofdstuk 3: Juridische basis

3.1 INLEIDING

3.2 INTERNATIONALE CONTEXT

3.2.1 De Office International des Epizooties (OIE)

3.2.2 De Europese Unie

3.3 JURIDISCHE BASIS

3.3.1 Europa

3.3.1.1 EU-Bestrijdingsrichtlijn

3.3.1.2 EU-Beschikkingen

3.3.2 Nederland

3.3.2.1 Gezondheids- en welzijnswet voor dieren

3.1 INLEIDING

De bestrijding van dierziekten is een nationale verantwoordelijkheid, maar vanwege de grote internationale consequenties van zeer besmettelijke dierziekten zijn er zowel mondiale (via de OIE) als Europese richtsnoeren en richtlijnen. Er zijn op het gebied van dierziektebestrijding, dierziekte notificatie en handelsvoorwaarden voor levende dieren en dierlijke producten op internationaal niveau afspraken gemaakt.

In dit hoofdstuk zullen daarom eerst de internationale kaders beschreven worden en daarna zal worden beschreven hoe de dierziektebestrijding in de Nederlandse wet is geregeld. De implementatietabel geeft weer hoe de KVP-richtlijn in de nationale wetten is geïmplementeerd en is opgenomen in bijlage 2.

3.2 INTERNATIONALE CONTEXT

3.2.1 De World Animal Health Organisation (OIE)

De wereld diergezondheidsorganisatie (OIE) in Parijs, waar inmiddels 168 landen lid van zijn, draagt zorg voor inzichtelijkheid en transparantie van de mondiale dierziekte- en zoönosesituatie. De aangesloten landen verplichten zich de uitbraken van ziekten die op de OIE dierziektelijst staan te melden. De OIE heeft een lijst opgesteld (voorheen lijst A en lijst B) met besmettelijke dierziekten, die gemeld moeten worden bij de OIE (zie ook www.oie.int). De dierziekten staan op deze lijst op basis van een aantal criteria zoals mortaliteit en morbiditeit, internationale verspreiding en gevolgen en gevaren voor de volksgezondheid.

Ook worden binnen de OIE afspraken gemaakt om veilige en eerlijke handel in levende dieren en producten van dieren mogelijk te maken. Deze afspraken vormen de basis voor de regelgeving die door de EU wordt opgesteld.

De OIE geeft per dierziekte criteria, richtlijnen, procedures en aanbevelingen voor bestrijding en surveillance om een zo hoog mogelijke diergezondheidssituatie te bewerkstelligen, ook voor klassieke varkenspest. Deze worden elk jaar herzien.

3.2.2 De Europese Unie (EU)

Binnen de Europese Unie (EU) is een aantal besmettelijke dierziekten afkomstig van de OIE dierziektelijst bestrijdingsplichtig verklaard. De EU heeft de bestrijdingsplicht van deze dierziekten gebaseerd op een aantal criteria zoals de mogelijkheid van het zeer snel verspreiden, de mogelijkheid om zeer zware socio-economische gevolgen te veroorzaken en het mogelijke gevaar voor de volksgezondheid. Voorbeelden zijn: hoog pathogene aviaire influenza (vogelgriep), Newcastle disease, mond- en klauwzeer, klassieke varkenspest, Afrikaanse varkenspest, blauwtong en runderpest.

Voor deze besmettelijke dierziekten zijn bestrijdingsrichtlijnen opgesteld. Een bestrijdingsrichtlijn schrijft de maatregelen voor die een lidstaat minimaal moet nemen bij een uitbraak of bij een verdenking van een uitbraak van de betreffende ziekte. Daarnaast kan een lidstaat aanvullende maatregelen nemen boven op de eisen in de richtlijn om een ziekte effectief te kunnen bestrijden. Het beleidsdraaiboek dient als een aanvulling op de richtlijn. Voor klassieke varkenspest geldt Richtlijn 2001/89 van de Europese Unie.

3.3 JURIDISCHE BASIS

In geval van klassieke varkenspest zijn de volgende wettelijke kaders relevant:

Europees:

- Richtlijn 2001/89/EEG (de bestrijdingsrichtlijn)
- Richtlijnen 90/425/EEG en 89/662/EEG (handelsrichtlijnen; voornamelijk de vrijwaringbepalingen)
- EU-beschikkingen, als aanvulling op de EU-bestrijdingsrichtlijn, specifiek toegesneden op de dierziektesituatie in een lidstaat waar een uitbraak van een besmettelijke dierziekte plaats vindt.

Nationaal:

- Gezondheids- en welzijnswet voor dieren (GWWD)(hoofdstuk II, afdelingen 2 en 3)
- Landbouwwet (dient in dit kader als 'vangnetwet')

3.3.1 Europa

3.3.1.1 EU-Bestrijdingsrichtlijn

Richtlijn 2001/89/EEG is de richtlijn die maatregelen vaststelt voor de bestrijding van klassieke varkenspest in de lidstaten. Deze maatregelen zijn op hun beurt weer geïmplementeerd in de nationale wetgeving. Dit is terug te vinden in de implementatietabel (bijlage 2). De bestrijdingsrichtlijn schrijft de maatregelen voor waaraan de bestrijding minimaal moet voldoen.

3.3.1.2 EU-Beschikkingen

Bij een uitbraak van een besmettelijke dierziekte vindt op zeer korte termijn besluitvorming plaats door de Europese Commissie. Zij kondigt zo snel mogelijk een beschikking af waarin maatregelen staan ter voorkoming van verspreiding van de ziekte. Zo regelt deze beschikking bijvoorbeeld exportverboden, die gelden voor het land met een uitbraak. Over de voorgestelde maatregelen in de ontwerpbeschikkingen wordt door het Permanent Comité voor de voedselketen en de diergezondheid (PCVD) (vertegenwoordigers van alle Europese lidstaten onder voorzitterschap van de Europese Commissie) een advies uitgebracht. Indien positief wordt geadviseerd, vindt vaststelling van de beschikking plaats door de Commissie. De vastgestelde beschikking wordt zo spoedig mogelijk aan de lidstaten gezonden (voor Nederland geschiedt dat via de Permanente Vertegenwoordiging bij de EU) en in het Publicatieblad geplaatst (zie <http://europa.eu.int/eur-lex/nl/oj/index.html>).

Indien een uitbraak van een besmettelijke dierziekte in een andere lidstaat plaatsvindt en een exportverbod wordt ingesteld door de Europese Commissie, is afzonderlijke implementatie van die betreffende regels in Nederland niet noodzakelijk. In de nationale regels over de internationale handel in levende dieren en dierlijke producten zijn automatische implementatiebepalingen opgenomen. Die regels (Regeling handel levende dieren en levende producten (RHLDLP) en de Regeling veterinaire rechtelijke voorschriften handel dierlijke producten, en een aantal regelingen, die zijn gebaseerd op de Veewet) zeggen dat invoer van dieren en producten uitsluitend is toegestaan indien is voldaan aan een aantal voorwaarden. Eén van die voorwaarden is dat de dieren en/of producten niet afkomstig mogen zijn uit een land of een gebied waar Europeesrechtelijke beperkingen gelden als gevolg van een uitbraak van een besmettelijke dierziekte (zie de artikelen 2.29 en 2.39 RHLDLP en de artikelen 2.1.1.2 Regeling veterinaire rechtelijke voorschriften handel dierlijke producten).

3.3.2 Nederland

3.3.2.1 Gezondheids- en welzijnswet voor dieren (GWWD)

De basis voor de preventie en bestrijding van dierziekten is in Nederland vastgelegd in de Gezondheids- en welzijnswet voor dieren (GWWD). De GWWD is een kaderwet die de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit brede bestuursbevoegdheden geeft in geval van een uitbraak van een dierziekte. Met name afdeling 3 van hoofdstuk II van de GWWD "De preventie en de bestrijding van besmettelijke dierziekten" bevat voorschriften over preventie en bestrijding van dierziekten, waaronder klassieke varkenspest. De GWWD bevat enerzijds uitdrukkelijke verbods- en gebodsbepalingen. Anderzijds biedt het een kader voor de uitvoering van de Europese regels voor de bestrijding van besmettelijke dierziekten door een aantal bepalingen over de bestuursbevoegdheden. Het gaat dan om de bevoegdheid tot het stellen van algemeen verbindende voorschriften of het uitvaardigen van individuele beschikkingen. In het geval van een uitbraak van een besmettelijke dierziekte, kunnen de noodzakelijke regelingen (algemeen verbindende

voorschriften) onmiddellijk na hun bekendmaking in werking treden. Deze bekendmaking geschiedt in dergelijke gevallen via de media. Artikel 31 van de GWWD voorziet hierin. Daarnaast bevat de GWWD de mogelijkheid om in spoedeisende gevallen een besluit tot het nemen van bestrijdingsmaatregelen (individuele besluiten/beschikkingen) pas op schrift te stellen, nadat ze zijn genomen. Artikel 21, derde lid, van de GWWD voorziet hierin.

Een aantal geboden zijn gericht aan de houder van dieren. De veehouder is op grond van artikel 19 GWWD verplicht om de VWA op de hoogte te brengen indien een dier ervan wordt verdacht een aangifteplichtige dierziekte te hebben. Op grond van artikel 20 is hij verplicht alle mogelijke medewerking te verlenen bij het vaststellen of het al dan niet een besmettelijke ziekte betreft. Voorts rust op elke houder de verplichting ervoor te zorgen dat een ziek of een van een ziekte verdacht dier zijn verblijfsplaats niet verlaat (art. 29 GWWD).

In artikel 21 is bepaald dat de minister zo spoedig mogelijk de door hem noodzakelijk geachte besluiten tot bestrijding van een besmettelijke dierziekte mag nemen. De maatregelen die hij in dat geval kan treffen zijn opgesomd in artikel 22 van de GWWD. Deze maatregelen omvatten onder meer:

- het opstallen, ophokken of op een plaats houden van zieke en verdachte dieren (art. 22, eerste lid, onderdeel b);
- het plaatsen van waarschuwborden (art. 22, eerste lid, onderdeel c);
- het besmet of van besmetting verdacht verklaren van gebouwen en terreinen door kentekens te plaatsen (art. 22, eerste lid, onderdeel d);
- het doden van zieke en verdachte dieren (art. 22, eerste lid, onderdeel f);
- het verbieden van vervoer van ziektegevoelige dieren en van producten (art. 22, eerste lid, onderdeel k).

Bovendien treedt in geval van een verdacht- of besmetverklaring door de minister op grond van de artikelen 23, 25, 26 en 29 GWWD in relatie met een aantal besluiten c.q. regelingen een aantal bepalingen in werking. Het gaat dan onder andere om bepalingen die regels stellen over het verkeer van en naar besmette of van besmetting verdachte gebouwen of terreinen, de wijze van destructie en ontsmetting, schriftelijke registratie, afzonderen van zieke en verdachte dieren, vervoerverboden en andere ontsmettingsvoorschriften.

Op grond van artikel 30 van de GWWD kan de minister een algeheel vervoersverbod afkondigen. Hij kan op grond van dit artikel het gebruik van vervoermiddelen en het vervoer van producten en voorwerpen die drager van de betreffende smetstof kunnen zijn verbieden, voor zover niet voldaan is aan de door hem gestelde eisen. Het verbod kan ook gelden voor een bepaald gedeelte van Nederland (compartimentering). Rondom het gebied waar het vervoersverbod geldt worden op basis van het tweede lid van artikel 30 Gwwd waarschuwborden geplaatst.

Artikel 107 GWWD bevat een bevoegdheid voor de Minister om te besluiten vrijstelling of ontheffing te verlenen van het bij of krachtens deze wet (GWWD) bepaalde, waaraan tevens voorschriften of voorwaarden kunnen worden verbonden. Indien op voorhand duidelijk is dat voor een bepaalde groep betrokkenen het ge- of verbod niet moet gelden, kan dit door middel van een vrijstelling in desbetreffende regeling worden opgenomen. Indien slechts in uitzonderingsgevallen bepaalde ge- of verboden niet van toepassing moeten zijn zal gebruik worden gemaakt van ontheffingen.

Hoofdstuk 4: Crisisorganisatie

4.1 INLEIDING

4.2 DE CRISISORGANISATIESTRUCTUUR VAN LNV

4.2.1 Departementale crisisorganisatie

4.2.1.1 Departementale Crisisstaf

4.2.1.2 Het departementale beleidsteam (DBT)

4.2.1.3 Het VWA Incident- en Crisiscentrum (VIC)

4.2.2 Regionale Crisisorganisatie

4.3 FINANCIËLE VOORZIENINGEN

4.3.1 Kosten en financiering van de bestrijding

4.3.2 Inkomsten van het Diergezondheidsfonds

4.3.3 Bijdragen van het bedrijfsleven aan het Diergezondheidsfonds

4.3.4 Toekennen van schadeloosstellingen bij de bestrijding

4.4 MIDDELEN

4.4.1 Personeel

4.4.2 Expert Teams

4.4.2.1 Groep van Deskundigen

4.4.2.2 Specialistenteams voor dierziekten

4.4.2.3 Frontteams van de VWA

4.4.3 Apparatuur en voorzieningen

4.4.4 Laboratorium

4.4.4.1 Organisatie

4.4.4.2 Diagnostiek

4.5 TRAINING VAN PERSONEEL

4.6 REAL TIME ALARMOEFENINGEN

4.7 VOORLICHTING, EDUCATIE EN BEWUSTZIJN VAN DIERZIEKTEN

4.7.1 Meldplicht

4.7.2. Voorlichting

4.7.3 Veterinaire opleiding

4.7.4 Agrarische opleidingen

4.8 OPZETTELIJKE BESMETTING / BIOTERRORISME

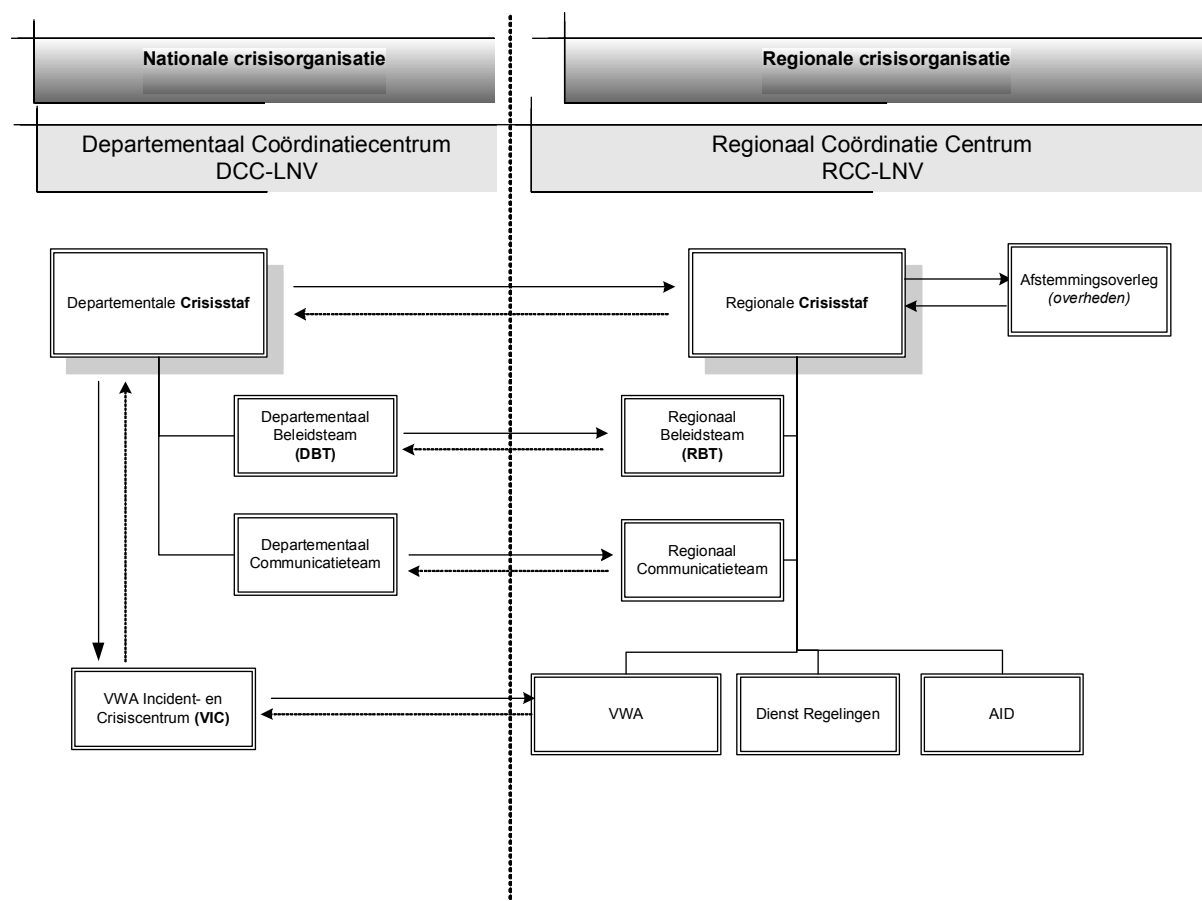
4.1 INLEIDING

In dit hoofdstuk bespreken we de organisatie van de dierziektebestrijding. Achtereenvolgens wordt aandacht besteed aan de crisisorganisatiestructuur van LNV (met organisatieschema), de samenstelling van overlegstructuren en uitvoeringsgedeelte. In de onderdelen daaropvolgend wordt de financiering van de bestrijding besproken, daarna de middelen (personeel, teams, apparatuur en laboratorium) en de opleiding en training van personeel en betrokkenen. Tenslotte wordt aandacht besteed aan bioterrorisme.

4.2 DE CRISISORGANISATIESTRUCTUUR VAN LNV

De organisatiestructuur is beschreven in het LNV-handboek crisisbesluitvorming dat is opgesteld door de LNV-crisiscoördinator. Dit handboek is te vinden op de internetsite van het ministerie (<http://www.minlnv.nl>). Dit beleidsdraaiboek verwijst naar de delen van het handboek die gedurende de uitbraak van klassieke varkenspest kunnen worden gebruikt.

Figuur 1: Organisatieschema

4.2.1 Departementale crisisorganisatie

In bovenstaand organisatieschema (figuur 1) staat een deel van de LNV-crisisorganisatie aangegeven die bij de bestrijding van een uitbraak van een besmettelijke dierziekte van belang is. Voor de uitgebreide omschrijving van de verschillende onderdelen wordt verwezen naar het LNV-Handboek Crisisbesluitvorming.

4.2.1.1 Departementale Crisisstaf

De secretaris-generaal (SG) is voorzitter van de departementale crisisstaf, en zal afhankelijk van aard en ernst van de crisis de samenstelling vaststellen. Deze zal bestaan uit de basisbezetting zoals aangegeven in het Handboek Crisisbesluitvorming en zal bij een uitbraak van een besmettelijke dierziekte aangevuld worden met de Chief Veterinary Officer (CVO), de directeur van de directie Regionale Zaken, de directeurs van de betrokken beleidsdirecties (VD, DV, JZ, I&H, IZ, FEZ, DL, DN, DP) en de directeurs van de betrokken uitvoerende diensten (CIDC-Lelystad, VWA, AID, Dienst Regelingen)

4.2.1.2 Het departementale beleidsteam (DBT)

Het departementale beleidsteam staat onder leiding van een door de SG aangewezen Coördinerend Directeur. De personele samenstelling van het departementaal beleidsteam zal bestaan uit de basisbezetting zoals aangegeven in het Handboek Crisisbesluitvorming en zal bij een uitbraak van een besmettelijke dierziekte aangevuld kunnen worden met beleidsmedewerkers van de directie VD, DV, JZ, I&H, IZ, FEZ, DL, DN, DP een liaison van het RCC-LNV en medewerkers van de uitvoerende diensten VWA, AID en Dienst Regelingen.

4.2.1.3 Het VWA Incident- en Crisiscentrum (VIC)

De VWA heeft een permanent nationaal dierziektebestrijdingscentrum, het Voedsel en Warenautoriteit incident- en crisiscentrum (het VIC). Indien er geen crisis is, houdt het VIC zich bezig met de afhandeling van verdenkingen en ernstige incidenten en de voorbereiding op een eventuele dierziektecrisis. In crisistijd verleent het veterinairetechnische steun aan het beleidsteam (DBT) en het regionaal coördinatiecentrum. In samenwerking met het regionale coördinatiecentrum houdt het zich vooral bezig met de implementatie van de belangrijkste uitvoerende beslissingen die door het DCC zijn genomen. Binnen de VWA is de Directeur Dienst Uitvoering verantwoordelijk voor de daadwerkelijke uitvoering van al de VWA-werkzaamheden.

4.2.2 Regionale Crisisorganisatie

In Nederland is de bestrijding van een dierziekte centraal georganiseerd, een uitbraak van een dierziekte heeft echter een sterk regionale component, vandaar dat er in de regio van uitbraak een regionaal coördinatiecentrum (RCC) ingericht wordt. Het RCC zal pas opgezet worden op het moment van crisis en vanuit dit centrum wordt de uitvoering van de bestrijding georganiseerd. In het schema van de organisatiestructuur staan een aantal onderdelen van het regionale coördinatiecentrum genoemd. Deze onderdelen zijn nader beschreven en uitgewerkt in het LNV-Handboek Crisisbesluitvorming.

4.3 FINANCIËLE VOORZIENINGEN

4.3.1 Kosten en financiering van de bestrijding

Voor de uitgaven die de Nederlandse overheid moet doen voor de bestrijding van klassieke varkenspest, heeft de Nederlandse overheid de gelden van het Diergezondheidsfonds (DGF) tot haar beschikking. Dit Diergezondheidsfonds is een onderdeel van de begroting van de centrale overheid. Daarmee is verzekerd dat de Nederlandse overheid kan voldoen aan haar financiële verplichtingen bij het bestrijden van klassieke varkenspest.

Onder de kosten van de KVP-bestrijding vallen de kosten en uitgaven van de maatregelen en activiteiten die in het kader van de bestrijding door of in opdracht van de overheid worden uitgevoerd. Naast de kosten en uitgaven voor de bestrijding worden ook de uitgaven voor de schadeloosstellingen van dieren, producten en materialen ten laste van het Diergezondheidsfonds gebracht als deze in het kader van de KVP-bestrijding vernietigd moeten worden.

Meer in het algemeen lopen via dit Diergezondheidsfonds in principe alle uitgaven en inkomsten die betrekking hebben op de bewaking en bestrijding van dierziekten voor zover deze door de overheid of in opdracht van de overheid worden uitgevoerd. Het Diergezondheidsfonds is een zelfstandig onderdeel van de rijksbegroting en is specifiek in 1998 bij wet opgericht.

4.3.2 Inkomsten van het Diergezondheidsfonds

De inkomsten van het Diergezondheidsfonds zijn afkomstig van het bedrijfsleven, bijdrage van de EU voor bestrijdingsacties en bijdragen van de overheid uit de algemene middelen.

4.3.3 Bijdragen van het bedrijfsleven aan het Diergezondheidsfonds

De Nederlandse overheid beschouwt de bestrijding van dierziekten primair de verantwoordelijkheid van de houder en acht de kosten een onderdeel van de bedrijfskosten. In het jaar 2000 is met het bedrijfsleven een convenant gesloten waarmee het bedrijfsleven zich verbond een deel van de uitgaven van het Diergezondheidsfonds voor de kosten van de bewaking en bestrijding van dierziekten te betalen en te storten in het Diergezondheidsfonds.

Ter bepaling van het aandeel in de uitgaven van het Diergezondheidsfonds dat voor rekening komt van het bedrijfsleven, geldt na aftrek van een eventuele EU-vergoeding de volgende verdeling:

Bedrijfsleven; kosten en uitgaven toerekenbaar aan de bestrijding op bedrijven.

Overheid; kosten en uitgaven toerekenbaar aan de bestrijding bij particulieren en kosten van andere overheden.

Op grond van het aangepaste convenant bedraagt de maximale betalingsverplichting voor de productschappen voor de periode van 2005 tot en met 2009 voor:

(bedragen x € 1 000)

Sector	maxima 2005/2009*
Rundveehouderij	85 000
Varkenshouderij	125 000
- AVP en SVD	46 000
- Overige dierziekten	79 000
Schapen/geitenhouderij	5 600
- Scrapie	2 269
- Overige dierziekten	3 331
Pluimveehouderij	30 000
- NCD	2 000
- Overige dierziekten	28 000**
Totaal	245 600

* De plafondbedragen worden met ingang van het kalenderjaar 2006 jaarlijks aangepast aan de hand van de omvang van de betrokken veestapel en het consumentenprijsindexcijfer alle huishoudens.

** Van dit bedrag komt maximaal € 10 mln. voor rekening van LNV indien de uitgaven meer dan € 18 mln. bedragen.

Na het bereiken van de plafondbedragen zullen de uitgaven van het DGF ten laste komen van de overheid.

4.3.4 Toekennen van een tegemoetkoming in de kosten bij de bestrijding

Voor het vaststellen van de schade en toekennen van een tegemoetkoming in de kosten als dieren en of producten als gevolg van een bestrijdingsmaatregel worden vernietigd, wordt gebruik gemaakt van onafhankelijke taxateurs ("deskundigen" zoals beschreven in de GWWD artikel 88). Het ministerie bepaalt de hoogte van de toekenning van de tegemoetkoming. Tegen de toekenning van de tegemoetkoming is bezwaar en beroep mogelijk door de betrokkenen.

4.4 MIDDELEN

Nederland heeft personele middelen, apparatuur, laboratoriumcapaciteit, en infrastructuur om een snelle en effectieve bestrijdingscampagne te effectueren. Op de details van de verschillende aspecten van deze voorzieningen wordt in deze paragraaf ingegaan.

4.4.1 Personeel

Op permanente basis is er personeel aanwezig voor zowel beleidsontwikkeling als voor uitvoering. Bij een uitbraak van een besmettelijke dierziekte zal als eerste het reguliere personeel ingezet worden. Aanvullend personeel zal ingezet worden zodra dit nodig is. Hiervoor zijn er overeenkomsten met onder andere de Gezondheidsdienst voor Dieren (GD), de Koninklijke Maatschappij voor Diergeneeskunde (KNMvD), uitzendbureaus en verschillende bedrijven. Als voorbeeld is de Gezondheidsdienst voor Dieren ervoor verantwoordelijk dat er goed gekwalificeerd personeel beschikbaar is dat gespecialiseerd is in klassieke varkenspest. En dat dit personeel bij een uitbraak onder verantwoordelijkheid van de VWA kan worden ingezet. De Koninklijke Nederlandse Maatschappij voor Diergeneeskunde (KNMvD) heeft de namen en adressen van alle praktiserende dierenartsen in Nederland en verleent ondersteuning bij de werving van extra personeel in tijden van crisis. Daarnaast kunnen tijdens de crisis studenten van de Universiteit Utrecht, Faculteit der Diergeneeskunde, worden ingezet. Voor handhaving op het gebied van orde en veiligheid, en op veterinaire gebied, zijn er afspraken met politie en defensie om de AID te ondersteunen.

4.4.2 Expert Teams

Permanent operationeel zijn de groep van deskundigen en de specialistenteams voor dierziekten.

4.4.2.1 Groep van deskundigen

In 2005 is de groep van deskundigen klassieke varkenspest, afrikaanse varkenspest en blaasjesziekte (SVD) ingesteld door de minister van LNV.

De groep van deskundigen brengt een onafhankelijk veterinaire advies uit aan de Chief Veterinary Officer (CVO) betreffende de preventie en bestrijding van klassieke varkenspest.

In het algemeen is de taak van de groep van deskundigen "reflecterend". Dat wil zeggen in crisistijd opereert zij op enige afstand van de dagelijkse hectiek. Soms, met name in de eerste 72 uur na een dierziekte-uitbraak zal echter binnen zeer kort tijdsbestek een advies dienen te worden uitgebracht.

De groep van deskundigen bestaat uit epidemiologen, virologen en dierenartsen. De leden nemen op persoonlijke titel zitting als lid van de groep van deskundigen, op grond van hun wetenschappelijke of ervaringsdeskundigheid. Zij vertegenwoordigen geen organisatie.

De beleidsmedewerker van de Directie Voedselkwaliteit en Diergezondheid (VD) die verantwoordelijk is voor klassieke varkenspest voert het secretariaat. Deze persoon is geen lid van de groep van deskundigen.

Als bij een uitbraak wilde dieren een rol spelen wordt de groep van deskundigen aangevuld met wildbiologen, jagers en epizoötiologen.

Met het instellen van deze groep van deskundigen wordt tevens invulling gegeven aan verplichtingen die voortvloeien uit de EU-Bestrijdingrichtlijn (Richtlijn 2001/89/EEG).

4.4.2.2 Specialistenteams voor dierziekten

Het specialistenteam gaat naar het eerste verdachte bedrijf. Het team bestaat uit een speciaal opgeleide dierenarts van de VWA, een dierenarts van de GD en de dierenarts van het bedrijf. Zij beschrijven:

- de situatie op het verdachte bedrijf
- het aantal en de soorten van vatbaar en ander vee en het houderijsysteem
- het aantal klinisch zieke dieren en hoe oud de oudste laesies naar hun inschatting zijn
- de omvang en locatie van het bedrijf en zijn relaties met andere bedrijven, openbare wegen enz.
- de recente bewegingen (herkauwers en varkens en personeel) naar en van het bedrijf.

Indien een besmetting niet is uit te sluiten zal in overleg met het VIC verdere actie ondernomen worden, onder andere het nemen van monsters van de dieren met klinische verschijnselen. In het Draaiboek Verdenkingen van de VWA staat nader beschreven hoe bij een verdenking wordt gehandeld.

4.4.2.3 Frontteams van de VWA

Binnen de VWA zijn zestien frontteams geformeerd (vier per VWA-kring). Een frontteam is een zelfstandig opererend team bestaande uit twee dierenartsen (waarvan één als coördinator optreedt) en drie medewerkers (eerste medewerker, hygiënist en een administrateur). Kenmerken van frontteams zijn: multidisciplinair, goed opgeleid en getraind, snel inzetbaar en uniform werkend. Een frontteam wordt de eerste dagen van een dierziekte uitbraak ingezet voor tracering, monitoring, ruimen van bedrijven en staan onder leiding van het VIC. Op het moment dat het Regionaal Crisis Centrum (RCC) operationeel is, worden de frontteams niet meer in het bestrijdingsgebied ingezet. Frontteams kunnen dan ingezet worden bij nieuwe uitbraken buiten het bestrijdingsgebied. Eventueel zullen een aantal frontteamleden afhankelijk van kennis en ervaring worden verdeeld over de diverse afdelingen met als doel kennis over te dragen. Zij zullen vanaf dat moment aangestuurd worden door een RCC-afdelingshoofd.

In de frontteams worden AID controleurs aangesteld voor bijdrage aan de tracering en ondersteuning van VWA-medewerkers en medewerkers van Dienst Regelingen. Zij treden ook als liaison op voor de openbare orde naar de politie.

4.4.3 Apparatuur en voorzieningen

De effectiviteit van de controle van klassieke varkenspest hangt onder andere af van de onmiddellijke beschikbaarheid van apparatuur en de onmiddellijke toegang tot voorzieningen. Om dit mogelijk te maken hebben het ministerie van LNV en de VWA tal van contracten afgesloten met bedrijven waarin de onmiddellijke levering van benodigde apparatuur en voorzieningen wordt gegarandeerd. Als voorbeeld zijn er contracten met externe toeleverende bedrijven voor de levering van veterinaire producten, kleding, schoeisel, kantoorbenodigdheden, ontsmettingsapparatuur en ontsmettingsmiddelen, sanitaire voorzieningen etc.

Daarnaast is er een contract met een destructiebedrijf. Het destructiebedrijf garandeert dat er voldoende materiaal beschikbaar is om in een grote epidemie karkassen in verzegelde apparatuur naar het destructiebedrijf te kunnen vervoeren.

Het VIC heeft de beschikking over een elektronische databestanden waaronder DIEZIES en DIAS waarin alle gegevens van verdenkingen en besmettingen worden geregistreerd.

4.4.4 Laboratorium

Binnen het CIDC-Lelystad is een algemeen crisisdraaiboek opgesteld waarin de verantwoordelijkheden van diverse functies binnen het crisisteam staan beschreven. Naast de directeur, die eindverantwoordelijk is, wordt er een crisismanager aangesteld die de dagelijkse leiding heeft over het crisisteam en verantwoordelijk is voor de contacten met de crisisstaf LNV, LNV directies, GD en EU. Direct onder de crisismanager staat een “manager diagnostiek”, die verantwoordelijk is voor het diagnostische proces, een dierziekte-expert, een “contactpersoon VWA” en een epidemioloog die betrokken zijn bij interpretatie en

rapportage van uitslagen, contacten met de VWA over monsterstromen en de bijbehorende gegevens en het opstellen van adviezen voor LNV, LNV directies, GD en EU.

Naast het algemene deel van het crisisdraaiboek is er een specifiek deel voor klassieke varkenspest waarin per diagnostische taak de teamleiders zijn aangewezen. In dit specifieke deel staan tevens de materiele behoeften, ruimte en materiaal, beschreven.

In de normale fase houdt de projectgroep “Diagnostiek virologie” van het CIDC-Lelystad zich bezig met diagnostisch onderzoek van verdenkingen en surveillance/import/exportonderzoek op klassieke varkenspest. Het aantal verdenkingen klassieke varkenspest bedraagt jaarlijks circa 15-25, onderzoek van monsters voor surveillance/import/export bestaat deels uit sera (ELISA/VNT, circa 120.000 per jaar) en deels uit organen (tonsillen voor IFT, circa 5-6000 per jaar).

Tijdens de uitbraak kunnen de diverse testen snel opgeschaald worden naar de capaciteiten zoals in tabel 1 is weergegeven. De genoemde capaciteit is de initiële capaciteit genoemd in het Convenant betreffende de uitvoering van wettelijke onderzoekstaken ter controle van aangifteplichtige ziekten door het CIDC-Lelystad. Op deze capaciteit zijn de voorraden diagnostische materialen gebaseerd. Indien er noodzaak is voor een hogere capaciteit dan zal er tijdens de crisis afgesproken worden op welk vlak, serologie of virus detectie, deze capaciteit zal worden ingezet.

Tabel 1: Samenvatting capaciteit

Test	Initiële capaciteit (5 werkdagen van 8 uur (in “vredestijd”))
IFT/IPT/VI/PCR	50 verdenkingen per maand
IFT/IPT tonsillen (screening)	2000 monsters per maand
ELISA	120.000 monsters per maand
VNT	2000 monsters per maand (differentiatie pestvirussen)

4.5 TRAINING VAN PERSONEEL

Voor de beleidsmedewerkers van LNV zijn er speciale crisismanagementopleidingen.

Trainingsprogramma's voor de dierziektedeskundigen, de frontteams van de VWA en de afdelingshoofden van het RCC omvatten training in klinische diagnose, epidemiologisch onderzoek (traceren en bewaking) en procedures voor besmette locaties. Deze trainingen worden gegeven door het VIC. Instructies voor ander personeel dat bij de controle en bestrijding van klassieke varkenspest betrokken is, staan beschreven in het uitvoeringsdraaiboek KVP van de VWA.

Ook voor de extern ingehuurd bedrijven, die tijdens een uitbraak werkzaamheden voor de VWA uitvoeren, staat werkinstructies beschreven in het uitvoeringsdraaiboek KVP.

4.6 REAL TIME ALARMOEFENINGEN

Alarmoefeningen zullen minimaal gehouden worden op basis van de voorschriften van de richtlijn, dat wil zeggen binnen drie jaar na goedkeuring van dit contingencyplan of binnen vijf jaar na de uitbraak van een ernstige besmettelijke dierziekte, in het bijzonder om de permanente instructies te testen.

Daarnaast vindt op uitnodiging deelname plaats aan oefeningen in buurlanden.

4.7 VOORLICHTING, EDUCATIE EN BEWUSTZIJN VAN DIERZIEKTEN

4.7.1 Meldplicht

De Gezondheids- en welzijnswet voor dieren bepaalt dat als een dier verschijnselen van een besmettelijke dierziekte vertoont, dit gemeld moet worden aan de autoriteiten. Er is een landelijke telefoonlijn geopend die 24 uur per dag functioneert (045 54 63 188). Bedrijven die van klassieke varkenspest verdachte dieren

melden, worden bezocht door het specialistenteam dat, afhankelijk van de situatie op het bedrijf, beslist of verdere actie noodzakelijk is.

4.7.2.Voorlichting

Door regelmatige publicaties in het blad van de Koninklijke Nederlandse Maatschappij voor Diergeneeskunde, artikelen in de agrarische pers en publicaties door de Gezondheidsdienst voor dieren (de “GD Veterinair”, een nieuwsbrief voor dierenartsen) wordt ervoor gezorgd dat dierenartsen en boeren zich van de gevaren van klassieke varkenspest bewust zijn en blijven.

In gevallen dat er sprake is van een verhoogd risico op een uitbraak van klassieke varkenspest is er sprake van de aandachts- of de verdenkingsfase. In dit geval wordt het bedrijfsleven geïnformeerd en geadviseerd. Zie voor een uitgebreide beschrijving hoofdstuk 7, informeren en adviseren. Als dat noodzakelijk is, bijvoorbeeld bij een verhoogde dreiging op een uitbraak, worden campagnes gevoerd om het bewustzijn te verhogen. Deze zijn gericht op boeren en agrarische dienstverleners.

Behalve deze publicaties worden verschillende internetsites (ministerie van LNV, GD, Europa en OIE) gebruikt om te zorgen dat men zich van de ziekte bewust blijft.

4.7.3 Veterinaire opleiding

In het curriculum van de opleiding tot dierenarts wordt veel aandacht besteed aan de infectieziekten. De veterinaire student bouwt een gedegen kennis op van de ziektekunde en epidemiologie van de bij (landbouw) huisdieren voorkomende gezondheids- en productiestoornissen. De dierziektepreventie, het welzijn van dieren en het kwaliteits- en risicomanagement op veehouderijbedrijven wordt hierbij zeer belangrijk gevonden. Verder zal de veterinaire student kennis opbouwen over de geldende wet- en regelgeving in relatie tot de diergezondheid.

De klinische diagnostiek en epidemiologie van klassieke varkenspest komen hierbij ook aan bod. De controlemaatregelen en meldingsprocedures worden meer in het algemeen voor aangifteplichtige en bestrijdingsplichtige dierziekten besproken. Veterinaire studenten krijgen tijdens hun opleiding het advies om het internet te raadplegen om op de hoogte te blijven van de epidemiologische situatie in lidstaten en landen buiten de EU.

In postdoctorale programma's diergeneeskunde, speciaal in de nieuwe programma's voor erkende dierenartsen, wordt grote aandacht besteed aan de verantwoordelijkheid van de dierenarts ten aanzien van de overheid en de besmettelijke dierziekten. De KNMvD maakt intensief gebruik van ICT en heeft haar eigen internetsite om dierenartsen op de hoogte te houden van dierziektebestrijding.

4.7.4 Agrarische opleidingen

De Wageningen Universiteit en Research Centrum (WUR), de diverse hogere agrarische scholen (HAS) en middelbare agrarische scholen (MAS) besteden in hun curriculum aandacht aan besmettelijke dierziekten. De aspecten van de meldingsplicht, preventie, de maatregelen die genomen worden en het voorkomen van besmettelijke dierziekten worden hierbij onder de aandacht gebracht.

Daarbij wordt ook gebruik gemaakt van de mogelijkheden die het internet biedt om op de hoogte te blijven van de situatie elders.

Ook worden op verschillende universiteiten cursussen aangeboden over agrarisch recht, en agrarische economie.

4.8 OPZETTELIJKE BESMETTING / BIOTERRORISME

Een uitbraak van een dierziekte ontstaat door insleep van een ziekteverwekker in een gevoelige groep dieren. Meestal is deze insleep het gevolg van onzorgvuldig menselijk handelen. De reiniging en ontsmettingsregels zijn bijvoorbeeld niet nageleefd of iemand heeft, tegen het advies in, toch etenswaren uit het buitenland meegebracht. In sommige gevallen (bijvoorbeeld bij illegaal transport van dieren) is er

ook sprake van een overtreding van de wet. In die gevallen kan een opsporingsonderzoek worden ingesteld dat mede onder het gezag van het Openbaar Ministerie (OM), door de politie of de AID wordt uitgevoerd. In zeer ernstige gevallen zal het Openbaar Ministerie (OM) het opsporingsonderzoek zelf leiden. Dan is het bevoegd het optreden van de politie of AID hierin aan te sturen.

Wanneer er sprake is van een uitbraak van een dierziekte door bewust menselijk handelen kan men spreken van bioterrorisme. In zo'n geval zal het Openbaar Ministerie door de AID worden ingelicht. De Coördinator Crisismanagement zal de Nationaal Coördinator Terrorisme Bestrijding (NCTB) op de hoogte stellen. Onder leiding van de NCTB, en in overleg met het Openbaar Ministerie zal worden bekeken wat voor een opsporingsonderzoek noodzakelijk is, welke opsporingsinstantie(s) dit zullen uitvoeren en wat voor gevolgen dit heeft voor de uitvoering van de dierziektebestrijding. Het NCTB leidt dit onderzoek en bepaalt welke (onderzoeks)maatregelen noodzakelijk zijn. LNV blijft echter verantwoordelijk voor de bestrijding van de dierziekten.

Als de belangen van het opsporingsonderzoek en de belangen van de crisisbestrijding niet samen lijken te gaan zal op hoog ambtelijk niveau (IBT- of MBT-niveau) worden besproken welke belangen prioriteit krijgen.

Hoofdstuk 5: Communicatie

Het Handboek Crisisbesluitvorming van LNV vormt het kader voor het Handboek Communicatie bij Crises en sluit hier bij aan. In het Handboek Communicatie bij Crises is uitgewerkt hoe de communicatie in crisissituaties zal worden aangepakt. Het Handboek Communicatie bij Crises geeft inzicht in verantwoordelijkheden, taken, structuren en werkmodellen, en een overzicht van de mogelijk in te zetten communicatiemiddelen.

Het Handboek geeft een algemene invulling voor de aanpak van de communicatie bij crises. Bij een uitbraak van klassieke varkenspest zal het handboek in principe worden gevolgd. Beide handboeken zijn te vinden op de internetsite van het ministerie van LNV.

Hoofdstuk 6: Fasen en Scenario's

6.1 INLEIDING

6.2 FASEN

6.2.1 Normale fase

6.2.2 Aandachtsfase

6.2.3 Verdenkingsfase

6.2.4 Crisisfase

6.2.5 Fase van buitengewone omstandigheden

6.2.6 Afbouwfase

6.3 SCENARIO'S

6.4 VOORBEELDEN VAN BELEIDSINSTRUMENTEN PER SCENARIO

6.4.1 Scenario A en B

6.4.2 Beleidsinstrumenten in scenario C en D

6.4.3 Beleidsinstrumenten in scenario E

6.4.4 Beleidsinstrumenten in scenario F, G en J

6.4.5 Beleidsinstrumenten in scenario H en I

6.1 INLEIDING

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de verschillende fasen/scenario's waarin Nederland zich met betrekking tot een uitbraak van besmettelijke dierziekten kan bevinden. Een fase is een vooraf gedefinieerde status van de dierziektesituatie in Nederland. Scenario's zijn afhankelijk van verschillende gebeurtenissen die zich kunnen afspelen in de tijd.

In dit hoofdstuk worden eerst de verschillende fasen toegelicht, vervolgens worden de scenario's binnen de fases besproken, om af te sluiten met voorbeelden van beleidsinstrumenten voor de verschillende scenario's.

6.2 FASEN

De fasen in dit draaiboek sluiten aan op de fasen die vermeld worden in het LNV-Handboek Crisisbesluitvorming. Vanwege het grote belang van de verdenkingsfase, is deze als een aparte fase uit de aandachtsfase gelicht. De volgende fasen worden gehanteerd:

6.2.1 Normale fase

In de normale fase is er geen sprake van een dreigende uitbraak van klassieke varkenspest. Er is geen klassieke varkenspest aanwezig in Nederland en er zijn geen onverwachte uitbraken van klassieke varkenspest bij relevante handelspartners of buurlanden. In verschillende delen van de wereld echter, komt klassieke varkenspest voor en daarom zijn er ook in deze fase preventieve maatregelen van kracht en is alertheid geboden.

6.2.2 Aandachtsfase

De aandachtsfase gaat in op het moment dat er signalen zijn dat er een crisis dreigt. Dit kan het geval zijn bij een verdenking of een uitbraak van klassieke varkenspest bij relevante handelspartners of buurlanden. Tijdens de aandachtsfase kan er een KVP-staf (een overleg tussen de Directeur Generaal van het ministerie en directeuren van betrokken beleidsdirecties en uitvoeringsorganisaties van het ministerie) bijeengeroepen worden, die de situatie beoordeelt en eventueel al tot maatregelen kan besluiten. Het besluit tot het instellen van de aandachtsfase wordt genomen op basis van de volgende criteria met betrekking op het land / regio waar de uitbraak is:

- risicoanalyse van de VWA (deze gaat o.a. in op handels- en andere contacten)
- het aantal (mogelijk) besmette bedrijven in het betreffende land
- de locatie van de (mogelijk) besmette bedrijven / het aanwezig zijn van natuurlijke barrières met het betreffende land
- de verspreiding van het virus
- de dierdichtheid in het (mogelijk) besmette gebied (zie ook bijlage 6)
- informatievoorziening door het betreffende land (snelheid, validiteit)
- effectiviteit van de veterinaire diensten

6.2.3 Verdenkingsfase

In de verdenkingsfase is er sprake van een ernstige verdenking van klassieke varkenspest in Nederland. In het LNV-Handboek Crisisbesluitvorming is deze fase onderdeel van de aandachtsfase.

6.2.4 Crisisfase

De crisisfase gaat in op het moment van een bevestigde uitbraak van klassieke varkenspest in Nederland.

6.2.5 Fase van buitengewone omstandigheden

In de fase van buitengewone omstandigheden is er een dusdanig explosieve toename van uitbraken van klassieke varkenspest in Nederland, dat de epidemie veterinaire of logistiek niet meer in de hand te houden is. Er is sprake van ernstige maatschappelijke ontwrichting, normale bevoegdheden zijn niet meer toereikend.

6.2.6 Afbouwfase

Na elke “opschalingsstap” kan weer een afbouw volgen. De afbouw van aandachtsfase gaat in op het moment dat de dreiging van een besmetting afkomstig uit het buitenland is genormaliseerd. De afbouw van een verdenkingsfase gaat in op het moment dat de laboratoriumuitslagen van het verdachte geval negatief zijn en een klinische verdenking niet meer aanwezig is.

De afbouwfase van een crisis gaat in op het moment dat er geen onverwachte uitbraken van klassieke varkenspest meer zijn en de bestaande uitbraken onder controle zijn.

6.3 SCENARIO'S

Voor elke fase worden de verschillende scenario's beschreven. Deze scenario's zijn een weergave van mogelijke situaties die zich kunnen voordoen. De scenario's variëren van geen uitbraak in de 'normale fase' tot een onbeheersbare situatie met veel uitbraken in de 'fase van buitengewone omstandigheden'. Niet alleen de scenario's in Nederland zijn meegenomen, ook met uitbraken in de EU-lidstaten en landen buiten de EU wordt rekening gehouden. Dit houdt echter niet in dat er zich in de praktijk geen andere situaties kunnen voordoen, bijvoorbeeld een combinatie met een uitbraak van een andere besmettelijke dierziekte. De scenario's die zich per fase kunnen voordoen zijn:

Normale fase:

- A. Geen klassieke varkenspest aanwezig in Nederland en andere EU landen (bedoeld worden hier de EU lidstaten die toegang hebben tot de vrije markt).
- B. Uitbraak klassieke varkenspest buiten de EU, géén relevante handelspartner.

Aandachtsfase:

- C. Uitbraak van klassieke varkenspest bij een relevante handelspartner of binnen de EU, beschermings- en/of toezichtsgebied niet grensoverschrijdend
- D. Uitbraak van klassieke varkenspest binnen de EU; beschermings- en of toezichtsgebied grensoverschrijdend

Verdenkingsfase:

- E. Ernstige verdenking zonder een uitbraak van klassieke varkenspest in Nederland

Crisisfase:

- F. Eerste uitbraak van klassieke varkenspest in Nederland (wel/niet voortvloeiend uit een ernstige verdenking)
- G. Nieuwe uitbraken van klassieke varkenspest in Nederland:
 - a. Ernstige verdenking naast een uitbraak van klassieke varkenspest
 - b. Nieuwe uitbraak binnen bestaande beschermings- en/of toezichtsgebied
 - c. Meerdere nieuwe uitbraken binnen bestaande beschermings- en/of toezichtsgebied
 - d. Nieuwe uitbraak buiten het bestaand beschermings- en/of toezichtsgebied, binnen het compartiment
 - e. Meerdere nieuwe uitbraken buiten het bestaand beschermings- en/of toezichtsgebied, binnen het compartiment
 - f. Een of enkele nieuwe uitbraken gelegen buiten het compartiment waarin de besmette haard is gelegen
- H. Uitbraak van klassieke varkenspest in wilde varkens
- I. Uitbraak van klassieke varkenspest in een dierentuin

Fase van buitengewone omstandigheden:

- J. Explosieve toename van nieuwe uitbraken buiten het compartiment met de besmette haard in Nederland

6.4 VOORBEELDEN VAN BELEIDSINSTRUMENTEN PER SCENARIO

6.4.1 Scenario's A en B

In de normale fase is er geen sprake van een dreigende klassieke varkenspestuitbraak. Er is geen klassieke varkenspest aanwezig in Nederland en er zijn geen uitbraken bij relevante handelspartners of buurlanden. Dit betekent dat er in scenario A en B geen specifieke beleidsinstrumenten ingezet worden behalve het informeren van reizigers, het instellen van een verplichting tot dubbele reiniging en ontsmetting van transportmiddelen en het adviseren van ministerie van Defensie indien deze soldaten heeft uitgezonden die gestationeerd zijn in een land met een uitbraak.

In deze periode is er tijd om het crisismanagement verder te ontwikkelen. Op basis van ervaringen uit afgelopen crises en nieuwe ontwikkelingen op het gebied van dierziektebestrijding wordt het beleid continu aangepast en verbeterd. De volgende onderwerpen komen hierbij onder andere aan bod:

- Het vergroten van crisisbewustzijn
- Het uitvoeren van risico-analyses
- Het bevorderen van de samenwerking tussen diverse partijen (intern en extern)
- Het ontwikkelen, afstemmen en actualiseren van draaiboeken
- Het onderhouden van een coördinatiecentrum
- Het opzetten en uitvoeren van opleidingen, trainingen en simulaties
- Het opstellen van conceptregelingen (modellen)
- Het aangaan van contracten met externe partijen
- Het voorzien in materiële voorraden
- Het onderhouden van het taxatie systeem

Daarnaast worden in deze fase verdenkingen afgehandeld volgens het VWA 'draaiboek Verdenkingen', en is regelgeving met betrekking tot preventie van kracht (Regeling preventie, bestrijding en monitoring van besmettelijke dierziekten en zoönosen en TSE's).

6.4.2 Beleidsinstrumenten in scenario's C en D

In aandachtsfase is er sprake van een uitbraak van klassieke varkenspest bij een relevante handelspartner of bij een lidstaat van de EU (scenario C). Deze uitbraak binnen de EU kan in een buurland plaatsvinden met de besmetting aan de landsgrens, in dat geval kan het beschermings- en of toezichtsgebied grensoverschrijdend zijn (scenario D). Op dit moment worden al enkele beleidsinstrumenten ingezet of verscherpt, bijvoorbeeld informeren en adviseren van veehouders en belangengroepen. Ook kunnen op dit moment importverboden en blokkades van geïmporteerd vlees, afkomstig van het land met de uitbraak worden afgekondigd.

De volledige lijst met beleidsinstrumenten die ingesteld worden bij de scenario's C, D zijn opgesomd in een tabel in bijlage 4 en nader toegelicht in hoofdstuk 8.

6.4.3 Beleidsinstrumenten in scenario E

In scenario E is er sprake van een ernstige verdenking van KVP in Nederland. Op dit moment worden een groot aantal beleidsinstrumenten ingezet zoals, het bijeenroepen van het basisoverleg, het informeren en adviseren van veehouders en andere belangengroepen en adviezen aan de veehouderijbedrijven. Daarnaast kan ook het preventief ruimen van het verdachte bedrijf en het instellen van een

vervoersbeperkingsgebied van drie tot tien km rond dit bedrijf worden ingezet. Bovendien kan in dit scenario al besloten worden tot een algehele standstill.

De volledige lijst met beleidsinstrumenten die ingesteld worden bij de scenario E zijn opgesomd in een tabel in bijlage 4 en nader toegelicht in hoofdstuk 8.

6.4.4 Beleidsinstrumenten in scenario's F, G en J

De crisisfase gaat in op het moment dat er een uitbraak in Nederland is bevestigd (scenario F). Waarschijnlijk zullen dan meerdere uitbraken volgen als gevolg van de buurt en contactbedrijven (scenario G). Wanneer buiten deze cluster van uitbraken in verloop van de tijd nieuwe uitbraken volgen die niet in dit eerste besmette gebied gelegen zijn dat spreken we van scenario J. In deze periode van bestrijding van de initiële gevallen en later de bestrijding van de epidemie zullen alle mogelijke beleidsinstrumenten ingezet worden zoals informeren en adviseren, reinigings- en ontsmettingsmaatregelen, exportverboden, ruimen van besmette en verdachte bedrijven en instellen van gebieden.

De volledige lijst met beleidsinstrumenten die ingesteld worden bij de scenario's F, G en J zijn opgesomd in een tabel in bijlage 4 en nader toegelicht in hoofdstuk 8.

6.4.5 Beleidsinstrumenten in scenario's H en I

Bij een uitbraak van klassieke varkenspest onder wild (scenario H) zullen een aantal passende beleidsinstrumenten ingezet worden. Een groep van deskundigen zal bepalen welke maatregelen er in deze gevallen nodig zullen zijn. Hoofdstuk 12.3 gaat dieper in over de maatregelen die in natuurgebieden en bij wild genomen worden, ook als het een uitbraak onder wild betreft.

Bij een uitbraak van klassieke varkenspest in een dierentuin (scenario I) zullen passende beleidsinstrumenten ingezet worden, zoals informeren en adviseren en het instellen van gebieden.

Beleidsinstrumenten voor scenario I (uitbraak in een dierentuin) zijn beschreven in hoofdstuk 13.

Hoofdstuk 7: Beleidsinstrumenten

- 7.1 INLEIDING
- 7.2 IMPORT VERBODEN/EXPORT VERBODEN
- 7.3 CONTACTBEDRIJVEN VIA IMPORT
- 7.4 INFORMEREN EN ADVISEREN
- 7.5 ADVIES VEEBEDRIJVEN
- 7.6 (HYGIENE)PROTOCOLLEN
- 7.7 REINIGEN EN ONTSMETTEN VERVOERSMIDDELEN
- 7.8 RISICOVOLLE ACTIVITEITEN
- 7.9 MANIFESTATIES EN EVENEMENTEN
- 7.10 FOKVERBOD
- 7.11 RUIMEN
- 7.12 STANDSTILL
- 7.13 COMPARTIMENTERING / REGIONALISERING
- 7.14 INSTELLEN GEBIEDEN
 - 7.14.1 Inleiding
 - 7.14.2 Gebied met vervoersverbod
 - 7.14.3 Beschermings- en toezichtsgebied
 - 7.14.4 Ruimingsgebied
 - 7.14.5 Voorlopig vaccinatiegebied
 - 7.14.6 Groot vaccinatiegebied
 - 7.14.7. Buffergebied
- 7.15 NATUUR
- 7.16 DEFENSIE
- 7.17 WELZIJN

7.1 INLEIDING

In hoofdstuk 6 zijn de verschillende fasen en scenario's besproken. Bij de verschillende scenario's die zich kunnen voordoen, zal het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) passende maatregelen treffen ter preventie of bestrijding van de ziekte. Dit zijn de veterinaire-technische beleidsinstrumenten. We gebruiken hier de term beleidsinstrumenten om een duidelijk onderscheid te maken met de maatregelpakketten (hoofdstuk 8). Beleidsinstrumenten zijn ook maatregelen, maar er is een klein, vrij subtiel verschil. "Maatregel" wordt vaak gebruikt voor verboden en geboden, terwijl "beleidsinstrument" ook gebruikt wordt voor zaken als advies en voorlichting.

Er zijn beleidsinstrumenten die altijd ingezet worden, er zijn optionele beleidsinstrumenten die afhankelijk van de ernst van de situatie ingezet kunnen worden en er zijn adviezen. Overigens kan er zich in een crisis altijd een situatie voordoen waarin het nodig blijkt om af te wijken van de beschreven maatregelen.

In dit hoofdstuk zijn de beleidsinstrumenten ingedeeld in categorieën en wordt per categorie een uitleg gegeven. In bijlage 4 is een tabel opgenomen waarin per scenario de beleidsinstrumenten zijn weergegeven.

Naast de beleidsinstrumenten die genoemd worden in de tabel van bijlage 4, zijn er ook "maatregelpakketten". Deze pakketten beschrijven in detail welke maatregelen ten tijde van crisis in de verschillende gebieden gelden, bijvoorbeeld maatregelen in een beschermingsgebied of een vaccinatiegebied, en vormen dus een verdere uitwerking van de beleidsinstrumenten. De maatregelpakketten zijn opgenomen in hoofdstuk 8.

7.2 IMPORT VERBODEN/EXPORT VERBODEN

Zodra er een uitbraak is van klassieke varkenspest, binnen of buiten Europa, zal de Europese Unie(EU) maatregelen met betrekking tot de import^{*1)} treffen. De import van levende gevoelige dieren vormt uiteraard het grootste risico op mogelijke insleep, maar ook de import van levende producten (zoals sperma en eicellen), producten van dierlijke oorsprong (zoals en vlees en of haren) en zelfs de import van ongevoelige dieren (zoals paarden) kan een zeker risico inhouden. In de huidige situatie is het zo dat daarom in eerste instantie een totaal importverbod (gevoelige dieren, levende producten van gevoelige dieren en dierlijke producten van gevoelige dieren) gehanteerd wordt. Naargelang de ernst van de situatie wordt na verloop van tijd overgaan naar een partieel importverbod. Behalve het gebied van waaruit het importverbod geldt, kan ook de reikwijdte van het importverbod beperkt worden (bijvoorbeeld alleen nog levende gevoelige dieren). De Europese commissie stelt de maatregelen voor in een concept beschikking. Deze wordt besproken in het Permanent Comité voor de voedselketen en de diergezondheid (PCVD). Dit is een overleg waar in principe alle lidstaten aan deelnemen en dat een advies geeft over de concept beschikking. Indien het advies positief is, wordt het besluit genomen en middels een beschikking bekend gemaakt. In spoedeisende gevallen kan de Commissie ook een beschikking aannemen zonder voorafgaand eerst het PCVD te raadplegen. Wel wordt de beschikking dan besproken in de eerstvolgende PCVD. Een verbod op export van risicovolle dieren en producten uit het land of regio van de uitbraak kan op die manier Europees geregeld worden. Voor de Nederlandse toepassing van deze maatregelen, zie hoofdstuk 3.

Indien Nederland inschat dat het risico van import heel groot is, kan zij, in afwachting van Europese maatregelen, na afstemming met de Europese Commissie, een nationaal importverbod instellen.

Omgekeerd kan Nederland zodra er een verdenking of uitbraak van klassieke varkenspest in Nederland is, afhankelijk van de situatie, een export verbod opgelegd krijgen. Om maximaal invulling te geven aan onze plicht andere lidstaten en handelspartners te vrijwaren voor een uitbraak van klassieke varkenspest kan

^{*1)} import: bij transport van dieren tussen verschillende lidstaten is officieel geen sprake van import of export maar van intracommunautaire handel, voor het gemak spreken we hier echter ook in dat geval over import.

Nederland zelf, vooruitlopend op een Europese beschikking, bij een uitbraak van klassieke varkenspest een exportverbod voor vee en producten, afkomstig van varkens instellen. Het kan gaan om de export van: vee, vers vlees en vleesproducten van varkens; sperma, eicellen en embryo's van varkens; mest; bloed- en bloedproducten van varkens; reuzel en gesmolten vet van varkens; darmen, en varkenshaar; diervoeders en grondstoffen voor diervoeders; andere producten van varkens.

7.3 CONTACTBEDRIJVEN VIA IMPORT

In de normale situatie wordt een gedeelte van de import (5%) gecontroleerd. Indien import van levende dieren of levende producten uit een land of regio met een uitbraak (nog of weer) mogelijk is, worden alle geïmporteerde dieren gecontroleerd. We spreken dan van de zogenaamde '100% bestemmingscontrole'. Deze heeft, met terugwerkende kracht, ook betrekking op bedrijven die, gedurende de periode waarin mogelijk reeds een besmetting met klassieke varkenspest aanwezig was (de zogenaamde hoog risico periode), gevoelige dieren hebben geïmporteerd uit een land/regio waar zich een uitbraak heeft voorgedaan. De bedrijven die in de hoog risico periode dieren hebben geïmporteerd, kunnen daarmee mogelijk ook virus geïmporteerd hebben en worden dus verdacht verklaard.

Onder de Nederlandse omstandigheden blijkt de hoog risico periode tussen de drie en de acht weken te liggen, mede afhankelijk van de eigenschappen van het virus. Voor de zekerheid stellen we bij het onderzoeken van de contacten tussen bedrijven, de hoog risico periode voor klassieke varkenspest op twee maanden. Dit is de tijd tussen het inslepen van het virus en het ontdekken c.q. wereldkundig maken van de uitbraak. De incubatietijd (de tijd tussen het tijdstip dat het dier het virus binnen krijgt en het tijdstip dat het dier symptomen vertoont) voor klassieke varkenspest is veel korter.

Uit ervaring blijkt echter dat het onverstandig is te rekenen op een snelle ontdekking van klassieke varkenspest. Sommige varkenspeststammen kunnen namelijk slechts milde symptomen laten zien. De geïmporteerde dieren worden onderzocht op klassieke varkenspest en de verdachtverklaring van het bedrijf wordt opgeheven als de uitslag van het onderzoek negatief is gebleken.

Vanzelfsprekend wordt ook nagegaan of er in de hoog risico periode import heeft plaatsgevonden van levende producten van gevoelige dieren. Bedrijven waar deze producten zijn gebruikt worden ook verdacht verklaard.

Tenslotte wordt nagegaan of er in de hoog risico periode import heeft plaatsgevonden van producten van dierlijke oorsprong en indien dit het geval is worden deze producten geblokkeerd tot duidelijk is dat ze niet uit een besmet gebied komen.

7.4 INFORMEREN EN ADVISEREN

Het is van groot belang dat alle betrokkenen snel de beschikking hebben over voor hen relevante informatie. Daarbij moet duidelijk onderscheid gemaakt worden tussen de laag en hoog risico situaties. Bij het bepalen wanneer de overgang gemaakt wordt van een normale fase naar bijvoorbeeld een aandachtsfase moet goed nagedacht worden. Het gaat immers om de balans tussen het goed op de hoogte houden van betrokkenen, maar aan de andere kant mensen ook niet teveel alarmeren als er geen reëel risico is.

Bij een uitbraak van klassieke varkenspest in een ander land zal dit standaard op de internetsite van het ministerie van LNV gemeld worden, waarbij aangegeven zal worden hoe het risico wordt ingeschat. Bij een uitbraak in een land waar Nederland weinig handel mee drijft, zal het risico veelal beperkt zijn. Er is dan vaak geen import van risicovolle producten naar Nederland. De informatie zal in zo'n geval alleen op het internet geplaatst worden en in principe alleen gaan over advisering van reizigers. Dit komt neer op het advies aan reizigers om geen boerderijen in het land van uitbraak te bezoeken en om het verbod na te leven om geen etenswaren van dierlijke oorsprong mee terug te nemen.

Als een uitbraak in een land risicovoller wordt ingeschat, bijvoorbeeld omdat er wel handelscontacten zijn met het betreffende land, dan zal er uitgebreidere informatievoorziening plaatsvinden. Dit kan per e-mail of

schriftelijk verzonden worden naar de direct betrokkenen. Indien de situatie nog ernstiger is, bijvoorbeeld omdat er een uitbraak in een aangrenzend land is, dan gaat de aandachtsfase in en zal er een KVP-staf bijeengeroepen worden. De informatievoorziening zal dan ook mondeling plaatsvinden via het bijeenroepen van het basisoverleg.

Het basisoverleg is een wederzijds informierend orgaan. In het basisoverleg zijn de verschillende doelgroepen vertegenwoordigd, zoals de verschillende LNV directies, het bedrijfsleven, maar ook dierentuinen, kinderboerderijen, hobbydierhouders, dierenbescherming etc. Een lijst met organisaties die in eerste instantie worden uitgenodigd voor het basisoverleg is opgenomen in bijlage 3. Het basisoverleg is geen besluitvormend overleg, maar heeft als doel inzicht te krijgen in de consequenties van maatregelen, het uitleggen van maatregelen en het creëren van draagvlak voor maatregelen. Aan het basisoverleg kunnen in beginsel de organisaties deelnemen die betrokken zijn bij of de effecten ondervinden van maatregelen die worden genomen in het kader van de bestrijding. In principe is het basisoverleg niet toegankelijk voor individuele bedrijven en er kan besloten worden per organisatie maximaal één deelnemer toe te laten.

Het informeren en adviseren van de natuurorganisaties zal plaatsvinden via het Overleg Natuur en Besmettelijke Dierziekten van de Directie Natuur.

7.5 ADVIES VEEBEDRIJVEN

Een uitbraak van klassieke varkenspest kan op ieder moment plaatsvinden. Daarom worden veehouders geadviseerd om altijd voorbereid te zijn op een uitbraak:

- Een voorraad van diervoeder inslaan voor tenminste drie dagen
Zodra klassieke varkenspest uitbreekt zal er een standstill afgekondigd worden (zie verderop). Gedurende de standstill zal geen transport van en naar alle veehouderijen (ook veehouderijen waar niet-gevoelige dieren worden gehouden) plaatsvinden. Om die reden wordt geadviseerd ervoor te zorgen dat er altijd een voorraad voer voor tenminste drie dagen op het bedrijf aanwezig is te hebben.
- Noodvoorziening voor stalling voor tenminste zes weken
Bij een uitbraak van klassieke varkenspest zal er naast de standstill periode ook een langere periode zijn waarin vervoer van gevoelige dieren verboden is. Afhankelijk van het gebied waarin het bedrijf zich bevindt, zal op den duur vervoer naar het slachthuis weer toegestaan worden. Echter in de tussenliggende tijd zullen dieren geboren worden en groeien. Een bedrijf dient er te allen tijde rekening mee te houden dat het minstens zes weken voldoende huisvesting kan bieden, zonder dat afvoer van dieren mogelijk is.
- Rantsoeneren voer
Volgend op de standstill zal er een vervoersverbod gelden voor gevoelige dieren. Dieren die slachtrijp zijn (met name vleesvarkens) zullen pas naar de slacht mogen als dit vervoer (eventueel met ontheffing) weer toegestaan is. Om gewichtstoename te beperken wordt er geadviseerd de dieren in deze periode te rantsoeneren.

Verder worden er adviezen uitgebracht ten aanzien van activiteiten die risico op verspreiding van eventueel aanwezig virus met zich mee brengen, zoals het uitrijden van mest en het samenbrengen van dieren van verschillende bedrijven. En uiteraard wordt er geadviseerd een zo goed mogelijke hygiëne in acht nemen.

Voor uitgebreide informatie over bedrijven met ongevoelige diersoorten wordt verwezen naar hoofdstuk 11.

7.6 (HYGIENE)PROTOCOLLEN

De sector zelf is verantwoordelijk voor het ontwikkelen van sectorbrede protocollen. Deze kunnen al vóór een uitbraak ter goedkeuring aan de VWA worden voorgelegd. Bij goedkeuring zal LNV de protocollen op het internet plaatsen met de datum van goedkeuring. Protocollen zijn een concept tot er een daadwerkelijke uitbraak is. De actuele situatie tijdens een uitbraak kan ertoe leiden dat protocollen op het laatste moment

worden aangepast. Het updaten van de protocollen is een verantwoordelijkheid van de sector. Die zal bij verandering van situatie de protocollen opnieuw ter goedkeuring aan de VWA moeten aanbieden. Het is de bedoeling dat op het moment van een uitbraak een volledige lijst van goedgekeurde protocollen beschikbaar komt en vastgesteld wordt.

7.7 REINIGEN EN ONTSMETTEN VERVOERMIDDELEN

Bij een uitbraak van klassieke varkenspest onder gehouden dieren in het buitenland zijn vervoermiddelen die in dat land gevoelige dieren hebben gebracht en/of opgehaald mogelijk in contact geweest met het virus. Deze wagens moeten bij terugkomst een verplichte tweede reiniging en ontsmetting (R&O) ondergaan. Dit moet onder toezicht op een door de VWA erkende wasplaats in Nederland gebeuren. Als de dreiging van de besmetting wat dichterbij is, bijvoorbeeld in een buurland of zelfs een verdenking binnen Nederland dan moeten alle vervoermiddelen waarmee gevoelige dieren vervoerd worden gereinigd en ontsmet worden. Deze verplichting kan ook gelden voor die vervoermiddelen die mogelijk in contact kunnen komen met het virus, zoals vervoermiddelen die op het bedrijf komen waar gevoelige dieren verblijven of die producten van gevoelige dieren vervoeren.

Bij een uitbraak in Nederland zal, in geval het vervoermiddelen betreft waarmee gevoelige dieren vervoerd worden, het toezicht op een goede reiniging en ontsmetting worden opgedragen aan de VWA. De vervoermiddelen die gevoelige dieren vervoeren dienen daarom na vervoer gereinigd en ontsmet te worden op een door de VWA erkende wasplaats volgens een goedgekeurd protocol. Op deze wasplaats zal ook een aantekening worden gemaakt in ontsmettingsboekje.

Voor vervoermiddelen van niet gevoelige diersoorten wordt een reiniging en ontsmetting verplicht op basis van een door de VWA goedgekeurd protocol. Deels, voor rundvee, geldt dit ook al vóór een uitbraak van KVP. Dit protocol kan uitgaan van reiniging en ontsmetting op de bedrijven zelf, mits hier de mogelijkheid is om een adequate R&O-procedure te doorlopen zoals beschreven in hoofdstuk 2, paragrafen 1, 2 en 3 van de 'Regeling preventie, bestrijding en monitoring van besmettelijke dierziekten en zoönosen en TSE's'. Bedrijven worden zelf aansprakelijk gehouden voor het ontwikkelen en laten goedkeuren van hygiëne voorschriften.

7.8 RISICOVOLLE ACTIVITEITEN

Een uitbraak van klassieke varkenspest kan zich voordoen op ieder moment in het jaar. Afhankelijk van het seizoen zullen er in die tijd bepaalde activiteiten plaatsvinden die een zeker risico vormen voor de verspreiding van het klassieke varkenspestvirus.

Er zal een afweging gemaakt moeten worden tussen de kans op virusverspreiding en de schade van het eventuele verbod van de activiteit. Zo zal er niet zonder meer een verbod op maaien en kuilen komen, maar zal afhankelijk van het gebied, het maaien en kuilen aan voorwaarden worden gebonden. Bijvoorbeeld dat het gemaaid gras (in grote balen) op het land moet blijven liggen. Op die manier worden de contacten van de loonwerker met gevoelige dieren op het (gemengde) bedrijf voorkomen.

Waar mogelijk zullen risicovolle activiteiten uitgesteld moeten worden. Afhankelijk van de duur van de crisis, en het gebied waar de problemen bestaan zal ingeschat moeten worden wanneer de activiteiten weer toegestaan zijn.

7.9 MANIFESTATIES EN EVENEMENTEN

Het is duidelijk dat het samenbrengen van dieren van verschillende bedrijven een groot risico met zich meebrengt voor de verspreiding van dierziekten. Het zal dus al in een vroeg stadium, soms al bij een uitbraak in het buitenland, verboden worden om gevoelige dieren bijeen te brengen: verzamelverbod.

Dit geldt ook voor evenementen waarbij slechts enkele dieren aanwezig zijn, zoals een jaarmarkt met slechts een varken of een paar biggen ter demonstratie: evenementenverbod.

Minder risico vormt het bijeenbrengen van dieren die niet gevoelig zijn voor klassieke varkenspest, bijvoorbeeld een paardenmarkt. Maar ook dan is het risico niet ondenkbaar. De paarden zijn in sommige gevallen afkomstig van gemengde bedrijven, waarbij wel degelijk contact is met gevoelige dieren. Daarom zullen dergelijke evenementen in sommige situaties verboden worden of zullen er aan het doorgang vinden voorwaarden gebonden zijn.

Bijeenkomsten van mensen die werkzaam zijn in de agrarische sector, zonder dat hierbij dieren aanwezig zijn vormen slechts een zeer beperkt risico. Maar ook dan is het niet geheel ondenkbaar dat het virus overgebracht kan worden van dier naar mens naar mens en zo naar andere dieren. Dit kan alleen indien virus met bijvoorbeeld mest versleept wordt en dan nog alleen als de contacten elkaar snel opvolgen. Daarom is het advies voorzichtig te zijn tijdens dergelijke manifestaties en voorzorgsmaatregelen te nemen. Deze zijn relatief eenvoudig, geen schoenen en kleding die in de stal of op het erf gedragen worden aan trekken naar plaatsen waar meerdere mensen bijeen komen. Het is niet de bedoeling dat mensen in een sociaal isolement komen. Bezoek aan bijvoorbeeld school, een vergadering of een voetbalwedstrijd, kan met relatief zeer eenvoudige middelen zonder risico plaatsvinden.

7.10 FOKVERBOD

Bij een uitbraak van klassieke varkenspest zal het verbod op het vervoer van gevoelige dieren het eerste van kracht worden en het langste van kracht blijven, aangezien dit vervoer het meest risicovol is. Zeker in het meest risicovolle gebied, zoals het beschermingsgebied, kunnen bedrijven te kampen krijgen met overvolle stallen. In de varkenspestuitbraak van 1997/1998 was dit probleem van zodanige omvang dat besloten werd tot het doden van zeer jonge biggen (drie tot zeven dagen oud). Deze maatregel gaf echter veel weerstand. Om een dergelijke situatie in de toekomst te voorkomen kan een fokverbod bij varkens afgekondigd worden. Na de draagtijd van zeugen, vier maanden, zullen er geen biggen meer geboren worden en vermindert het risico op overvolle stallen.

Bij een eerste uitbraak van klassieke varkenspest wordt niet per definitie een fokverbod ingesteld. Het instellen van een fokverbod bij varkens wordt een optionele maatregel. De maatregel wordt ingesteld op basis van het 'ja, tenzij principe'. Er wordt een fokverbod ingesteld, tenzij duidelijk is dat het een relatief beperkte epidemie betreft, die naar verwachting korter zal duren dan vier maanden. Dit betekent dat binnen enkele weken na de eerste uitbraak de groep van deskundigen, een officieel door de minister van LNV ingestelde groep van epidemiologen, virologen en dierenartsen, aan de CVO een advies uitbrengen over het wel of niet instellen van een fokverbod.

Wanneer tijdens dezelfde epidemie, in een later stadium, een uitbraak in een nieuw gebied plaatsvindt, is het, omdat er al langer beperkende maatregelen van kracht zijn, en omdat besmettingen door toegenomen alertheid eerder opgemerkt worden, gerechtvaardigd om uit te gaan van het 'nee, tenzij principe'. Dit wil zeggen dat er geen fokverbod in het nieuwe gebied wordt ingesteld, tenzij mede op basis van het advies van de groep van deskundigen verwacht wordt dat de epidemie langer zal duren dan 4 maanden.

Omdat bij een KVP-uitbraak vaccinatie kan worden ingezet als bestrijdingsmaatregel, is de kans gering dat een uitbraak langer dan vier maanden zal duren. Echter het is aan de groep van deskundigen om dit in de eerste weken na de uitbraak te beoordelen. De hierboven beschreven beleidslijn blijft dus van toepassing.

7.11 RUIMEN

Indien een uitbraak van klassieke varkenspest op een bedrijf bevestigd wordt, worden alle gevoelige dieren op dat bedrijf gedood. De kans op verspreiding van het virus is in dit geval zo groot, dat het noodzakelijk is dit zo snel mogelijk te doen. Wanneer in dit draaiboek van "zo snel mogelijk" gesproken wordt, dan betekent dit altijd met behoud van de biosecurity (geen verspreiding van smetstoffen).

In sommige gevallen zullen de gevoelige dieren op een bedrijf gedood worden voordat de diagnose klassieke varkenspest is bevestigd. We spreken dan van preventieve ruiming. Preventieve ruiming vindt plaats bij verdachte bedrijven.

Er zijn verschillende typen verdachte bedrijven. Ten eerste kan een bedrijf verdacht zijn door klinische symptomen. Daarnaast kan een bedrijf verdacht zijn omdat er intensieve contacten zijn geweest met een (mogelijk) besmet bedrijf. Als er in Nederland geen klassieke varkenspest voorkomt kan het zijn dat er dieren geïmporteerd zijn uit een besmet gebied. Indien er in Nederland wel klassieke varkenspest voorkomt zijn bedrijven die contact hebben gehad met een besmet bedrijf verdacht. Ook de bedrijven die in het gebied rond een besmet bedrijf liggen kunnen, op basis van die ligging, verdacht zijn.

Op al de beschreven verdachte bedrijven worden monsters genomen om de eventuele besmetting in het laboratorium te bevestigen. In de tussentijd kan het zijn dat de verdenking zodanig is dat verdere verspreiding vanuit het verdachte bedrijf gevreesd wordt. In een dergelijk geval kan besloten worden de dieren te ruimen voordat het resultaat van het laboratorium bekend is.

7.12 STANDSTILL

Zodra een uitbraak van klassieke varkenspest zich in Nederland voordoet, zal er, in heel Nederland, een algehele standstill afgekondigd worden. Dit zal via de media bekend worden gemaakt. Een standstill betekent dat alle vervoer van en naar veehouderijen verboden is. In hoofdstuk 8 wordt in het maatregelpakket van de standstill beschreven wat wel en niet mag tijdens de standstill. Een standstill zal in principe 72 uur duren. Indien er een zeer ernstige verdenking is op het aanwezig zijn van een infectie kan zelfs overwogen worden om, vóórdat er een definitieve diagnose is gesteld, preventief al een vervoersverbod af te kondigen.

Aan het begin van de standstill is vaak alleen nog maar bekend dat er een besmetting van klassieke varkenspest op een bedrijf gevonden is. Waar deze besmetting van afkomstig is, hoe zij daar gekomen is en welke andere bedrijven in de tussentijd besmet zijn geraakt, is niet bekend. De verspreiding kan zeer uitgebreid zijn, aangezien er een periode zit tussen het inslepen van het virus en het zichtbaar worden van de verschijnselen (de incubatieperiode).

De periode van de standstill kan gebruikt worden om de aard en omvang van de besmetting in beeld te brengen, terwijl verdere verspreiding geminimaliseerd wordt. Deze periode is verder van belang om de centrale crisisorganisatie en de organisatie van de uitvoering van de bestrijding en handhaving ter plaatse op te zetten en voorbereidingen voor eventuele vaccinatie te treffen.

7.13 COMPARTIMENTERING / REGIONALISERING

Aansluitend aan de standstill zal Nederland opgedeeld worden in een aantal compartimenten. Dit gebeurt door het samenvoegen van deel-compartimenten waarvan de grenzen nu al bekend zijn. Nederland is opgedeeld in 20 van deze deel-compartimenten. De grenzen van deze deelcompartimenten lopen veelal langs natuurlijke barrières (bijvoorbeeld (water)wegen). Een kaart en de grenzen van deze deel-compartimenten zijn bijgevoegd in bijlage 5. Tijdens de standstill zal bekeken worden hoe deze deel-compartimenten samengevoegd kunnen worden, om uiteindelijk tijdens de crisis met circa zes compartimenten te werken. Het compartiment waarin het besmette gebied zich bevindt, wordt aangeduid als “besmet compartiment” en de overige als “vrij compartiment”.

Compartimenten hebben als doel de kans op verspreiding van het virus over Nederland te minimaliseren. Transportbewegingen van bedrijf naar bedrijf worden beperkt tot één compartiment. Het betreft het transport van mogelijk besmette producten (zoals sperma en mest), maar ook de verplaatsing van alle voertuigen en mensen die op het bedrijfsgebied van een bedrijf met gevoelige dieren komen.

Voorbeelden:

- Dierenarts
- Inseminator
- Bedrijfsverzorger
- Vervoer van varkenssperma, mest, diervoeder

- Vervoer destructie materiaal
- Alle monteurs, leveranciers, etc. die het bedrijfsgedeelte betreden

Rechtstreeks transport naar of van een locatie zonder gevoelige dieren buiten het compartiment voor ophalen of afleveren van producten of materialen is wel toegestaan.

Voorbeelden:

- Afleveren van melk aan een melkfabriek gelegen buiten het compartiment, mits rechtstreeks.
- Kadavers moeten binnen één compartiment opgehaald worden, maar mogen uiteindelijk rechtstreeks naar een destructor buiten het compartiment vervoerd worden.
- Ophalen van voer op een mengvoederbedrijf buiten het compartiment, om verschillende bedrijven binnen het compartiment te bevoorraden is toegestaan.
- Vervoer van mest naar bijv. een opslagplaats buiten het compartiment is alleen toegestaan met een ontheffing.
- Vervoer van dieren naar de slachterij kan, wanneer de veterinaire situatie het toelaat, toegestaan worden. Hierbij moet wel aangetoond worden dat de beschikbare slachtcapaciteit in het compartiment te gering is. Aan dit vervoer zijn strikte voorwaarden verbonden (geprotocolleerd, 1 op 1, vaste corridor, vervoer zo mogelijk beperken tot naast gelegen compartiment).

De controle op de compartimentering vindt plaats door identificatie van voertuigen met een sticker. De kleur van de sticker komt overeen met het compartiment waar het voertuig op bedrijven met gevoelige dieren mag komen.

NB: Omstickeren, naar een ander compartiment, is alleen mogelijk na reiniging en ontsmetting op een erkende wasplaats en stilstand gedurende een periode van 24 uur.

7.14 INSTELLEN GEBIEDEN

7.14.1 Inleiding

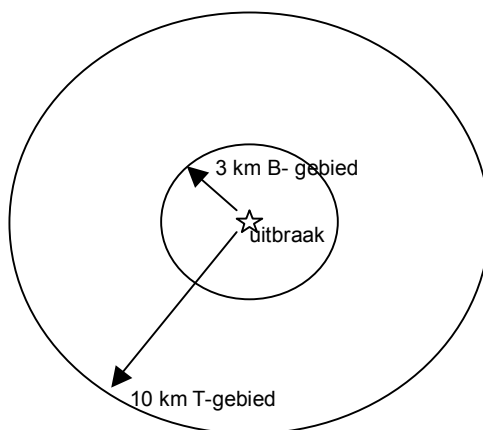
Eén van de meest effectieve bestrijdingsinstrumenten bij klassieke varkenspest is het instellen van gebieden rondom uitbraken. In deze gebieden gelden onder andere restricties voor vervoer van en naar locaties met gevoelige dieren en wordt ook ander vervoer van agrarische voertuigen zoveel mogelijk beperkt. Het instellen van de gebieden is een verplichting in de Europese KVP-bestrijdingsrichtlijn en ook de OIE geeft het instellen van gebieden aan.

7.14.2 Gebied met vervoersverbod

Tijdens de verdenkingsfase bestaat er een sterk vermoeden dat er een besmetting met klassieke varkenspest aanwezig is. Hoewel een besmetting nog niet bevestigd is in het laboratorium, kan al wel besloten worden dat er aanvullende maatregelen genomen moeten worden. De belangrijkste maatregel is dat in het gebied waar de verdenking bestaat het vervoer van en naar veehouderijen stilgelegd moet worden. Dit wordt bereikt door een vervoersverbodgebied in te stellen. In dit gebied gelden dan de maatregelen zoals aangegeven in het “Maatregelpakket vervoersverbodgebied” (hoofdstuk 8). De grootte van het gebied is afhankelijk van de kans dat de diagnose bevestigd wordt en heeft een straal van drie km of tien km.

7.14.3 Beschermings- en toezichtsgebied

Zodra een besmetting is bevestigd zullen de maatregelen die in de EU-richtlijn genoemd zijn uitgevoerd worden. Dit betekent het ruimen van het besmette bedrijf, maar ook het instellen van een beschermingsgebied met een straal van tenminste drie km om het besmette bedrijf. Daarnaast wordt een toezichtsgebied met een straal van tenminste tien km om het besmette bedrijf ingesteld.

De omschrijving van de beschermings- en toezichtsgebieden vindt zoveel mogelijk plaats langs natuurlijke grenzen. In het beschermings- en toezichtsgebied (B/T gebied) schrijft de richtlijn strikte maatregelen voor, onder ander voor het vervoer van dieren en dierlijke producten, voor bezoek aan bedrijven, voor de screening van bedrijven, etc. Maatregelen voor het B/T gebied zijn verder uitgewerkt in de maatregelpakketten in hoofdstuk 8.

7.14.4 Ruimingsgebied

Uit ervaringen met eerdere uitbraken van dierziekten is gebleken dat in een veedicht land als Nederland niet kan worden volstaan met alleen het ruimen van het besmette bedrijf. In een dergelijk geval zal het virus als een lopend vuurtje langs de bedrijven gaan en “loopt de bestrijding van de ziekte achter de besmetting aan”. Aanvullende maatregelen zijn noodzakelijk. Het gaat daarbij om het in een straal rond het besmette bedrijf preventief ruimen of vaccineren van gevoelige dieren. Doelstelling is te zorgen dat het virus zich niet verder kan vermeerderen, ofwel omdat er geen gevoelige dieren aanwezig zijn, ofwel omdat deze dieren beschermd zijn.

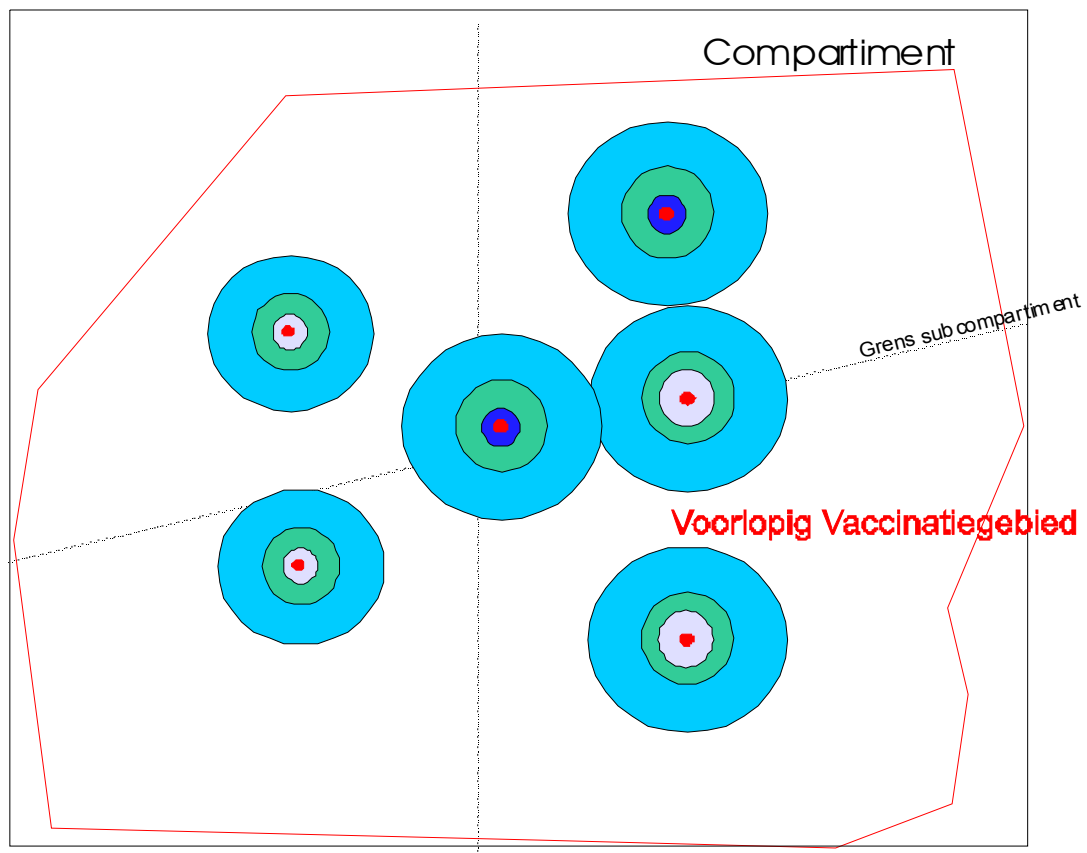
In eerste instantie (tot er Europese toestemming is voor het vaccineren) zal er geruimd worden in een cirkel van een kilometer rond het besmette bedrijf. Het streven is om de periode tot de toestemming voor vaccinatie zo kort mogelijk te laten zijn.

7.14.5 Voorlopig vaccinatiegebied

Indien besloten wordt om te gaan vaccineren zal er, in overleg met de Europese Commissie, een voorlopig vaccinatiegebied (preliminary vaccination zone) ingesteld worden. Een verdere beschrijving van deze situatie staat in hoofdstuk 9. In deze zone zal bij een volgende besmetting direct gevaccineerd kunnen worden zonder dat vooraf verder overleg met de Europese Commissie nodig is. Binnen het voorlopige vaccinatiegebied kunnen meerdere vaccinatiecirkels komen te liggen waarin alle bedrijven gevaccineerd worden. Voor de duidelijkheid: de vaccinatiecirkel geeft aan waar bedrijven (twee kilometer rond een besmet bedrijf) gevaccineerd worden. In tegenstelling tot de Europese richtlijn ten aanzien van mond- en klauwzeer is er voor de klassieke varkenspest geen toezichtzone rondom het voorlopige vaccinatiegebied Europees voorgeschreven.

In de vaccinatiecirkels zijn minimaal dezelfde beperkingen van kracht als in het B/T-gebied.

Voorlopig vaccinatiegebied, beschermings- en toezichtsgebied

7.14.6 Groot vaccinatiegebied

Mocht er een situatie ontstaan met meerdere, verspreide uitbraken of zelfs een explosieve toename van uitbraken, dan is er sprake van de fase van buitengewone omstandigheden. Op dat moment kan er gekozen worden om een heel gebied tot preventief vaccinatiegebied in te stellen om op die manier verspreiding van het virus te stoppen. Van grote invloed op deze beslissing zijn zaken als de snelheid waarmee het virus spreidt en de virulentie (aggressiviteit) van de betreffende virusstam, de varkensdichtheid van het betreffende gebied en het gebruik van fysieke/geografische grenzen. Zie ook hoofdstuk 9 voor criteria voor het instellen van een vaccinatiegebied. Een kaart van de dierdichtheid van de verschillende deel-compartimenten van Nederland is bijgevoegd in bijlage 6.

Deze beslissing zal door de minister genomen worden op basis van een advies van de groep van deskundigen en in overleg met de Europese Commissie.

7.14.7 Buffergebied

In 2006 is er voor het eerst gebruik gemaakt van het instellen van een zogenaamd buffergebied. Dit is gedaan als een toegevoegde maatregel om de risico's van de verspreiding van een niet grensoverschrijdende infectie te beperken. Daarbij is de instelling er niet op gericht om de insleep van een infectie te voorkomen (immers de gevaarlijke bedrijfscontacten zijn toch verboden) maar meer gericht op het beperken van de gevolgen van een eventuele introductie van het virus (door niet bedrijfsgebonden contacten) tot een ingesloten gebied. De maatregelen die gelden voor zo'n gebied zijn afhankelijk van de ernst van de situatie.

Het instellen van een buffergebied is in kern afhankelijk van twee vragen:

1. Hoe groot is de kans op introductie van het virus in een bepaald gebied?
2. Wat zijn de gevolgen van een introductie van het virus binnen een bepaald gebied?

7.15 NATUUR

Om besmetting van wild te voorkomen en om een eventuele besmetting onder wild niet te laten spreiden naar gehouden dieren kunnen maatregelen in natuurgebieden worden ingesteld. Deze maatregelen, zoals bijvoorbeeld het afsluiten van terreinen voor publiek, het opschorten van werkzaamheden en het plaatsen van hekken en rasters, hebben tot doel de rust in terreinen te handhaven en de wilde varkens te isoleren. Bij een uitbraak van klassieke varkenspest in een wildbestand of natuurterreinen zullen aanvullende maatregelen gelden. Maatregelen met betrekking tot natuurgebieden en wild worden beschreven in hoofdstuk 12.3.

7.16 DEFENSIE

Bij een uitbraak van klassieke varkenspest in een land waar defensie gestationeerd is, zal het ministerie van defensie geïnformeerd en geadviseerd worden. Het advies houdt onder andere in dat bij terugkeer van mensen kleding en schoeisel gereinigd wordt en dat materieel voor vertrek uit dit land al gereinigd en ontsmet wordt. Daarnaast zal bij een uitbraak in Nederland defensie geadviseerd worden om in bepaalde risico gebieden oefeningen op te schorten.

7.17 WELZIJN

Als gevolg van onder andere vervoersverboden kan het dierenwelzijn in het geding komen. In dat geval moet een afweging gemaakt worden of de kans op verspreiding van het virus opweegt tegen de problemen die de betreffende maatregel tot gevolg heeft. Deze afweging moet per geval gemaakt worden. Voor bepaalde gevallen zullen ontheffingen op een verbod gegeven kunnen worden, mits toegestaan op grond van de richtlijn, bijvoorbeeld het vervoer van hoogdrachtige schapen. In bepaalde gevallen kan het zijn dat

de locatie waarop de schapen aanwezig zijn bij het begin van de uitbraak van klassieke varkenspest totaal ongeschikt is voor het lammeren. In dat geval kan toegestaan worden dat de hoogdrachtige dieren en eventueel reeds geboren lammeren naar huis mogen worden vervoerd. Vervoer zal onder strikte voorwaarden plaats moeten vinden.

Indien de epidemie lang duurt en de restricties een lange periode van kracht zijn, zullen er in bepaalde gebieden welzijnsproblemen ontstaan. Bijvoorbeeld dieren die door gewichtstoename grote problemen met beenwerk en gewrichten krijgen, of stallen die dermate overvol zijn dat er een welzijnsprobleem ontstaat. In bepaalde gebieden kan er op dat moment een slachtregeling ingesteld worden, waarbij dieren, met een ontheffing, toch naar een slachthuis vervoerd (welzijnstransport) mogen worden. Als laatste optie wordt welzijnsopkoop gehanteerd.

De voorwaarden voor welzijnstransport en -opkoop worden nog nader uitgewerkt. Randvoorwaarden hierbij zijn:

- Het vernietigen van zo min mogelijk gezonde dieren.
- Welzijnstransport en -opkoop mag niet interfereren met de organisatie van de bestrijding
- Het mag geen extra risico voor verspreiding geven
- Welzijnstransport en -opkoop mag alleen plaatsvinden op basis van dierenwelzijn, niet op basis van marktproblemen.

Dierenwelzijnseisen zijn beschreven in de notitie van de Raad voor Dieren Aangelegenheden (Minimum welzijnseisen bestrijdingscampagnes, maart 2002).

- Welzijnstransport kan pas plaatsvinden op zijn vroegst na zes weken.
- Eventuele opkoop moet voldoen aan de voorwaarden van de EU.

Indien in de bestrijding vaccinatie ingezet wordt, is opkoop in principe niet meer aan de orde. Bij welzijnsproblemen zal, indien de veterinaire situatie het toelaat, eerder de mogelijkheid van een slachtregeling of welzijnstransporten (hoofdstuk 9) bekeken worden.

Welzijnscommissie

Bij een uitbraak van een besmettelijke ziekte, waarbij maatregelen worden genomen op het gebied van huisvesting en/of ruiming wordt een commissie ingesteld die controleert of de acties in het kader van dierenwelzijn op een verantwoorde wijze worden uitgevoerd.

De commissie bestaat uit ten hoogste drie leden die door de minister worden benoemd.

De commissie heeft toegang tot alle locaties waar door het regionale coördinatiecentrum actie wordt voorbereid of uitgevoerd. De commissie doet aanbevelingen om welzijnsproblemen die zich voordoen tot een oplossing te brengen. Als regel zal de commissie dit doen in samenspraak met het regionale coördinatiecentrum. Als de problematiek op dat niveau niet direct is op te lossen heeft de commissie de bevoegdheid het probleem direct aan de departementale crisisstaf voor te leggen.

De commissie rapporteert wekelijks over de totale welzijnsproblematiek aan de minister.

Hoofdstuk 8: Maatregelpakketten

8.1 INLEIDING

8.2 UITLEG VAN DE MAATREGELPAKKETTEN

- 8.2.1 Vervoer van varkens
- 8.2.2 Vervoer van niet gevoelige dieren
- 8.2.3 Levende producten
- 8.2.4 Mest en mestvervoermiddelen
- 8.2.5 Melk
- 8.2.6 Diervoeders
- 8.2.7 Bezoekers
- 8.2.8 Destructiemateriaal

8.3 MAATREGELPAKKET STANDSTILL

- 8.3.1 Vervoer van varkens
- 8.3.2 Vervoer van niet gevoelige diersoorten
- 8.3.3 Levende producten
- 8.3.4 Mest
- 8.3.5 Melk
- 8.3.6 Diervoeders
- 8.3.7 Bezoekers
- 8.3.8 Destructiemateriaal
- 8.3.9 Vervoermiddelen

8.4 MAATREGELPAKKET BESCHERMINGSGEBIED/TOEZICHTSGEBIED/VERVOERSVERBODGEBIED

- 8.4.1 Vervoer van varkens
- 8.4.2 Vervoer van niet gevoelige diersoorten
- 8.4.3 Levende producten
- 8.4.4 Mest
- 8.4.5 Melk
- 8.4.6 Diervoeders
- 8.4.7 Bezoekers
- 8.4.8 Destructiemateriaal
- 8.4.9 Vervoermiddelen

8.5 MAATREGELENPAKKET COMPARTIMENT

- 8.5.1 Vervoer van varkens
- 8.5.2 Vervoer van niet gevoelige dieren
- 8.5.3 Levende producten
- 8.5.4 Mest
- 8.5.5 Melk
- 8.5.6 Diervoeders
- 8.5.7 Bezoekers
- 8.5.8 Destructiemateriaal
- 8.5.9 Vervoermiddelen

8.1 INLEIDING

In hoofdstuk 7 wordt bij de beleidsinstrumenten diverse malen gesproken over het instellen van gebieden. Bij het instellen van gebieden worden er bepaalde maatregelpakketten van kracht. De maatregelen die beschreven worden zijn van toepassing bij de aanvang van de regeling. Naar gelang de situatie verbeterd kan er met de afbouw (hoofdstuk 10) begonnen worden en worden maatregelen aangepast. Voor de standstill blijven de maatregelen in principe 72 uur van kracht.

Het betreft maatregelpakketten voor de volgende gebieden:

- **Standstill**
Dit betreft heel Nederland gedurende de 72 uur standstill
- **Beschermingsgebied/Toezichtsgebied/Vervoersverbodgebied**
Dit betreft het drie km beschermingsgebied en het tien km toezichtsgebied om de uitbraak, en tevens indien aanwezig gebieden waar een vervoersverbod wordt afgekondigd.
- **Compartiment**
Dit betreft de compartimenten, zowel het besmette compartiment als de vrije compartimenten
- **Vaccinatiegebied**
Dit betreft het gebied waarin vaccinatie toegepast wordt. De maatregelen in dit gebied zijn gelijk aan de maatregelen in het B/T gebied.

Indien er een combinatie van maatregelpakketten optreedt, bijvoorbeeld standstill gecombineerd met beschermingsgebied, gelden voor het gebied steeds de strengste maatregelen. In het nu volgende hoofdstuk worden eerst de maatregelen uitgelegd. Daarna worden de maatregelpakketten per gebied beschreven.

8.2 UITLEG VAN DE MAATREGELPAKKETTEN

8.2.1 Vervoer van varkens

Het vervoer van varkens vormt het grootste risico op verspreiding van het klassieke varkenspest virus. Om deze reden zal het vervoer van varkens als eerste verboden worden, soms zelfs al tijdens de aandacht- of verdenkingfase, en als laatste pas weer toegestaan worden.

8.2.2 Vervoer van niet gevoelige dieren

Ook voor het vervoer van niet gevoelige diersoorten, bijvoorbeeld paarden, herkauwers en pluimvee, gelden restricties. Deze dieren kunnen immers afkomstig zijn van bedrijven waar ook gevoelige dieren aanwezig zijn en kunnen dus het virus letterlijk met zich mee dragen. Daarnaast geldt dat, ook al zijn ze afkomstig van bedrijven waar geen gevoelige dieren aanwezig zijn, het om reden van handhaving gedurende bepaalde hoog risico periodes en in bepaalde risicovolle gebieden (bijvoorbeeld tijdens de standstill en in het beschermingsgebied) toch verboden is niet gevoelige dieren te vervoeren, een enkele uitzondering daargelaten. In hoofdstuk 11 worden de regels met betrekking tot herkauwers, paarden en pluimvee en overige niet gevoelige diersoorten nader beschreven.

8.2.3 Levende producten

Onder levende producten wordt verstaan: sperma, eicellen en embryo's. Indien deze producten afkomstig zijn van gevoelige dieren kunnen zij virus bevatten. Om die reden zijn er bij een uitbraak restricties voor het vervoer van deze producten. Tijdens de hoog risico periode betekent dit dat vervoer verboden is totdat duidelijk is waar de besmetting aanwezig is.

Volgend op de standstill is het vervoer met uitzondering van de BT gebieden wel toegestaan, maar is aflevering alleen toegestaan aan de openbare weg, zodat het erf niet betreden wordt. Dit betekent dat

inseminaties alleen plaats kunnen vinden door mensen die, volgens de bezoekersregeling, het bedrijfsgedeelte mogen betreden. In de praktijk zal dit neerkomen op de veehouder zelf. Het vervoer van levende producten is niet gecompartmenteerd.

Een KI-station en/of een embryo-win-centrum dat gelegen is in het B/T gebied of in het vaccinatiegebied mag géén producten afvoeren. Spermawinning op een KI-station (bijvoorbeeld voor runderen) in deze gebieden mag, onder de aanvullende voorwaarden van de EU-richtlijn, wel plaatsvinden. Sperma-, eicel- en embryo winning van varkens in het vaccinatiegebied is niet toegestaan.

8.2.4 Mest en mestvervoermiddelen

Aangezien ook mest van varkens het klassieke varkenspest virus kan bevatten, vormt het vervoer en het uitrijden van mest een groot risico. Dit zal om die reden lang verboden zijn. De productie van mest op de bedrijven gaat echter onverminderd door. De oplossing voor dit probleem wordt gezocht in extra opslagruimte voor de mest op het bedrijf of, onder zeer strikte voorwaarden, vervoer naar een opslagplaats of verwerkingsplaats. Wanneer de aanwending van mest weer is toegestaan geschiedt dit conform de gebruikelijke regelgeving.

Beperkingen voor transport en verwerking van mest die afkomstig is van bedrijven waar geen varkens gehouden worden zullen ook eerder opgeheven kunnen worden.

Uitgezonderd van alle maatregelen met betrekking tot mest is het vervoer van behandelde en verpakte mest van de detailhandelaar naar de consument en het gebruik van deze mest. Dit vormt immers geen enkel risico op de verspreiding van klassieke varkenspest en is bovendien ook uit het oogpunt van de handhaving geen probleem.

8.2.5 Melk

Het klassieke varkenspest virus wordt niet uitgescheiden in de melk. Toch zullen in de standstill periode en op bedrijven met naast herkauwers ook varkens, beperkingen gelden voor het transporteren van de melk. Dit gebeurt uit oogpunt van de handhaving en om het ongewild verspreiden van het varkenspest virus door transportmiddelen te voorkomen. Om onderscheid mogelijk te maken tussen melk van bedrijven waar wel en bedrijven waar geen varkens aanwezig zijn, zijn de melkauto's (RMO) uitgerust met elektronische rittenlijsten en wordt een strikt hygiëneprotocol voorgeschreven.

8.2.6 Diervoeders

Gedurende de standstill is het vervoer van diervoeder verboden om alle contacten tussen mogelijk besmette bedrijven te voorkomen. Daarnaast is er om redenen van handhaving voor gekozen om alle vervoer van en naar bedrijven stil te leggen.

Na de standstill is vervoer onder voorwaarden weer toegestaan. Vervoer van diervoeder afkomstig van een fabriek kan een risico op verspreiding vormen aangezien de voerwagen op verschillende bedrijven met gevoelige dieren komt. Om die reden is dit vervoer gecompartmenteerd. Het vervoer van voeders naar bedrijven zonder varkens is niet gecompartmenteerd. Zie hoofdstuk 7 voor uitleg compartimentering.

Diervoeder (ruwvoer) afkomstig van een bedrijf met varkens kan besmet zijn en om die reden is vervoer tussen bedrijven van dit voeder alleen onder voorwaarden mogelijk.

Uitgezonderd op alle maatregelen over diervoeder is:

- Rechtstreeks vervoer van verpakte voeders voor vee en pluimvee van detailhandelaar naar dierhouders.
- Vervoer van voeders voor vee en pluimvee via schepen op de binnenwateren
- Het vervoer van kant en klaar petfood
- Het transport over verharde (snel)wegen en water van diervoedergrondstoffen wanneer deze niet afkomstig zijn van een veehouderij en uitsluitend bestemd zijn voor dier- en mengvoederfabrieken

- Vervoer van vochtrijke veevoeders van producerende bedrijven (bierbrouwer, aardappelmeelfabriek) naar opslagplaatsen zonder gevoelige dieren)

Dit vormt immers geen enkel risico op de verspreiding van klassieke varkenspest en is bovendien ook uit handhavingsoogpunt geen probleem.

8.2.7 Bezoekers

Zodra een besmetting met klassieke varkenspest vermoed wordt, zullen er ook maatregelen voor bezoekers gelden (bezoekersregeling), welke een onderdeel zullen zijn van de diverse maatregelpakketten. Deze maatregelen zullen in beginsel van kracht zijn op alle bedrijven met varkens in heel Nederland. Bezoekers kunnen immers ook via hun handen, kleding, schoeisel etc. het virus verspreiden. Daarbij is het directe contact tussen mens en dier het gevaarlijkste. Het risico van verspreiding van dier naar mens naar mens en vervolgens weer naar dier is veel minder groot wanneer althans de nodige voorzorg in acht wordt genomen. Daarom is het bezoek aan het woongedeelte van het bedrijf of aan bedrijfsgedeelten waar geen varkens gehouden worden wel toegestaan mits het woongedeelte of bedrijfsgedeelte zonder varkens goed gescheiden is van het bedrijfsgedeelte. Uiteraard moet ook dan op hygiëne gelet worden en zal bijvoorbeeld de veehouder voor hij of zij het gedeelte zonder varkens betreedt zich moeten houden aan hygiënevoorschriften (op basis van een door de VWA goedgekeurd hygiëneprotocol). Om zichtbaar te maken voor welke gedeelten van het bedrijf de bezoekersregeling geldt, moet elke veehouder het gedeelte mét varkens door middel van rood-wit lint afschermen. Zo wordt aan onaangekondigde bezoekers duidelijk gemaakt dat dit gedeelte niet betreden mag worden, en zal het personeel op het bedrijf continu op de noodzaak tot handhaven van hygiëneprotocolen worden gewezen.

De bezoekersregeling komt er dus op neer dat het verboden is om het bedrijfsgedeelte met varkens te bezoeken tenzij noodzakelijk. Per gebied is aangegeven welke mensen het bedrijfsgedeelte mogen betreden. Een veehouder dient zelf zorg te dragen dat dit verbod wordt nageleefd.

Scheiding bedrijfsgedeelte met varkens en overig deel

Het schone weg/vuile weg principe zal moeten zijn doorgevoerd voordat sprake kan zijn van een scheiding. De belangrijkste criteria zijn in dat opzicht:

- Het moet 'fysiek onmogelijk' zijn om van de dierverblijven met varkens zonder omkleden en wassen naar het bedrijfsdeel zonder dieren te gaan (woning, winkel).
- Het moet 'fysiek onmogelijk' zijn om zonder omkleden en wassen in contact te komen met varkens (bezoekers en medewerkers).
- Het moet 'fysiek onmogelijk' zijn om gereedschappen en/of materialen te verplaatsen tussen de dierverblijven met varkens en het bedrijfsdeel zonder dieren (woning, winkel), zonder reiniging en desinfectie van deze gereedschappen en/of materialen.
- De loop- en transportlijnen in het 'schone weg' bedrijfsdeel (met varkens) en in het 'vuile weg' bedrijfsdeel (woning, winkel) mogen elkaar niet kruisen.

Het invullen van een dergelijke fysieke scheiding kan al permanent aanwezig zijn op een bedrijf (hygiënesluizen), dan wel in potentie aanwezig zijn en tijdelijk doorgevoerd worden tijdens de klassieke varkenspestuitbraak (afscheiding/tijdelijke herlocatie zuivelwinkel).

8.2.8 Destructiemateriaal

Het vervoer van destructiemateriaal, door een daarvoor aangewezen bedrijf, is altijd toegestaan. Ook tijdens de standstill. De reden hiervoor is dat het uit veterinaire, hygiënische en ethische oogpunt niet gewenst is om kadavers 72 uur op het bedrijf te laten liggen. Vervoer gebeurt onder zeer strikte voorwaarden. Bij bedrijven die over gekoelde kadaveropslag beschikken wordt overigens aangeraden terughoudend om te gaan met het op laten halen van kadavers gedurende de standstill.

Het ophalen van destructiemateriaal van bedrijven met varkens is gecompartmenteerd (zie hoofdstuk 7 voor uitleg compartimentering)

Maatregelpakketten KVP per gebied

Standstill		B/T/vaccinatie gebieden	Besmet Compartment	Vrij Compartment
Vervoer varkens naar slachthuis	X	X	C ⁸⁾	C ¹³⁾
Vervoer varkens naar houderij	X	X	C ⁸⁾	C ⁸⁾
Vervoer van niet gevoelige diersoorten	C ¹⁾	A ⁴⁾	A ⁴⁾	A ⁴⁾
Levende Producten	C ¹¹⁾	A ⁵⁾	A ⁵⁾	A ⁵⁾
Mest	X	C ⁶⁾	C ⁹⁾	C ⁹⁾
Melk	A ¹²⁾	A ¹⁾	A ¹⁾	A ¹⁾
Diervoeders van een bedrijf met varkens	X	X	X	A ¹⁰⁾
Diervoeders naar een bedrijf met varkens	C ²⁾	A ¹⁵⁾	A ¹⁵⁾	A ¹⁰⁾
Bezoekers	C ³⁾	C ³⁾	C ³⁾	C ³⁾
Deconstructiemateriaal	O ¹⁴⁾	O ¹⁴⁾	O ¹⁴⁾	O ¹⁴⁾

X= Niet toegestaan; C= Niet toegestaan tenzij,... ; A=Toegestaan onder voorwaarde; O= Toegestaan,

Uitgezonderd zijn levensbedreigende situaties voor paarden, eendagskuikens en naar huis halen van melkgevende dieren(schapen, geiten en koeien)

- 1) Alleen voeder voor pluimvee bedrijven, pelsdierbedrijven en ongemengde kalverbedrijven is toegestaan
- 2) Hulpdiensten zijn uitgezonderd. Alleen voor bedrijfs gedeelte van varkens tenzij geen deugdelijke scheiding kan worden gemaakt
- 3) De voorwaarden voor transport worden uitgelegd in hoofdstuk 11
- 4) Afleveren van producten voor varkens alleen aan de openbare weg, en verbonden aan eventueel fokverbod.
- 5) Kalvergier en mestmonsters
- 6) Met hygiëneprotocol voor R&O vervoermiddelen, binnen compartiment, na gemengd bedrijf rechtstreeks naar fabriek voor tweede R&O
- 7) Alleen met ontheffing, binnen compartiment.
- 8) De voorwaarden waaronder dit is toegestaan moeten nog verder worden uitgewerkt
- 9) Enkel voor vervoermiddelen die voldoen aan de compartimenteringregels.
- 10) Producten van niet-gevoelige dieren aan de openbare weg
- 11) Enkel van niet-gemengde bedrijven, rittenlijst op RMO.
- 12) Rechtstreeks, onder voorwaarden zoals (klinisch) onderzoek
- 13) Alleen noodzakelijk transport, met hygiëneprotocol voor R&O vervoermiddelen.
- 14) Rechtstreeks gecompartmenteerd met hygiëneprotocol
- 15)

8.3 MAATREGELPAKKET STANDSTILL

8.3.1 Vervoer van varkens

Het vervoer van varkens is niet toegestaan. Het is ook niet toegestaan met deze dieren over de openbare weg te lopen.

8.3.2 Vervoer van niet gevoelige diersoorten

Het vervoer van pluimvee, herkauwers en paarden is niet toegestaan. Het is ook niet toegestaan om met deze dieren over de openbare weg te lopen.

Om welzijnsredenen mogen alle melkgevende evenhoevigen (melkkoeien, melkgeiten en melkschapen) in de eerste 24 uur na afkondiging van de standstill, éénmalig naar huis gehaald worden.

Het naar binnen halen van vee dat op de huiskavel staat en daarbij niet over de openbare weg vervoerd hoeft te worden, is vanzelfsprekend toegestaan.

Het vervoer van paarden in levensbedreigende situaties naar een gespecialiseerde kliniek wordt toegestaan met een verklaring van de behandelende dierenarts (zie hoofdstuk 11). Ook het vervoer van eendagskuikens is onder voorwaarden mogelijk. Deze dienen rechtstreeks vervoerd te worden naar een bedrijf. De aflevering van de kuikens dient te gebeuren op de openbare weg die grenst aan het ontvangende bedrijf (zie hoofdstuk 11).

8.3.3 Levende producten

Het vervoer van levende producten (sperma, eicellen en embryo's) van varkens is niet toegestaan. Inseminatie of bevruchting (mede embryotransplantatie, in-vitro fertilisatie) van herkauwers is toegestaan indien het sperma/de eicel/het embryo reeds op het bedrijf aanwezig is. Indien de producten niet aanwezig zijn, is het toegestaan om sperma van runderen voor dit doel te laten afleveren aan de openbare weg. De bezoekersregeling is leidend, betreffende het toestaan van inseminatie of bevruchting.

8.3.4 Mest

Het vervoer van mest van varkens, herkauwers, paarden of pluimvee is niet toegestaan, ook het aanwenden van mest is niet toegestaan.

8.3.5 Melk

Ophalen van melk op bedrijven waar varkens aanwezig zijn is verboden. Ophalen van melk van bedrijven zonder varkens is toegestaan met melkauto's die met behulp van hun geautomatiseerde rittenlijst kunnen aantonen alleen niet-gemengde bedrijven te bezoeken.

Het transport van melk van weide naar huis, met weidetank, is toegestaan volgens een door de VWA goedgekeurd protocol.

8.3.6 Diervoeders

Het vervoer van diervoeders is in principe verboden. Om welzijnsredenen wordt hierop een uitzondering gemaakt voor het vervoer van voeders bestemd voor pluimvee, pelsdieren en konijnen. Dit voeder moet van de fabriek één op één vervoerd worden naar het bedrijf en aflevering moet plaatsvinden op basis van een door de VWA goedgekeurd protocol. Kalverbedrijven waar geen varkens op dezelfde locatie worden gehouden vallen ook buiten het verbod.

Op bedrijven waar naast de genoemde uitzonderingen ook varkens worden gehouden moet het voer aan de openbare weg worden afgeleverd.

In noodsituaties zijn, met ontheffing, de volgende uitzonderingen mogelijk:

- het vervoer van ruwvoer naar schapen
- het vervoer van diervoeder bestemd voor pluimvee op bedrijven met varkens (11.4.3)

8.3.7 Bezoekers

Bezoekers mogen op bedrijven met varkens in heel Nederland het bedrijfsgedeelte niet betreden.

Bij een goede scheiding tussen woon- en bedrijfsgedeelte geldt het bezoekersverbod alleen voor het bedrijfsgedeelte. Indien geen goede scheiding gemaakt kan worden geldt het bezoekersverbod ook voor het woonhuis (zie 8.2.7)

Bij een goede scheiding van het bedrijfsgedeelte tussen de varkens en eventuele overige dieren, geldt het bezoekersverbod alleen voor het gedeelte met varkens. Indien geen goede scheiding gemaakt kan worden geldt het bezoekersverbod voor het hele bedrijfsgedeelte.

Uitgezonderd hierop zijn:

- Politie, huisartsen, ambulance, brandweer, psychosociale hulpverleners en andere noodhulpdiensten en hun materieel mogen de bedrijven indien nodig betreden.
- Monteurs en loonwerkers, dierenartsen en bedrijfsverzorgers (incl. pluimvee service bedrijven) mogen de bedrijven betreden om die problemen op te lossen waarbij de diergezondheid acuut in gevaar komt.
- In noodgevallen mogen brandstofleveranciers en N2-leveranciers de bedrijven betreden.

Bezoekers van het bedrijfsgedeelte dienen zich te houden aan een door de VWA goedgekeurd hygiëneprotocol.

8.3.8 Destructiemateriaal

Destructiemateriaal van bedrijven met varkens mag opgehaald worden, onder de strikte voorwaarden die zijn afgesproken met het destructiebedrijf. Indien er gekoelde kadaveropslag op het bedrijf aanwezig is, wordt aangeraden destructiemateriaal tijdens de standstill niet op te laten halen.

8.3.9 Vervoermiddelen

Verplaatsen van lege vervoermiddelen voor het vervoer van vee, pluimvee, melk, diervoeder of mest is niet toegestaan. Uitgezonderd is het verplaatsen van vervoermiddelen voor het vervoer van eendagskuikens, voor het vervoer van paarden in levensbedreigende situaties naar een gespecialiseerde kliniek, voor het eenmalig vervoer van melkgevende evenhoevigen (melkkoeien, melkgeiten en melkschapen) naar huis, voor het diervoeder of voor melktransport van niet-gemengde bedrijven.

8.4 MAATREGELPAKKET BESCHERMINGSGEBIED/ TOEZICHTSGEBIED/ VERVOERSVERBODGEBIED

8.4.1 Vervoer van varkens

Het vervoer van varkens is niet toegestaan. Het is ook niet toegestaan met deze dieren over de openbare weg te lopen.

8.4.2 Vervoer van niet gevoelige diersoorten

Het vervoer van herkauwers, pluimvee en paarden is niet toegestaan. Het is ook niet toegestaan om met deze dieren over de openbare weg te lopen. Voor uitzonderingen zie hoofdstuk 11.

8.4.3 Levende producten

Het vervoer van levende producten (sperma, eicellen en embryo's) van evenhoevigen (dus ook varkens) is toegestaan.

Inseminatie of bevruchting van varkens door personeel van eigen bedrijf is toegestaan met sperma/ eicellen/ embryo's die ofwel gewonnen zijn bij dieren van eigen bedrijf, zijn opgeslagen op dat bedrijf, of geleverd zijn aan de openbare weg grenzend aan het bedrijf van bestemming.

De bezoekersregeling is leidend, betreffende het toestaan van inseminatie of bevruchting.

Een KI-station en/of een embryo-win-centrum gelegen in het B/T gebied mag geen levende producten leveren. Dit betekent dat sperma, eicellen en embryo's afkomstig moet zijn van centra die buiten het B/T gebied liggen.

Voor het vervoer en de levering van sperma van paarden zie hoofdstuk 11.

8.4.4 Mest

Het vervoer van mest van vee en pluimvee, afkomstig van bedrijven met varkens is niet toegestaan. Uitgezonderd hierop zijn kalvergier en mestmonsters die onder stringente voorwaarden afgevoerd kunnen worden (op basis van een door de VWA goedgekeurd protocol voor vervoer en verwerking in laboratoria).

Voor het vervoer van mest afkomstig van bedrijven zonder varkens zie hoofdstuk 11.

Bij vaststelling van mestopslagproblemen op bovengenoemde bedrijven is het toegestaan noodvoorzieningen op het bedrijf te plaatsen en/of kan afvoer van mest plaatsvinden. De afvoer geschiedt onder toezicht naar een aangewezen tussenopslagplaats of installatie voor mestverwerking in het gebied. De afvoer vindt plaats met ontheffing en op basis van een door de VWA goedgekeurd hygiëneprotocol. Bij toenemende mestproblemen is afzet naar centrale opslagplaats of installatie voor mestverwerking buiten het gebied onder voorwaarden mogelijk.

8.4.5 Melk

Ophalen van melk op bedrijven (incl. zelfzuivelaars) waar geen varkens aanwezig zijn is mogelijk op basis van een door de VWA goedgekeurd hygiëneprotocol. De melk mag vanaf meerdere bedrijven opgehaald worden en vervoerd worden naar een melkfabriek die ingericht is voor verwerking van melk afkomstig uit het gebied.

Ophalen van melk op bedrijven waar ook varkens aanwezig zijn is mogelijk op basis van één op één systematiek. Na het ophalen van de melk op een gemengd bedrijf keert de RMO terug naar de fabriek voor aanvullende R&O op de fabriek vóórdat volgende locaties worden bezocht. De vervoermiddelen mogen enkel bestemd zijn voor het ophalen van melk uit het gebied.

Het transport van melk van weide naar huis, met weidetank, is toegestaan.

8.4.6 Diervoeders

Het vervoer van diervoeders vanaf een bedrijf met varkens is verboden.

Het overige vervoer van diervoeders is toegestaan op basis van een door de VWA goedgekeurd hygiëneprotocol.

Voor het vervoer van diervoeder naar bedrijven zonder varkens zie hoofdstuk 11.

Toegestaan is:

- Het vervoer van ruwvoer binnen het eigen bedrijf. Indien het ruwvoer niet op het huiskavel ligt, en de openbare weg gebruikt moet worden is dit toegestaan op basis van een door de VWA goedgekeurd hygiëneprotocol
- In noodgevallen is het vervoer van ruwvoer en stro, bijvoorbeeld naar noodopvang van hoogdrachtige ooien en pasgeboren lammeren, toegestaan met ontheffing.

8.4.7 Bezoekers

Bezoekers mogen op bedrijven met varkens in heel Nederland het bedrijfsgedeelte niet betreden.

Bij een goede scheiding tussen woon- en bedrijfsgedeelte geldt het bezoekersverbod alleen voor het bedrijfsgedeelte. Indien geen goede scheiding gemaakt kan worden geldt het bezoekersverbod ook voor het woonhuis (zie 8.2.7)

Bij een goede scheiding van het bedrijfsgedeelte voor varkens en eventuele overige dieren, geldt het bezoekersverbod alleen voor het gedeelte met varkens. Indien geen goede scheiding gemaakt kan worden geldt het bezoekersverbod voor het hele bedrijfsgedeelte.

Uitgezonderd hierop zijn:

- Politie, huisartsen, ambulance, brandweer, psychosociale hulpverleners en andere noodhulpdiensten en hun materieel mogen de bedrijven indien nodig betreden.
- Mensen die betrokken zijn bij het ophalen en vervoeren van het pluimvee volgens de vastgestelde regels.
- Mensen die de melk, de mest of diervoeders volgens de vastgestelde regels vervoeren.
- Monteurs en loonwerkers mogen de bedrijven enkel betreden om die problemen op te lossen waarbij de diergezondheid acuut in gevaar komt.
- Dierenartsen en bedrijfsverzorgers.
- Brandstofleveranciers, N2-leverancier, aanlegger van noodbassin/ mestzakken/ noodvoorziening stalling

Bezoekers van het bedrijfsgedeelte dienen zich te houden aan een door de VWA goedgekeurd hygiëneprotocol.

8.4.8 Destructiemateriaal

Destructiemateriaal van bedrijven met varkens mag opgehaald worden, onder de strikte voorwaarden die zijn afgesproken met het destructiebedrijf.

8.4.9 Vervoermiddelen

Verplaatsen van lege vervoermiddelen van vee is niet toegestaan. Uitzonderingen hierop zijn de vervoermiddelen die nodig zijn voor de uitzonderingen zoals hierboven genoemd.

Daarnaast mogen lege vervoermiddelen die varkens hebben vervoerd volgens een geëigend hygiëneprotocol (zie 7.7) gereinigd en ontsmet worden en mogen na een stilstand van 24 uur buiten het BT gebied gebruikt worden.

8.5 MAATREGELENPAKKET COMPARTIMENT

Bij het instellen van de compartimenten, aansluitend aan de standstill, zullen de maatregelen van toepassing zijn zoals hieronder beschreven. Deze maatregelen zullen bij aanvang zowel in het compartiment met de besmette haard, als in de compartimenten die vrij zijn, vrijwel identiek zijn. Echter, in de vrije compartimenten zal op een vroeger tijdstip versoepeling van maatregelen mogelijk zijn. Dit staat beschreven in hoofdstuk 9, de afbouw.

8.5.1 Vervoer van varkens

Het vervoer van varkens is in principe niet toegestaan. Het vervoer is pas toegestaan met een ontheffing. De voorwaarden waaronder een ontheffing wordt afgegeven is afhankelijk van de situatie en zal verschillen tussen een besmet en een “vrij”compartiment.

Ook transport van varkens in het kader van het dierenwelzijn, is onder voorwaarden met ontheffing, binnen het compartiment toegestaan.

Het vervoer van varkens rechtstreeks naar het slachthuis zal in het vrije compartiment, onder voorwaarden snel worden toegestaan. De varkens zullen vóór het vervoer een klinische keuring moeten ondergaan.

8.5.2 Vervoer van niet gevoelige dieren

In het “besmette compartiment” is het vervoer van niet gevoelige dieren van een bedrijf met varkens naar een ander bedrijf met varkens niet toegestaan. In de “vrije compartimenten” is dit vervoer binnen het compartiment, onder voorwaarden, wel toegestaan.

Voor de voorwaarden waaronder dit vervoer is toegestaan wordt verwezen naar hoofdstuk 11.

8.5.3 Levende producten

Het leveren van levende producten (sperma) van varkens is alleen toegestaan aan de openbare weg grenzend aan het bedrijf van bestemming. Voor het leveren van sperma van niet gevoelige dieren zie hoofdstuk 11.

Het vervoer van levende producten (sperma, eicellen en embryo's) van varkens is toegestaan. Inseminatie of bevruchting van varkens door personeel van eigen bedrijf is toegestaan met sperma/ eicellen/ embryo's die ofwel gewonnen zijn bij dieren van eigen bedrijf, zijn opgeslagen op dat bedrijf, of geleverd zijn aan de openbare weg grenzend aan het bedrijf van bestemming.

De bezoekersregeling is leidend, betreffende het toestaan van inseminatie of bevruchting.

8.5.4 Mest

Het vervoer van mest van varkens is niet toegestaan.

Het vervoer van mest van niet gevoelige dieren afkomstig van bedrijven met varkens is alleen onder voorwaarden toegestaan. Uitgezonderd hierop zijn kalvergier en mestmonsters die onder voorwaarden afgevoerd kunnen worden (op basis van een door de VWA goedgekeurd protocol voor vervoer en verwerking in laboratoria).

Het vervoer van pluimvee- en paardenmest afkomstig van bedrijven zonder evenhoevigen is toegestaan. Voor pluimveemest is dit toegestaan met een PVE-geleidebiljet, en voor paardenmest met een eigen verklaring (zie hoofdstuk 11)

Bij vaststelling van mestopslagproblemen op bovengenoemde bedrijven is het toegestaan noodvoorzieningen op het bedrijf te plaatsen en/of kan afvoer van mest plaatsvinden. De afvoer geschiedt onder toezicht naar een aangewezen tussenopslagplaats of installatie voor mestverwerking

in het gebied. De afvoer vindt plaats met ontheffing en op basis van een door de VWA goedgekeurd hygiëneprotocol. Bij toenemende mestproblemen is afzet naar centrale opslagplaats of installatie voor mestverwerking buiten het gebied onder voorwaarden mogelijk.

8.5.5 Melk

Ophalen van melk op bedrijven (inclusief zelfzuivelaars) waar varkens aanwezig zijn is mogelijk op basis van een door de VWA goedgekeurd hygiëneprotocol. Het gaat daarbij om het transport van bedrijven die geen varkens hebben of een gecompartmenteerd transport van bedrijven die ook varkens op dezelfde locatie hebben.

Ophalen van melk op bedrijven waar ook varkens aanwezig zijn, is mogelijk op basis van één op één systematiek. Na het ophalen van de melk op een gemengd bedrijf keert het vervoermiddel rechtstreeks terug naar de fabriek voor een tweede reiniging en ontsmetting vóórdat volgende locaties worden bezocht. De vervoermiddelen mogen enkel bestemd zijn voor het ophalen van melk uit het gebied.

Het transport van melk van weide naar huis, met weidetank, is toegestaan.

Het vervoer van individuele reguliere melkmonsters is ook mogelijk.

8.5.6 Diervoeders

Het vervoer van diervoeders vanaf een bedrijf met varkens is verboden. Uitzondering hiervoor is afvoer van diervoeders van een bedrijf met varkens in het “vrije” compartiment.

Het overige vervoer (met name aanvoer) van diervoeders is toegestaan op basis van een door de VWA goedgekeurd hygiëneprotocol waarbij met name aandacht wordt besteed aan een grondige reiniging en ontsmetting van het transportmiddel vóór het verlaten van een bedrijf..

Toegestaan is:

- Het vervoer van ruwvoer binnen het eigen bedrijf. Indien het ruwvoer niet op het huiskavel ligt, en de openbare weg gebruikt moet worden is dit toegestaan op basis van een door de VWA goedgekeurd hygiëneprotocol
- In noodgevallen is het vervoer van ruwvoer en stro, bijvoorbeeld naar noodopvang van hoogdrachtige oaien en pasgeboren lammeren, toegestaan met ontheffing.

8.5.7 Bezoekers

Bezoekers mogen op bedrijven met varkens in heel Nederland het bedrijfsgedeelte niet betreden.

Bij een goede scheiding tussen woon- en bedrijfsgedeelte geldt het bezoekersverbod alleen voor het bedrijfsgedeelte. Indien geen goede scheiding gemaakt kan worden geldt het bezoekersverbod ook voor het woonhuis (zie 8.2.7).

Bij een goede scheiding van het bedrijfsgedeelte tussen de varkens en eventuele overige dieren, geldt het bezoekersverbod alleen voor het gedeelte met varkens. Indien geen goede scheiding gemaakt kan worden geldt het bezoekersverbod voor het hele bedrijfsgedeelte.

Uitgezonderd hierop zijn:

- Politie, huisartsen, ambulance, brandweer, psychosociale hulpverleners en andere noodhulpdiensten en hun materieel mogen de bedrijven indien nodig betreden.
- Mensen die betrokken zijn bij het ophalen en vervoeren van het pluimvee volgens de vastgestelde regels.
- Mensen die de melk, de mest of diervoeders volgens de vastgestelde regels vervoeren.
- Monteurs en loonwerkers mogen de bedrijven enkel betreden om die problemen op te lossen waarbij de diergezondheid acuut in gevaar komt.

- Dierenartsen en bedrijfsverzorgers.
- Brandstofleveranciers, N2-leverancier, aanlegger van noodbassins/mestzakken/noodvoorziening stalling

Bezoekers van het bedrijfsgedeelte dienen zich te houden aan een door de VWA goedgekeurd hygiëneprotocol.

8.5.8 Destructiemateriaal

Destructiemateriaal van bedrijven met varkens mag opgehaald worden, onder de strikte voorwaarden die zijn afgesproken met het destructiebedrijf.

Voor het ophalen van destructiemateriaal van slachterijen en bedrijven zonder varkens gelden geen aanvullende restricties.

8.5.9 Vervoermiddelen

De aanwezigheid van ongeladen en geladen vervoermiddelen bestemd voor het vervoer van vee, melk, voer, mest en destructiemateriaal op een bedrijf met varkens in een ander compartiment, dan waarvoor het vervoermiddel gestickerd is, is verboden.

Hoofdstuk 9: Vaccinatie

9.1 INLEIDING EN BEGRIPPEN

9.1.1 Basisprincipe

9.1.2 Begrippen

9.2 UITGANGSPUNTEN

9.3 OVERWEGINGEN BIJ DE UITGANGSPUNTEN

9.3.1 Zo min mogelijk gezonde dieren doden

9.3.2 72 uur standstill

9.3.3 Groep van deskundigen (veterinair technisch)

9.3.4 Gebieden waarin gevaccineerd zal worden

9.3.5 Uitbraak in een nieuw gebied

9.3.6 Beschermende vaccinatie; vaccinatie voor het leven

9.3.7 Hobbydieren

9.4 MAATREGELEPAKKET VOORLOPIG VACCINATIEGEBIED

9.5 UITVOERING VACCINATIE

9.5.1 Biggen

9.5.2 Vleesvarkens

9.5.3 Zeugen

9.5.4 Opfokgelten

9.5.5 Beren

9.5.6 Hobbydieren

9.6 VERPLAATSING IN VERBAND MET WELZIJN

9.6.1. Vleesvarkens

9.6.2 Voor gevaccineerde biggen

9.6.3 Niet gevaccineerde biggen

9.1 INLEIDING EN BEGRIPPEN

9.1.1 Basisprincipe

De vaccinatiestrategie voor klassieke varkenspest is terug te voeren op drie doelstellingen:

- Stop de overdracht tussen bedrijven. Dit wordt in de epidemiologie bemeten aan de reproductie ratio tussen bedrijven (R_h). Dit is een getal dat aangeeft hoeveel nieuwe besmette bedrijven gemiddeld ontstaan uit één besmet bedrijf. Als dit getal onder de één is zullen er steeds minder besmettingen zijn en zal de uitbraak doodlopen, is dit getal boven de één dan zal de uitbraak zich uitbreiden.
- Beperk het aantal dieren dat gedood en vernietigd moet worden tot een minimum.
- Zorg ervoor dat de risico's voor de handelspartners niet groter zijn dan de risico's die ze lopen bij een traditioneel uitgevoerde bestrijdingscampagne.

Bij de bestrijding van een zeer besmettelijke ziekte als klassieke varkenspest is het van groot belang om te voorkómen dat gevoelige dieren in contact komen met het virus en het virus zich in een gevoelig dier kan vermeerderen. Het verminderen van het aantal gevoelige dieren in de omgeving van het virus is daarom een zeer belangrijk hulpmiddel bij de bestrijding. Dit kan onder andere door het vaccineren van gevoelige dieren. De gevaccineerde dieren bouwen afweer op en als ze met het virus in contact komen zal het virus zich niet of veel minder kunnen vermeerderen. Het merendeel van de dieren raakt niet besmet, wordt niet ziek en het virus loopt dood.

Vaccineren zonder dat er virus in een land is aangetoond (preventief vaccineren) is voor klassieke varkenspest in Europa vanaf 1992 verboden. Het vaccineren bij een uitbraak (noodvaccinatie) is in Europa wel toegestaan en de Europese KVP-richtlijn (2001/89/EEG) beschrijft de voorwaarden voor lidstaten die vaccinatie tijdens de bestrijding gaan gebruiken. Voor klassieke varkenspest staat in de richtlijn een minder vaste omschrijving van de vaccinatiestrategie dan in de MKZ-richtlijn. Dit heeft enerzijds als nadeel dat er veel zaken nog uitgezocht moeten worden, anderzijds heeft een lidstaat ook meer ruimte om een specifiek voor de eigen omstandigheden beschreven strategie te ontwikkelen en voor acceptatie voor te dragen.

De vaccinatiestrategie zoals hieronder wordt beschreven past binnen de in de KVP-richtlijn beschreven kaders.

Het toepassen van noodvaccinatie kent voor- en nadelen. Het grote voordeel is dat door het gebruik van vaccinatie bij een potentieel grote uitbraak er veel minder dieren preventief geruimd hoeven te worden en een epidemie, zeker in een varkensdicht gebied, sneller kan worden ingedamd. Het nadeel is dat landen langduriger blokkades op kunnen werpen voor producten uit Nederland als bij een KVP-uitbraak gevaccineerd is. Voor een exporterend land als Nederland heeft een langere blokkade door belangrijke handelspartners grote economische consequenties.

Een bijkomend nadeel van vaccinatie is dat het tussen een en twee weken duurt voordat gevaccineerde dieren voldoende specifieke afweer hebben opgebouwd tegen het virus. Dit maakt deze vorm van bestrijden in de beginfase minder doeltreffend dan een snelle preventief ruiming. Naast vaccinatie moeten dus ook andere zeer belangrijke bestrijdingsinstrumenten als vervoersverboden, verhoogde hygiëne-eisen op landbouwbedrijven en vervoermiddelen, ruimen en preventief ruimen worden ingezet voor een efficiënte, effectieve bestrijding van klassieke varkenspest.

In verband met de geschetste voor- en nadelen van vaccinatie moet de keuze om vaccinatie in te zetten zorgvuldig worden afgewogen. In deze afweging dient rekening gehouden te worden met veterinaire (epidemiologische), economische en maatschappelijke belangen.

In deze afweging wordt gebruik gemaakt van een aantal begrippen die voor alle duidelijkheid nog kort zullen worden toegelicht.

9.1.2. Begrippen

Beschermende of onderdrukkende vaccinatie

Wanneer er sprake is van noodvaccinatie, zijn er twee verschillende soorten vaccinatie. De onderdrukkende vaccinatie en de beschermende vaccinatie.

Bij gebruik van onderdrukkende vaccinatie worden dieren gevaccineerd en daarna alsnog geruimd (gedood en vernietigd). Deze vorm van vaccinatie (eigenlijk uitgestelde ruiming) kan gebruikt worden om capaciteitsproblemen bij doding of destructie op te vangen.

Bij gebruik van beschermende vaccinatie worden de dieren niet gedood. Deze mogelijkheid bestaat alleen indien het mogelijk is om via een bloedtest onderscheid te maken tussen dieren die gevaccineerd zijn en dieren die besmet zijn. Voor klassieke varkenspest is met de Europese acceptatie van zo'n markertest onderscheid mogelijk tussen gevaccineerde en besmette dieren. Hiermee is de weg vrijgekomen voor het kunnen inzetten van beschermende vaccinatie.

Vaccin

In Nederland is gekozen voor de inzet van een marker vaccin. Wetenschappelijk gezegd is dit een E2 subunit vaccin, waarbij een gedeelte van het eiwit van het virus gebruikt wordt om afweer op te bouwen bij het gevaccineerde dier. Het dier ontwikkelt antistoffen die beschermen tegen een infectie met het varkenspest virus (veldvirus), maar die onderscheiden kunnen worden van de antistoffen die gemaakt zouden zijn als het dier in contact was gekomen met een (ziekmakend) veldvirus.

Een gevaccineerd dier dat alsnog in contact komt met het veldvirus zal bij controle twee verschillende soorten antistoffen tonen waardoor duidelijk wordt dat, hoewel het dier niet zichtbaar ziek is geweest, het toch is geïnfecteerd met het varkenspestvirus. Het dier is dus ondanks vaccinatie wel besmet geraakt.

Ziek versus seropositief

Dat voor de bestrijding van de ziekte dieren moeten worden gedood die besmet zijn en dus het virus vermeerderen en verspreiden is wel duidelijk. Wat meer weerstand oproept is het gegeven dat dieren die bij controle geïnfecteerd (seropositief) zijn gebleken gedood zouden moeten worden. Immers zij zijn niet meer ziek en zijn, omdat ze weerstand hebben gebouwd, geen risico meer voor hun omgeving. Toch zullen ook deze dieren geruimd moeten worden omdat alleen zo gegarandeerd kan worden dat deze dieren geen virus meer met zich meedragen dat ze op een later tijdstip kunnen uitscheiden.

Carrier sows, carrier piglets

De term carrier wordt gebruikt voor een dier dat besmet is en de ziekte kan verspreiden en geen of weinig symptomen vertoont. Een van de discussiepunten bij de inzet van vaccinatie bij varkenspest gaat over dergelijke dieren en dan met name over de biggen van gevaccineerde zeugen. Wanneer zo'n zeug tijdens de dracht in aanraking komt met het veldvirus wordt ze niet ziek (ze is immers beschermd door de vaccinatie). In een bepaald stadium van de dracht hebben de biggen nog geen eigen afweer opgebouwd. Ze zullen het virus, dat via de baarmoeder bij hen binnenkomt, niet als lichaamsvreemd beschouwen. De afweer van de big ziet daarom het virus als deel van zijn natuurlijke omgeving en zal geen antistoffen tegen het virus opbouwen. Het risico van dit verschijnsel is dat deze biggen na hun geboorte wel virus kunnen uitscheiden dat andere dieren ziek maakt en voor een nieuwe uitbraak van een dierziekte kan zorgen. In de hierna beschreven vaccinatiestrategie worden daarom zeugen niet gevaccineerd om er zo voor te zorgen dat een infectie niet onopgemerkt blijft.

Nationale en internationale / Europese overwegingen

Nederland zou op grond van eigen overwegingen kunnen besluiten om te starten met vaccinatie. Dit zou betekenen dat de gevaccineerde dieren alleen geslacht (voor binnenlandse markt) of gedood zouden moeten worden. Er kan dan ook geen aanspraak worden gemaakt op Europese vergoedingen. In de praktijk betekent dit dat pas zal worden gestart met vaccinatie nadat er in het kader van de procedure van het Permanent Comité voor de Voedselketen en Diergezondheid (Standing Committee of the Food-Chain and Animal Health (SCoFCAH)) toestemming is verleend door de Europese Commissie.

De beschreven vaccinatiestrategie geeft de uitgangspunten aan van de reactie van de overheid als er nu een uitbraak van klassieke varkenspest in Nederland zou zijn.

Schematisch is de volgorde van stappen die worden gemaakt bij de beslissing tot vaccineren weergegeven in de bijlage 10.

9.2 UITGANGSPUNTEN

1. Tijdens de bestrijding van klassieke varkenspest moeten zo min mogelijk gezonde dieren worden gedood en vernietigd.
2. De eerste 72 uur (standstill) na een uitbraak wordt er niet gevaccineerd. Besmette bedrijven, contactbedrijven en bedrijven die binnen één kilometer rondom een besmet bedrijf liggen worden in deze periode geruimd.
3. De minister van LNV beslist of er na de 72 uur standstill wordt gevaccineerd, mede op basis van advies van een groep van deskundigen.
4. Samen met de beslissing of er gevaccineerd gaat worden, wordt er ook bepaald in welke gebied(en) er gevaccineerd gaat worden. Hierbij geldt als voorwaarde dat er steun is van de Europese Commissie (zie 9.1.2.)
5. Bij een nieuwe uitbraak in een duidelijk ander gebied wordt er opnieuw beoordeeld of er gevaccineerd gaat worden.
6. Vaccinatie is vaccinatie voor het leven (beschermende vaccinatie). De dieren worden na de vaccinatie niet geruimd. Tenzij zij seropositief blijken bij controle.
7. Er is geen gedifferentieerd beleid voor hobbydieren.

9.3 OVERWEGINGEN BIJ DE UITGANGSPUNTEN

9.3.1 Zo min mogelijk gezonde dieren doden.

Nederland heeft in de afgelopen jaren meermalen een grotere dierziekte-epidemie meegemaakt (KVP in 1997/1998, MKZ in 2001 en AI in 2003). Tijdens de bestrijding van deze ziekten zijn vele dieren die geen ziekteverschijnselen vertoonden uit voorzorg geruimd. Deze manier van bestrijden is internationaal geaccepteerd en zeer effectief om klassieke varkenspest te bestrijden. Door aangepaste wetgeving, verbeterde vaccins en testen en door een betere internationale acceptatie van vaccinatie, is het nu mogelijk geworden om vaccinatie in te zetten bij een KVP-uitbraak. Van deze mogelijkheid zal zeker gebruik gemaakt worden zodra duidelijk wordt dat er op grote schaal dieren preventief geruimd moeten worden om de ziekte effectief te bestrijden. Echter, bij de beslissing tot vaccinatie wordt niet alleen gekeken naar de wens zo min mogelijk gezonde dieren te doden, er zijn ook andere belangen in het geding, bijvoorbeeld de veterinaire, de economische en de maatschappelijke consequenties van de mogelijke maatregelen.

9.3.2 72 uur standstill

Zodra er een uitbraak van klassieke varkenspest in Nederland is bevestigd, treedt de standstill in werking. De periode van de standstill wordt gebruikt om de aard en omvang van de besmetting in

beeld te brengen. Aan het begin van de standstill is vaak alleen maar bekend dat een bedrijf besmet is. Om vaccinatie als instrument efficiënt in te kunnen zetten is meer informatie nodig. Op basis van een advies van de door de minister ingestelde groep van deskundigen en op basis van andere factoren (zoals economische, maatschappelijke factoren) wordt de afweging gemaakt om al dan niet te vaccineren. Uiteindelijk zal de minister beslissen of en hoe er gevaccineerd zal gaan worden. Dit plan zal in het Permanente Comité voor de voedselketen en de diergezondheid (SCoFCAH) aan de andere lidstaten en de Europese Commissie worden gepresenteerd. Na goedkeuring van het plan kan er met vaccinatie worden begonnen. In afwachting van goedkeuring zal de vaccinatiecampagne worden voorbereid. De kaders van een vaccinatiestrategie zijn in het beleidsdraaiboek (tevens contingencyplan KVP) opgenomen.

Tijdens de 72 uur standstill zal de huidige beleidslijn worden gehandhaafd. Dit betekent dat besmette bedrijven geruimd worden en dat contactbedrijven en bedrijven in een cirkel van één kilometer rondom besmette bedrijven preventief worden geruimd. Dit is nodig om het aantal voor de ziekte gevoelige dieren in het besmette gebied te verminderen en zo te voorkomen dat het virus zich snel zal verspreiden. Dierhouders moeten zich realiseren dat er bij een volgende KVP-uitbraak nog steeds dieren preventief geruimd zullen worden. Door het inzetten van vaccinatie zal het aantal dieren dat preventief geruimd moet worden wel sterk afnemen.

9.3.3 Groep van deskundigen (veterinair technisch)

De KVP-richtlijn geeft aan dat een groep van deskundigen betrokken moet worden bij het adviseren over een optimale bestrijdingsstrategie. Deze groep van deskundigen zal een advies uitbrengen waarin op zuiver veterinaire gronden wordt aangegeven of en hoe vaccinatie als bestrijdingsinstrument moet worden ingezet. De overwegingen van dit advies zijn gebaseerd op epidemiologische gronden. Het afwegen van de maatschappelijke belangen ten opzichte van de epidemiologische belangen wordt in de LNV-crisisstaff gedaan. Uiteindelijk neemt de minister van LNV de beslissing of er gevaccineerd gaat worden.

De groep van deskundigen is bij wet ingesteld en bestaat uit epidemiologen, dierenartsen en virologen en is permanent operationeel. De groep van deskundigen wordt geacht de crisisstaff op korte termijn een advies te kunnen geven. In geval van een uitbraak onder wild zullen deskundigen met kennis van natuur en jacht aan het overleg worden toegevoegd.

9.3.4 Gebieden waarin gevaccineerd zal worden

9.3.4.1 Vaccinatiecirkels

Het uitgangspunt is dat er in een cirkel van twee kilometer rondom besmette bedrijven gevaccineerd gaat worden. Deze cirkels worden in de rest van de tekst als vaccinatiecirkels aangeduid. Echter, het is aan de groep van deskundigen om in te schatten of het uitgangspunt twee kilometer rondom besmette bedrijven ook voor de huidige uitbraak een “optimale vaccinatiestrategie” is. Er zijn situaties denkbaar waar een groter gebied een meer optimale strategie is (bijvoorbeeld bij een explosieve toename van uitbraken).

9.3.4.2 Voorlopige vaccinatiegebieden

Om bij een KVP-uitbraak de mogelijkheid te hebben om bij een nieuwe besmetting snel te reageren zal bij het voorstel voor vaccinatie in Brussel een voorlopig (“preliminary”) vaccinatiegebied worden aangegeven. Bij een nieuwe besmetting binnen dit voorlopige gebied wordt automatisch tot vaccinatie van een twee kilometer cirkel overgegaan. Er zal bij het voorstel voor het Permanente Comité voor de

voedselketen en de diergezondheid aangegeven worden hoeveel bedrijven en hoeveel dieren er zich binnen dit gebied bevinden.

Het uitgangspunt is dat het voorlopige vaccinatiegebied een gebied is waarin naar verwachting alle vaccinatiecirkels kunnen worden opgenomen. Als vaccinatiecirkels te ver uit elkaar liggen zal er een uitbreiding van het voorlopige vaccinatiegebied plaats moeten vinden waarvoor opnieuw toestemming in Europa zal moeten worden gezocht.

Bij een uitbraak ver buiten het voorlopige vaccinatiegebied zal een nieuw gebied moeten worden aangegeven.

9.3.4.3 Te vaccineren dieren

Ook binnen een vaccinatiecirkel kunnen er groepen dieren zijn, waarvoor de groep van deskundigen kan adviseren deze groepen niet te vaccineren. Hierbij moet gedacht worden aan beren in KI-centra en laboratoria met gevoelige diersoorten.

9.3.5 Uitbraak in een nieuw gebied

Na de 72 uur standstill is Nederland in compartimenten ingedeeld en indien er gevaccineerd gaat worden is er een voorlopig vaccinatiegebied ingesteld. Bij een uitbraak buiten dit voorlopige vaccinatiegebied wordt er opnieuw beoordeeld welke bestrijdingsstrategie het beste kan worden gevolgd. Het is mogelijk dat er in dit nieuwe gebied niet wordt gevaccineerd, maar dat het besmette bedrijf, de contactbedrijven en één kilometer rondom het besmette bedrijf geruimd worden. Een reden hiervoor kan zijn dat in het gebied rond de nieuwe besmetting weinig varkensbedrijven zijn (zie ook bijlage 6 , varkensdichtheid).

9.3.6 Beschermende vaccinatie; vaccinatie voor het leven

Vaccinatie als bestrijdingsinstrument heeft als grote voordeel dat er minder gezonde dieren tijdens een uitbraak gedood en vernietigd hoeven te worden. Als er besloten zou worden om na vaccinatie de dieren alsnog te ruimen (onderdrukkende vaccinatie) dan wordt dit voordeel tenietgedaan. Er is veel maatschappelijke onrust ontstaan in verband met het grootschalig doden van dieren. Bij de toekomstige bestrijdingsstrategie is de maatschappelijke wens om dieren te laten leven doorslaggevend geweest in de keuze voor beschermende vaccinatie.

9.3.7 Hobbydieren

De bovenbeschreven vaccinatiestrategie geldt voor alle dieren en er wordt geen onderscheid gemaakt tussen dieren die voor commerciële doeleinden worden gehouden of dieren die voor niet-commerciële doeleinden gehouden worden. Als er gekozen wordt voor vaccinatie of voor ruiming, dan geldt dat voor alle dieren in een bepaald gebied (op de hierboven beschreven uitzonderingen voor vaccinatie na). Op dit moment is het nog niet mogelijk voor hobbydieren een apart beleid in te stellen. De diversiteit binnen de hobbydierhouderij betekent namelijk een diversiteit aan knelpunten en wensen. Zo wil een deel van de houders aansluiting blijven houden met het commerciële circuit (afzet fokmateriaal, overtollige dieren). Ook zijn nog lang niet alle hobbydieren geïdentificeerd en geregistreerd.

Het streven blijft echter om waar mogelijk voor de hobbyhouders toegesneden beleid mogelijk te maken.

9.4 MAATREGELPAKKET VOORLOPIG VACCINATIEGEBIED

Indien vaccinatie ingezet wordt bij de bestrijding van de uitbraak van klassieke varkenspest, dan wordt er een voorlopig vaccinatiegebied ingesteld waarbinnen in vaccinatiecirkels gevaccineerd wordt. In de EU-richtlijn (2001/89) wordt in het artikel 19 ingegaan op de maatregelen die een lidstaat moet nemen

indien er gevaccineerd wordt. Uitgaande van een beschermende vaccinatie (zie hoofdstuk 9) betekent dit dat Nederland in het begin van de vaccinatie aan zal moeten geven wat de voorwaarden zijn waaronder gevaccineerd wordt en wat de garanties zijn die Nederland kan geven om een duidelijk onderscheid te maken tussen geïnfecteerde, gevaccineerde en vrije dieren. Op grond van deze garanties kunnen na afloop van de uitbraak en uitgebreide monitoring, vervoersbeperkingen voor alle dieren worden opgeheven.

De maatregelen die voor het voorlopige vaccinatiegebied in aanvang van kracht zullen zijn, zijn identiek aan het maatregelpakket van het besmette compartiment (zie hoofdstuk 8.5)

9.5 UITVOERING VACCINATIE

9.5.1 Biggen

Op alle vermeerderings- en fokbedrijven zullen alle biggen ouder dan twee dagen eenmalig worden gevaccineerd. Hiermee zullen zij tot het einde van een mestperiode beschermd blijven. Komt het bedrijf na eerste vaccinatie opnieuw in een vaccinatiecirkel te liggen dan zullen alle nog niet gevaccineerde biggen vanaf twee dagen worden gevaccineerd. De varkens die bij eerste vaccinatie jonger dan twee weken waren zullen opnieuw worden gevaccineerd.

Indien transport uit welzijnsoverweging nodig mocht zijn, zou transport van biggen naar vleesvarkenbedrijven binnen het vaccinatiegebied een mogelijkheid kunnen zijn. Voorwaarde hierbij is dat alle getransporteerde dieren gevaccineerd zullen moeten zijn.

9.5.2 Vleesvarkens

Alle vleesvarkens zullen eenmalig worden gevaccineerd. Vleesvarkens die als big al gevaccineerd zijn hoeven niet opnieuw gevaccineerd te worden. Indien de varkens vanuit een vleesvarkenbedrijf worden afgevoerd naar een aangewezen slachthuis zal voorafgaande aan het transport een uitgebreid onderzoek moeten plaatsvinden om uit te sluiten dat een infectie het bedrijf is binnengeslopen.

Het bedrijf waarvan de dieren zijn afgevoerd kan nieuwe biggen aannemen van een vermeerderingsbedrijf binnen het vaccinatiegebied. Indien er een overschot aan biggen binnen het gebied is, kunnen ook tot dusver lege stallen worden gebruikt voor de opvang van gevaccineerde biggen.

9.5.3 Zeugen

Zeugen worden niet gevaccineerd. Alle vrouwelijke geslachtsrijpe dieren die minimaal éénmaal geïnsemineerd of gedekt zijn worden tot deze categorie gerekend.

Door het niet vaccineren van zeugen wordt het risico van carrier piglets (zie eerder) verminderd.

Een bijkomend voordeel is dat niet-gevaccineerde dieren met de huidige, conventionele testen getest kunnen worden. Besmettingen met BVD en/of BD kunnen daarmee worden onderscheiden van KVP-besmettingen. Bij gebruik van de markertest bij gevaccineerde dieren is dit niet rechtstreeks mogelijk. Aangezien BVD-besmettingen vooral bij (oudere) zeugen voorkomen levert het dus ook bij het testen achteraf grote voordelen op dat de zeugen niet gevaccineerd zijn.

9.5.4. Opfokgelten

Opfokgelten worden gevaccineerd. Voor gevaccineerde dieren geldt tijdens de bestrijding een fokverbod. Na afloop van de bestrijding zullen gevaccineerde gelten geïnsemineerd mogen worden.

9.5.5 Beren

Zoek- en dekberen op vermeerderings- en fokbedrijven (waar naast een groot aantal ongevaccineerde dieren ook gevaccineerde gelten en biggen aanwezig zijn) worden gevaccineerd. Voor KI bedrijven waar enkel beren aanwezig zijn wordt voorsnog geen uitzondering gemaakt.

9.5.6 Hobbydieren

Voorlopig zal er geen verschil worden gemaakt in aanpak van hobbydieren en bedrijfsmatig gehouden dieren. Ook gevoelige dieren op hobbybedrijven en kinderboerderijen worden afhankelijk van hun categorie al dan niet gevaccineerd.

Voorafgaand aan de vaccinatie zullen de dieren, indien nodig, worden gemerkt.

9.6 VERPLAATSING IN VERBAND MET WELZIJN

9.6.1 Vleesvarkens

In de eerste dagen na vaccinatie kan een introductie van het varkenspest virus subklinisch (zonder duidelijke symptomen) verlopen. Daarom mogen dieren pas vier weken na vaccinatie worden getransporteerd.

Voorafgaand aan een transport wordt het bedrijf bezocht voor een klinische inspectie en een serologische steekproef. Dit gebeurt om uit te sluiten dat een infectie het bedrijf is binnengekomen. Indien bij klinisch onderzoek een verdenking wordt geconstateerd, zal een specialistenteam het bedrijf bezoeken en daar waar nodig dieren bemonsteren.

Om beter te kunnen reinigen en ontsmetten en om de klinische en serologische beoordeling in eenmaal te kunnen afronden worden hele afdelingen in één keer afgeleverd.

Bij vleesvarkens zal alleen transport naar een aangewezen slachthuis kunnen plaatsvinden. Het aangewezen slachthuis zal op één dag alleen gevaccineerde of niet-gevaccineerde dieren mogen slachten om een goede scheiding tussen vlees van gevaccineerde en vlees van niet-gevaccineerde dieren mogelijk te maken.

9.6.2 Gevaccineerde biggen

Afvoer is alleen mogelijk naar gevaccineerde vleesvarkenbedrijven of lege bedrijven in een vaccinatiegebied.

Voorafgaand aan een transport wordt het bedrijf bezocht voor een klinische inspectie en een serologische steekproef. Dit gebeurt om uit te sluiten dat een infectie het bedrijf is binnengekomen. Indien bij klinisch onderzoek een verdenking wordt geconstateerd, zal een specialistenteam het bedrijf bezoeken en daar waar nodig dieren bemonsteren.

9.6.3. Niet gevaccineerde biggen

Biggen die de afgelopen tien weken niet in een vaccinatiecirkel hebben verbleven zullen een gewicht hebben bereikt waarop ze afgevoerd kunnen worden naar een vleesvarkenbedrijf. Ze zullen voor afvoer moeten worden bemonsterd om te kunnen garanderen dat ze niet geïnfecteerd zijn.

De bemonsteringsaantallen worden vastgesteld in overleg tussen CIDC en de VWA.

Hoofdstuk 10: Afbouw

10.1 AFBOUW ALGEMEEN

10.2 AFBOUW PER GEBIED

10.2.1 Compartimenten

10.2.2 Beschermings- en toezichtsgebied (B/T gebied)

10.2.3 Voorlopig vaccinatiegebied

10.3 AFBOUW MAATREGELPAKKETTEN

10.3.1 Vervoer van varkens en van ongevoelige diersoorten

10.3.1.1 Vervoer ivm dierenwelzijn

10.3.1.2 Vervoer naar slachthuis

10.3.1.3 Vervoer tussen bedrijven

10.3.2 Mest

10.3.2.1 Beschermings- en toezichtsgebied

10.3.2.2 Compartiment besmet

10.3.2.3 Compartiment vrij

10.3.3 Levende producten

10.3.4 Melk

10.3.5 Diervoeders

10.3.6 Destructiemateriaal

10.4 AFBOUW VACCINATIEGEBIED

10.4.1 Vervoer van varkens

10.4.2 Vervoer van ongevoelige diersoorten

10.4.3 Levende producten

10.4.4 Mest

10.4.5 Melk

10.4.6 Diervoeders

10.4.7 Bezoekers

10.4.8 Destructiemateriaal

10.5 HERBEVOLKING

10.1 AFBOUW ALGEMEEN

De afbouw van de aandachtsfase en/of de verdenkingsfase gaat in wanneer de dreiging van een crisis is geweken. Het kan zijn dat de klassieke varkenspest uitbraak in de getroffen landen onder controle is, of dat maatregelen die genomen zijn afdoende zijn, zodat het risico van insleep geweken is. In de afbouwfase zullen maatregelen geleidelijk opgeheven worden.

De afbouw van de crisisfase gaat in op het moment dat er geen uitbraken van klassieke varkenspest meer zijn in Nederland en de bestaande uitbraken onder controle zijn. Afbouw zal plaatsvinden per gebied. Afhankelijk van het gebied kunnen maatregelen geleidelijk versoepeld, dan wel opgeheven worden. Daarbij komen de minst risicovolle gebieden als eerste in aanmerking voor versoepeling. Na opheffing van het gebied worden ook alle voor het gebied geldende maatregelen opgeheven.

Afbouw van maatregelen zal plaatsvinden op basis van een afweging van criteria zoals bijvoorbeeld veterinair risico, hinder en handhaving. Indien versoepelen of opheffen weinig risico met zich meebrengt en de maatregel ook nog eens moeilijk uitvoerbaar was, veel hinder gaf en moeilijk te handhaven was, zal deze eerder opgeheven worden dan een maatregel die bij opheffen of versoepelen wel veel veterinair risico geeft, toch al weinig hinder veroorzaakte, goed uitvoerbaar en makkelijk te handhaven was. Maatregelen op basis van EU-regelgeving mogen uiteraard pas opgeheven worden na de voorgeschreven termijn of na goedkeuring van de Europese Commissie.

Aangezien iedere crisis anders verloopt en ook andere risico's met zich meebrengt, zal over de afbouw pas in detail besloten kunnen worden ten tijde van de crisis. De criteria voor afbouw, zoals bijvoorbeeld veterinair risico, variëren per gebied, maar ook heel duidelijk met het tijdstip waarop gekeken wordt. Daarom is het van belang op regelmatige tijdstippen maatregelen te evalueren om na te gaan of versoepeling of afschaffen al mogelijk is. Om enige houvast te hebben wordt in dit hoofdstuk het denkraam besproken waarlangs de afbouw kan plaatsvinden. Kort wordt besproken hoe de afbouw van gebieden en van de maatregelpakketten zal plaatsvinden (10.2 en 10.3). In bijlage 8 is een tabel opgenomen als hulpmiddel om tijdens de bestrijding structureel af te bouwen. Iets uitgebreider wordt de afbouw van het vaccinatiegebied beschreven. In de KVP-richtlijn wordt hierover weinig geschreven (vergeleken met de MKZ-richtlijn) het is daarom zinvol hier meer aandacht aan te besteden.

10.2 AFBOUW PER GEBIED

10.2.1 Compartimenten

De compartimentering zal geleidelijk afgebouwd kunnen worden. Maatregelen per compartiment kunnen versoepeld worden. Deze versoepeling kan, afhankelijk van de situatie binnen een compartiment, in het ene compartiment eerder plaatsvinden dan in het andere. Vervolgens kan vervoer tussen vrije compartimenten weer toegestaan worden, en kunnen de verschillende vrije compartimenten samengevoegd worden om zo grotere gebieden te vormen. Het feit dat de compartimenten opgebouwd zijn uit meerdere kleinere deelcompartimenten maakt het ook mogelijk om tijdens de afbouw deze geleidelijk af te pellen, om het gebied met restricties geleidelijk aan te verkleinen. Zo is het eventueel mogelijk dat op een eerder tijdstip uit een groter gedeelte van Nederland export weer toegestaan is.

De compartimenteringsregeling als totaal zal opgeheven worden na opheffing van alle B/T gebieden.

10.2.2 Beschermings- en toezichtsgebied (B/T gebied)

Opheffen van het B/T gebied vindt plaats volgens de richtlijn.

Dit betekent dat opheffing pas plaatsvindt tenminste dertig dagen na reiniging en ontsmetting van het laatste besmette bedrijf in het betreffende B/T gebied en nadat alle bedrijven met gevoelige dieren in het B/T gebied zijn gescreend, met gunstig resultaat.

In de tussentijd kunnen bepaalde maatregelen versoepeld worden.

10.2.3 Voorlopige Vaccinatiegebied

Het opheffen van het voorlopig vaccinatiegebied (dus het gebied rond het B/T gebied waar eventueel gevaccineerd kan gaan worden) kan pas nadat in Nederland de B/T gebieden zijn opgeheven. Dit betekent dat maatregelen tot deze tijd van kracht blijven. Met het gunstig resultaat van de screening in het B/T gebied betekent dat er geen reden is om binnen dit gebied een hernieuwde infectie te verwachten.

10.3 AFBOUW MAATREGELPAKKETTEN

In deze paragraaf wordt per categorie kort weergegeven hoe de afbouw plaats kan vinden. De beschrijving is niet uitputtend aangezien niet elke situatie kan worden voorspeld en beschreven, maar geeft een goed idee van de benadering. In de tabel van bijlage 8 is iedere maatregel apart genoemd, met het doel in het verloop van de epidemie deze maatregelen regelmatig te beoordelen op een aantal criteria zoals onder andere veterinair risico, hinder en handhaafbaarheid. De tabel kan op die manier gebruikt worden als leidraad bij de afwegingen die tijdens de crisis gemaakt worden, om bepaalde maatregelen wel of niet op te heffen of te versoepelen.

10.3.1 Vervoer van varkens en van ongevoelige diersoorten

Er dient enerzijds onderscheid gemaakt te worden in het vervoer van varkens en van ongevoelige diersoorten (herkauwers, pluimvee, paarden) en anderzijds in het vervoer in hoog risico gebieden (bijvoorbeeld een B/T gebied) of laag risico gebieden (bijvoorbeeld een vrij compartiment). Voor ongevoelige diersoorten kunnen reeds in een vroeg stadium minder beperkende maatregelen toegestaan worden, rekening houdend met het dierenwelzijn en de kans op het verslepen van het virus indien de ongevoelige diersoorten tezamen op een bedrijf met varkens worden gehouden.

10.3.1.1 Vervoer in verband met dierenwelzijn

Uitzonderingen in de beperkende maatregelen zijn gebaseerd op dierenwelzijn zoals bijvoorbeeld vervoer van hoogdrachtige vaarzen en ooiën of pasgeboren kalveren/lammeren. Voor het vervoer van deze dieren binnen een gebied kan ontheffing verleend worden.

Op termijn zal de verplaatsing van schapen naar een naastliggend perceel, niet grenzend aan een ander bedrijf of perceel met varkens, toegestaan worden. Met ontheffing en klinische inspectie zal het toegestaan zijn schapen te weiden op een ander perceel of te verplaatsen over de onverharde weg. Ook voor varkens zullen in de loop van de bestrijding transporten (naar het slachthuis) vanwege welzijnsproblemen mogelijk moeten worden gemaakt. De voorwaarden waaronder dit zal worden toegestaan zullen mede afhankelijk zijn van de duur van de beperkingen in een gebied en de overzichtelijkheid van de situatie.

De versoepeling van vervoersbeperkingen zal uiteraard als eerste gelden in laag risico gebieden, dus de vrije compartimenten.

10.3.1.2 Vervoer naar slachthuis

Algemeen gesteld start de versoepeling met het toestaan van de afvoer van slachtdieren naar een slachthuis. Daarna volgt transport van bedrijf naar bedrijf met dien verstande dat de transporten een op een plaatsvinden. Voor slachthuizen betekent dit het aangewezen slachthuis, eerst alleen binnen het betreffende gebied (waarbij het vervoer in gebieden met laag risico (bijvoorbeeld vrij

compartiment) vanzelfsprekend eerder toegestaan zal worden dan in een hoog risico gebied (bijvoorbeeld B/T gebied). Later kan, afhankelijk van de slachtcapaciteit, een uitzondering gemaakt worden voor het vervoer van varkens via een aangewezen route naar een aangewezen slachthuis buiten het gebied.

10.3.1.3 Vervoer tussen bedrijven

Als eerste zal in de vrije compartimenten toegestaan zijn dat ongevoelige dieren van een bedrijf met varkens naar een bedrijf mogen met varkens binnen een compartiment, of naar een bedrijf zonder varkens binnen of buiten een compartiment.

Indien vervoer tussen bedrijven van gevoelige dieren weer wordt toegestaan zal dit ook eerst tussen bedrijven in de vrije compartimenten zijn. De voertuigen waarmee deze dieren getransporteerd worden moeten na ieder transport gereinigd en gedesinfecteerd worden volgens een goedgekeurd hygiëneprotocol (zie 7.7). Later zal dit uitgebreid worden tot het toestaan van transporten tussen de vrije compartimenten.

Op het einde van de afbouw wordt het verzamelverbod van de gevoelige diersoorten opgeheven.

10.3.2 Mest

Onderscheid dient gemaakt te worden in mest van varkens en van ongevoelige diersoorten. Voor ongevoelige diersoorten kunnen al in een vroeg stadium minder beperkende maatregelen toegestaan worden mits controle door de AID mogelijk is. Mits aangetoond kan worden dat de mest afkomstig is van bedrijven zonder varkens, mag deze mest op een gegeven moment over de compartimentgrenzen vervoerd worden.

Bij versoepeling worden de compartimenten samengevoegd tot grotere compartimenten, zodat de maatregel voor een steeds groter gebied geldt. Ten slotte komt de registratieplicht van het vervoer van (pluimvee)mest en het hygiëneprotocol te vervallen.

10.3.2.1 Beschermings- en toezichtsgebied

De mest van bedrijven gelegen in het beschermings/toezichtsgebied, maar niet afkomstig van verdachte of besmette bedrijven, kan aangewend worden op de belendende percelen (percelen grenzend aan het bedrijf, waarbij geen vervoer over de openbare weg nodig is) onder de volgende voorwaarden:

- de volledige hoeveelheid mest is ten minste 21 dagen voor de waarschijnlijke datum van de eerste besmetting van het bedrijf in het beschermingsgebied geproduceerd,
- of na klinisch onderzoek van alle dieren op het bedrijf,
- of de volledige hoeveelheid mest is tenminste vier dagen voor dit onderzoek geproduceerd

10.3.2.2 Compartiment besmet

De mest van bedrijven met ongevoelige dieren in het compartiment kan veertien dagen na laatste ruiming of vaccinatie aangewend worden op de belendende percelen (percelen grenzend aan het bedrijf, waarbij geen vervoer over de openbare weg nodig is) of afgevoerd worden naar een centrale opslagplaats of installatie voor mestverwerking gelegen in het compartiment. Voor het bedrijf verlaten kan worden, moet het vervoermiddel eerst gereinigd en ontsmet worden op basis van een door de VWA goedgekeurd hygiëneprotocol.

10.3.2.3 Compartiment vrij

Binnen het vrije compartiment is het vervoer van mest van vee en pluimvee en het uitrijden ervan mogelijk veertien dagen na de standstill, indien er geen nieuwe uitbraken in het besmette compartiment zijn.

Voor het bedrijf verlaten kan worden, moet het vervoermiddel eerst gereinigd en ontsmet worden op basis van een door de VWA goedgekeurd hygiëneprotocol.

Bij mestproblemen is afzet naar centrale opslagplaats of installatie voor mestverwerking buiten het compartiment onder voorwaarden mogelijk.

10.3.3 Levende producten

De levering van levende producten (sperma) van varkens is in principe niet gecompartmenteerd. Sperma, eicellen en embryo's van varkens mogen bedrijven in een BT-gebied niet verlaten, dus voor KI bedrijven in een BT-gebied zal levering niet meer mogelijk zijn!

Levering (dus afkomstig van bedrijven buiten een BT-gebied) is alleen toegestaan aan de openbare weg grenzend aan het bestemmingsadres. Als de bezoekersregeling wordt ingetrokken zal ook de levering van voorwaarde aan de openbare weg komen te vervallen.

Bij opheffing van het B/T-gebied mag een KI-station ook vanuit dit gebied weer leveren. Ten slotte mag ook weer op het bedrijf geleverd worden.

10.3.4 Melk

Ophalen van melk en melkmonsters binnen een compartiment en afvoer naar de dichtstbijzijnde melkfabriek of een centraal melkcontrole-laboratorium in of buiten het compartiment is toegestaan, ongeacht de situatie binnen het compartiment. Bij versoepeling worden de compartimenten samengevoegd tot grotere compartimenten, zodat de maatregel voor een steeds groter gebied geldt. Tenslotte komt het hygiëneprotocol te vervallen.

Al in eerdere fase wordt het vervoer van bedrijven zonder gevoelige dieren toegestaan. Voorwaarde hiervoor is een streng hygiëneprotocol en door de AID controleerbare ritoverzichten.

10.3.5 Diervoeders

Alleen het vervoer van voeders voor vee en pluimvee naar bedrijven met varkens is gecompartmenteerd. Bij versoepeling worden de compartimenten samengevoegd tot grotere compartimenten, zodat de maatregel voor een steeds groter gebied geldt. Tenslotte komt het hygiëneprotocol te vervallen.

10.3.6 Destructiemateriaal

Alleen het ophalen van destructiemateriaal voor bedrijven met varkens is gecompartmenteerd. Tevens gelden er extra voorwaarden voor R&O en controle. Bij versoepeling worden de compartimenten samengevoegd tot grotere compartimenten, zodat de maatregel voor een steeds groter gebied geldt. Tenslotte komen de extra voorwaarden te vervallen.

10.4 AFBOUW VACCINATIECIRKELS

In de Europese richtlijn voor klassieke varkenspest (2001/89) wordt in tegenstelling tot de MKZ-richtlijn niet aangegeven hoe de afbouw van de maatregelen van het vaccinatiegebied plaatsvindt.

Toch is het ook mogelijk voor klassieke varkenspest verschillende fases te onderscheiden.

Fase 1 geldt van het begin van vaccinatie tot dertig dagen na de laatste vaccinatie.

Fase 2 gaat in na fase 1 en is geldig tot de (gunstige) uitslag van de screening bekend is.

Fase 3 gaat in na de screening + R&O van bedrijven met gevaccineerde varkens

De maatregelen voor de vaccinatiecirkels komen in eerste instantie overeen met de maatregelen in het BT-gebied (8.4). Immers het B-gebied is minimaal drie km. rond besmet bedrijf, de vaccinatiecirkel is twee kilometer. Hierna wordt beschreven hoe de afbouw plaatsvindt over de fasen 2 en 3.

10.4.1 Vervoer van varkens

Fase 2

Idem aan de maatregelen in fase 1.

Varkens mogen met een ontheffing vervoerd worden rechtstreeks naar een slachthuis binnen of buiten het vaccinatiegebied.

Fase 3

Het vervoer van varkens is, met ontheffing, toegestaan tussen bedrijven binnen het vaccinatiegebied.

Het vervoer van varkens naar een locatie buiten het vaccinatiegebied is verboden, tenzij met ontheffing rechtstreeks naar een slachthuis om onmiddellijk geslacht te worden.

10.4.2 Vervoer van ongevoelige diersoorten

Fase 2

Idem aan de maatregelen in fase 1.

Fase 3

Aan het vervoer van ongevoelige dieren zijn geen restricties verbonden.

10.4.3 Levende producten

Fase 2

Idem aan de maatregelen in fase 1

Fase 3

Voor het leveren van sperma van ongevoelige dieren zijn er geen beperkingen.

Het leveren van levende producten (sperma) van varkens is alleen toegestaan aan de openbare weg grenzend aan het bedrijf van bestemming en afkomstig van bedrijven buiten een BT-gebied. Als de bezoekersregeling wordt ingetrokken zal ook de levering van voorwaarde aan de openbare weg komen te vervallen.

10.4.4 Mest

Fase 2

Idem aan de maatregelen in fase 1

Fase 3

Het vervoer van mest van vee en pluimvee en uitrijden ervan is mogelijk mits het vervoermiddel alvorens het bedrijf te verlaten gereinigd en ontsmet wordt (op basis van een door de VWA goedgekeurd hygiëneprotocol).

10.4.5 Melk

Fase 2

Idem aan de maatregelen in fase 1.

Fase 3

Idem aan de maatregelen in fase 1.

Het ophalen van melkmonsters en de verwerking in laboratoria is toegestaan met een officiële vergunning.

10.4.6 Diervoeders

Fase 2

Idem aan de maatregelen in fase 1.

Fase 3

Afhankelijk van de afbouw van de compartimentering. Indien de compartimentering is opgeheven gelden ook hier geen restricties voor het vervoer van diervoeder.

10.4.7 Bezoekers

Fase 2

Idem aan de maatregelen in fase 1.

Fase 3

Afhankelijk van de afbouw van de compartimentering. Indien de bezoekersregeling is opgeheven, dan zal deze in het vaccinatiegebied ook opgeheven zijn.

10.4.8 Destructiemateriaal

Fase 2

Idem aan de maatregelen in fase 1.

Fase 3

Idem aan de maatregelen in fase 1.

10.5 HERBEVOLKING

De EU-richtlijn (2001/89) beschrijft in artikel 13 de eisen voor herbevolking van bedrijven. Op basis hiervan zal er een nationale herbevolkingsregeling komen die is toegespitst op de Nederlandse situatie. De regeling zal een jaar na de datum waarop Nederland vrij is verklaard van klassieke varkenspest komen te vervallen, zodat bedrijven die na deze datum gaan herbevolken geen last meer hebben van de regeling, maar ook geen aanspraak meer kunnen maken op de regeling.

Hoofdstuk 11: Ongevoelige diersoorten en akkerbouwbedrijven

11.1 INLEIDING

11.2 HERKAUWERS

11.2.1 Inleiding

11.2.2 Maatregelentabel

11.2.3 Toelichting van de maatregelen:

11.2.3.1 Besmette en Verdachte bedrijven

11.2.3.2 Voorwaarden voor vervoer van koeien, schapen en geiten.

11.2.3.3 Levensbedreigende situatie

11.2.3.4 Paarden op de weg

11.2.3.5 Weiden van herkauwers

11.2.3.6

11.2.3.7 Bezoekersregeling

11.2.3.8 Sperma

11.2.3.9 Vaccinatiegebied

11.2.3.10 Vervoer van herkauwers op bedrijven met varkens in het B/T-gebied

11.2.3.11 Bijeenbrengen van herkauwers

11.2.3.12 Afbouw

11.3 PAARDEN

11.3.1 Inleiding

11.3.2 Maatregelentabel

11.3.3 Toelichting van de maatregelen:

11.3.3.1 Besmette en Verdachte bedrijven

11.3.3.2 Voorwaarden voor vervoer van paarden of paarden op de weg

11.3.3.3 Levensbedreigende situatie

11.3.3.4 Paarden op de weg

11.3.3.5 Rijden van paarden

11.3.3.6 Weiden van paarden

11.3.3.7 Bezoekersregeling

11.3.3.8 Sperma

11.3.3.9 Vaccinatiegebied

11.3.3.10 Vervoer van paarden op bedrijven met varkens in het B/T-gebied

11.3.3.11 Bijeenbrengen van paarden

11.3.3.12 Afbouw

11.4 PLUIMVEE

11.4.1 inleiding

11.4.2 Maatregelentabel

11.4.3 Toelichting van de maatregelen

11.4.3.1 Besmette en Verdachte bedrijven

11.4.3.2 Eendagskuikens

11.4.3.3 PVE geleidebiljet

11.4.3.4 Compartimentering

11.4.3.5 Levend pluimvee

11.4.3.6 Eieren

11.4.3.7 Bezoekers

11.4.3.8 Diervoeder

11.4.3.9 Mest

11.4.3.10 Hobbypluimvee

11.4.3.11 Afbouw

11.5 OVERIGE ONGEVOELIGE DIERSOORTEN

11.5.1 Inleiding

11.5.2 Bedrijfsmatig gehouden ongevoelige dieren

11.5.3 Postduiven

11.5.4 Hobbymatig gehouden ongevoelige dieren

11.6 AKKERBOUWBEDRIJVEN MET OF ZONDER GEVOELIGE DIERSOORTEN

11.6.1 Akkerbouwbedrijven met varkens

11.6.2 Akkerbouwbedrijven zonder varkens

11.1 INLEIDING

Ook ongevoelige diersoorten kunnen een rol spelen in de verspreiding van klassieke varkenspest. Net als mensen kunnen zij zelf het virus verslepen, maar ook kunnen vervoermiddelen waarin ongevoelige diersoorten vervoerd worden in aanraking komen met het virus (b.v. via mest) en zo de ziekte overbrengen. De maatregelen voor ongevoelige diersoorten richten zich dan ook op deze aspecten.

Ongevoelige dieren die niet in contact komen met gevoelige dieren vormen vanzelfsprekend geen risico voor de verspreiding. Voor een handhaver is het echter aan een ongevoelig dier, als een herkauwer, paard of pluimvee, niet te zien of deze al dan niet in contact komt met gevoelige dieren. Daarom zullen ook voor deze categorie dieren tijdelijk beperkende maatregelen gelden.

Enerzijds moeten de risico's op verspreiding beperkt worden, anderzijds moeten de beperkingen noodzakelijk zijn. Daarom wordt een onderscheid gemaakt tussen dieren afkomstig van bedrijven met varkens en bedrijven zonder varkens.

In dit hoofdstuk worden de maatregelen besproken die, bij een uitbraak van klassieke varkenspest, van toepassing zijn op herkauwers (11.2), paarden (11.3) en pluimvee (11.4), overige ongevoelige diersoorten (11.5) en akkerbouwbedrijven (11.6). Bij een uitbraak van klassieke varkenspest zijn geen directe maatregelen van toepassing op de overige ongevoelige diersoorten (bijvoorbeeld pelsdieren, konijnen, postduiven en vissen), omdat deze diersoorten als niet risicovol worden beschouwd voor de verspreiding van het klassieke varkenspestvirus. Maar omdat houders van deze dieren ook last kunnen hebben van maatregelen, zeker als zij naast een ongevoelige diersoort ook gevoelige dieren houden, wordt er in een apart hoofdstuk op deze diersoorten ingegaan.

Bedrijven zonder varkens

Aan het vervoer van dieren van bedrijven zonder varkens worden minder strikte eisen gesteld dan aan het vervoer van dieren waar ook varkens gehouden worden. Maar bij het vervoer van dieren afkomstig van een bedrijf zonder varkens moet dit aangetoond kunnen worden. Voor de houders van herkauwers zal dit betekenen dat ze moeten aangeven van een bedrijf zonder varkens te komen door middel van een UBN-verklaring (verklaring dat op de locatie van het herkauwersbedrijf niet ook een varkensbedrijf is geregistreerd). Voor de paardenhouders betekent dit dat zij in het bezit moeten zijn van een zogenaamde "Eigen verklaring". Voor de pluimveehouderij betekent dit dat zij in bezit moeten zijn van een PVE-geleidebiljet (In sommige gevallen zal voor het vervoer een PVE-geleidebiljet gevraagd worden. Dit biljet is dan te verkrijgen bij het PVE).

Bedrijven met varkens

Voor bedrijven met varkens geldt dat zij in principe voor het gehele bedrijf moeten voldoen aan de voorgeschreven regels. Bezoekers mogen op bedrijven met varkens in heel Nederland het bedrijfsgedeelte niet betreden. Bij een goede scheiding van het bedrijfsgedeelte tussen de varkens en eventuele overige dieren, geldt het bezoekersverbod alleen voor het gedeelte met varkens. Indien geen goede scheiding gemaakt kan worden geldt het bezoekersverbod voor het hele bedrijfsgedeelte.

Uitgezonderd hierop zijn:

- Politie, huisartsen, ambulance, brandweer, psychosociale hulpverleners en andere noodhulpdiensten en hun materieel mogen de bedrijven indien nodig betreden.
- Monteurs en loonwerkers, dierenartsen en bedrijfsverzorgers (incl. pluimvee-servicebedrijven) mogen de bedrijven betreden om die problemen op te lossen waarbij de diergezondheid acuut in gevaar komt.
- In noodgevallen mogen brandstofleveranciers en N2-leveranciers de bedrijven betreden.

Bezoekers van het bedrijfsgedeelte dienen zich te houden aan een door de VWA goedgekeurd hygiëneprotocol.

In de volgende paragrafen worden de maatregelen die gelden voor herkauwers, paarden, pluimvee, overige ongevoelige diersoorten en akkerbouwbedrijven samengevat. Niet alle omstandigheden zijn in een draaiboek te voorzien en te beschrijven. De hoofdlijnen zijn uitgezet en van houders van deze diersoorten en bedrijven wordt verwacht om voor alle situaties de risico's en noodzaak goed af te wegen.

11.2 HERKAUWERS

11.2.1 Inleiding

Zoals in de algemene inleiding van hoofdstuk 11 is aangegeven kunnen herkauwers een indirecte oorzaak zijn van de verspreiding van het klassieke varkenspestvirus. Daarom worden er tijdens een uitbraak van KVP-maatregelen voor herkauwers ingesteld. Omdat herkauwers vaak niet heel strikt gescheiden worden gehouden van varkens en voor transport dezelfde voertuigen kunnen worden gebruikt, zijn de risico's van virusoverdracht via herkauwers groter dan via andere ongevoelige diersoorten en worden er extra maatregelen getroffen. Deze maatregelen worden in een tabel (11.3.2) weergegeven voor bedrijven met en zonder varkens in de verschillende gebieden. De maatregelen worden daarna in verder toegelicht (11.3.3).

De maatregelen zoals beschreven worden in principe in het begin van de uitbraak genomen. Afhankelijk van de situatie kan de afbouwfase intreden en maatregelen minder streng worden. Voor de standstill blijven de maatregelen maximaal 72 uur van kracht (zie ook hoofdstuk 10, de afbouw).

11.2.2. Maatregelentabel:

Herkauwers

	BEDRIJVEN MET VARKENS						BEDRIJVEN ZONDER VARKENS			
	Verdacht bedrijf	Besmet bedrijf	Standstill	B/T/vaccinatie gebied	Besmet Compartment	Vrij Compartment	Standstill	B/T/vaccinatie gebied	Besmet Compartment	Vrij Compartment
Vervoer herkauwers naar slachthuis	X	C ⁴⁾	X	A ²⁾	A ²⁾	O	X	A ²⁾	O	O
Afvoer herkauwers	X	C ⁴⁾	X	A ⁶⁾	A ⁶⁾	A ²⁾	X	A ⁶⁾	O ⁸⁾	O ⁸⁾
Aanvoer van herkauwers	X	C ⁴⁾	X ¹⁾	A ^{5,9)}	A ^{5,9)}	A ⁵⁾	X	A ⁸⁾	O ⁸⁾	O ⁸⁾
Weiden van herkauwers	X	C ⁴⁾	X	O	O	O	X	O	O	O
Export levende dieren	X	X	X	X	C ⁷⁾	O ⁷⁾	X	O ⁷⁾	O ⁷⁾	O ⁷⁾
Afvoer van melk (-producten)	X	C ⁴⁾	X	C ²⁾	C ²⁾	C ²⁾	A ¹⁰⁾	A ¹⁰⁾	A ¹⁰⁾	A ¹⁰⁾
Levende producten ontvangen	X	C ⁴⁾	A ^{6,12)}	A ^{6,12)}	A ^{6,12)}	A ⁶⁾	A ⁶⁾	O	O	O
Bezoekers	X	C ⁴⁾	X ¹²⁾	A ¹²⁾	A ¹²⁾	A ¹²⁾	O	O	O	O
Diervoer voor herkauwers	X	C ⁴⁾	X	C ²⁾	C ²⁾	C ²⁾	C ¹¹⁾	O	O	O
Mestvervoer (van herkauwers)	X	C ⁴⁾	X	X	X	A ²⁾	X	A ²⁾	A ²⁾	O

X= Niet toegestaan; C= Niet toegestaan tenzij,... ; A=Toegestaan onder voorwaarde, O= Toegestaan

- 1) Eénmalig naar huis halen hoogdrachtige of melkgevende dieren, is toegestaan met toetsing
- 2) Rechtstreeks, gecompartmenteerd met hygiëneprotocol
- 3) Aanmelden vervoer, reiniging en ontsmetting
- 4) Na laatste reiniging en ontsmetting
- 5) Indien ander bedrijf met varkens, gecompartmenteerd, niet uit BT/V gebied, met hygiëneprotocol
- 6) Sperma/eicellen/embryo's, aflevering aan de openbare weg.
- 7) In overeenstemming (inclusief verzamelen) met EU-regels.
- 8) Naar bedrijven zonder varkens, gecompartmenteerd, met hygiëneprotocol.
- 9) Van bedrijven zonder varkens, gecompartmenteerd, met hygiëneprotocol.
- 10) Per rit alleen niet-gemengde bedrijven en met hygiëneprotocol
- 11) Levering aan ongemengde kalverbedrijven
- 12) Bezoekersregeling

11.2.3 Toelichting van de maatregelen

11.2.3.1 *Besmette en Verdachte bedrijven*

Bedrijven die besmet of verdacht zijn verklaard staan onder toezicht van de VWA en kunnen te allen tijde bij de VWA informeren over maatregelen die gelden. Op een besmet bedrijf zullen alleen de varkens worden geruimd. Na ruiming van de varkens, zijn na de laatste reiniging en ontsmetting de maatregelen van toepassing voor een bedrijf zonder varkens.

11.2.3.2 *Voorwaarden voor vervoer van koeien, schapen en geiten.*

Indien het vervoer van herkauwers (per vervoermiddel) of herkauwers op de openbare weg (dus niet over koepaden) wordt toegestaan, dan zal dit altijd plaats vinden onder de volgende voorwaarden:

- Indien herkauwers in een transportmiddel worden vervoerd, dan dient dit vervoermiddel speciaal voor herkauwers bestemd te zijn en ook als zodanig herkenbaar te zijn.
- Het vervoer van runderen moet geregistreerd worden door de eigenaar via I&R systeem en op een UBN verklaring. Deze verklaring moet met het transportmiddel mee tijdens het vervoer. Voor schapen zal naast het transportformulier een “eigen verklaring” worden gevraagd.
- Op basis van een “eigen verklaring” (schapen) moet verklaard worden of een herkomstbedrijf of bestemmingsbedrijf al dan niet varkens heeft. In de eigen verklaring verklaart de houder dat de dieren afkomstig is van een bedrijf zonder varkens. Een voorbeeld van de eigen verklaring is te vinden in bijlage 8.
- Het vervoermiddel waarin herkauwers vervoerd worden moet voor en na het vervoer gereinigd en ontsmet worden, volgens een hygiëneprotocol dat door de VWA is goedgekeurd (zie 7.6 en 7.7).
- Indien het vervoer plaatsvindt naar een bedrijf zonder varkens, dan dient de vervoerder ook een eigen verklaring van het bestemmingsadres te hebben. Een voorbeeld van de eigen verklaring is te vinden in bijlage 8.
- Indien het vervoer plaatsvindt naar een bedrijf met varkens, dan moet de bezoekersregeling op dat bedrijf in acht worden genomen, bijvoorbeeld door uitladen aan de openbare weg.

11.2.3.3 *Levensbedreigende situatie*

Ontheffing van het vervoersverbod voor herkauwers van verdachte of besmette bedrijven of tijdens de standstill is onmogelijk. Indien bij levensbedreigende situaties er behoefte is aan professionele hulp in een daarvoor ingerichte kliniek waar zich uitsluitend ongevoelige dieren bevinden mag de herkauwer naar een dergelijke kliniek vervoerd worden onder de volgende voorwaarden:

- alleen op attest van een dierenarts (voorbeeld zie bijlage 8);
- alleen met toestemming vooraf van de kliniek;
- melding vooraf van reisroute aan de AID.

11.2.3.4 *Herkauwers op de weg*

Bij het oversteken van de openbare weg geldt dat dit slechts éénmalig mag gebeuren en alleen om welzijnsproblemen te voorkomen.

Pas in de afbouwfase of bij vaststelling van een vrij compartiment mag de openbare weg worden overgestoken door herkauwers. Dan is het dus pas mogelijk om herkauwers te laten weiden op percelen aan de andere kant van de openbare weg.

11.2.3.5 *Weiden van herkauwers*

Herkauwers mogen op de aan de stal grenzende weide geweid worden. Moet er voor het bereiken van het weideperceel een openbare weg overgestoken worden, dan gelden de maatregelen zoals genoemd onder 11.2.3.4

Voor het weiden van rondtrekkende schapen gelden dezelfde regels. Het trekken van schaapskudden wordt gelijk gesteld aan het transport van herkauwers.

11.2.3.6 Bezoekersregeling

De bezoekersregeling geldt voor bedrijven met varkens. Op deze bedrijven is het bezoek van de dierenarts toegestaan, echter alle overige bezoekers mogen alleen op het bedrijf komen indien er een goede scheiding is tussen varkens en herkauwers (zie § 8.2.7). Is er geen goede scheiding, dan mogen bezoekers alleen in het woonhuisgedeelte. Toeleveranciers zullen zich ook aan de bezoekersregeling moeten houden. Dit betekent dat bij slechte scheiding tussen gedeelten, het mogelijk kan zijn dat er aan de openbare weg moet worden afgeleverd. Een bedrijf met alleen herkauwers in het B/T gebied dient toch ten alle tijde te overwegen om bezoekers zo veel mogelijk te weren.

11.3.3.7 Sperma van/voor herkauwers

Sperma mag worden gewonnen en vervoerd als de herkauwers niet in contact zijn geweest met gevoelige dieren. Levering van sperma voor kunstmatige inseminatie aan een bedrijf met tevens varkens is mogelijk onder voorwaarde van de bezoekersregeling. Hierbij geldt dus dat op een bedrijf met gevoelige dieren een effectieve scheiding tussen bedrijfsgedeelte met varkens en het bedrijfsgedeelte met herkauwers nodig is voor het kunnen toestaan van inseminatie van de herkauwers door bezoekers.

11.2.3.8 Voorlopige vaccinatiegebied

In het voorlopig vaccinatiegebied gelden de regels zoals beschreven voor het B/T gebied. Bij opheffing van het B/T-gebied(en) zullen de maatregelen van het compartiment gelden en vervallen ook de maatregelen voor herkauwers voor het vaccinatiegebied.

11.2.3.9 Vervoer van herkauwers op bedrijven met varkens in het B/T-gebied

Herkauwers mogen tot dertig dagen na de laatste uitbraak niet vervoerd worden. Daarna onder de aanvullende voorwaarden:

- Registratie transport in I&R systeem
- Reinigen van dier en vervoermiddel

Herkauwers mogen éénmalig het T-gebied (na de standstill) verlaten onder de aanvullende voorwaarden:

- Ontheffing.
- Registratie transport in I&R-systeem.
- Reinigen van dier en vervoermiddel
- Alleen naar een bedrijf zonder varkens binnen het compartiment.

11.2.3.10 Bijeenbrengen van herkauwers

Het bijeenbrengen van herkauwers voor bijvoorbeeld een tentoonstelling mag niet in het besmette compartiment tijdens de uitbraak. Hierbij gaat het om een afweging van de risico's van het bijeenbrengen in relatie tot de noodzaak.

11.2.3.11 Afbouw

Voor ongevoelige diersoorten als herkauwers kunnen reeds in een vroeg stadium minder beperkende maatregelen toegestaan worden, rekening houdend met het dierenwelzijn en de kans op het verslepen van het virus doordat de ongevoelige diersoorten samen op een bedrijf met varkens worden gehouden. Opgemerkt moet worden dat daarbij voor paarden eerder versoepelingen zullen ontstaan. Dit is vanwege het grote verschil in structuur tussen herkauwer- en paardenhouderij.

11.2.3.12 Mest en diervoer

Voor mest van bedrijven met gevoelige dieren is alleen in het vrije compartiment afvoer toegestaan (met hygiëne protocol en gecompartmenteerd). Voor bedrijven zonder varkens zal, onder dezelfde voorwaarden, in B/T/vaccinatiegebied al afvoer mogelijk zijn. Voor transport van voer voor herkauwers geldt dat transport naar bedrijven zonder varkens ook in het B/T/vaccinatiegebied al is toegestaan. Zodra echter een bedrijf met gevoelige dieren is aangedaan, zal het transportmiddel eerst naar de fabriek moeten teruggaan voor een grondige reiniging en ontsmetting.

11.3 PAARDEN

11.3.1 Inleiding

Zoals in de algemene inleiding van hoofdstuk 11 is aangegeven kunnen paarden een indirecte oorzaak zijn van de verspreiding van het klassieke varkenspestvirus. Daarom worden er tijdens een uitbraak van klassieke varkenspest ook maatregelen voor paarden ingesteld. Omdat paarden niet altijd gescheiden worden gehouden van varkens en voor transport dezelfde voertuigen kunnen worden gebruikt, worden er maatregelen getroffen. Deze maatregelen worden in een tabel (11.3.2) weergegeven voor bedrijven met en zonder varkens in de verschillende gebieden. De maatregelen worden daarna verder toegelicht (11.3.3).

De maatregelen zoals beschreven worden in principe in het begin van de uitbraak genomen. Afhankelijk van de situatie kan de afbouwfase sneller intreden en maatregelen minder streng worden. Voor de standstill blijven de maatregelen 72 uur van kracht (zie ook hoofdstuk 10, de afbouw). Hierna zal met name indien er een duidelijke scheiding mogelijk is tussen bedrijven mét en zonder varkens snel versoepelingen worden doorgevoerd.

11.3.2. Maatregelentabel:

Paarden

	HOUDERIJEN MET VARKENS						HOUDERIJEN ZONDER VARKENS			
	Verdacht bedrijf	Besmet Bedrijf	Standstill	B/T/vaccinatiegebied	Besmet Compartment	Vrij Compartment	Standstill	B/T/vaccinatiegebied	Besmet Compartment	Vrij Compartment
Vervoer paarden	X ¹⁾	A ^{1,4)}	X ¹⁾	A ^{3,9)}	A ³⁾	A ⁶⁾	X ¹⁾	A ³⁾	A ³⁾	O
Rijden of lopen over openbare weg	X	A ⁴⁾	X	X	A ³⁾	O	X	X	O	O
Rijden van paarden op 't bedrijf	C ^{1,3)}	A ⁴⁾	A ⁶⁾	A ⁶⁾	O	O	O	O	O	O
Weiden van paarden	X	A ⁴⁾	O	O	O	O	O	O	O	O
Bijeenbrengen	X	X	X	X	C ⁶⁾	C ⁶⁾	X	X	A ¹⁰⁾	A ¹⁰⁾
Export	X	X	X	X	O ¹¹⁾	O ¹¹⁾	X	O ¹¹⁾	O ¹¹⁾	O ¹¹⁾
Bezoekers	X ¹⁾	A ^{1,4)}	A ⁶⁾	A ⁶⁾	A ⁶⁾	A ⁶⁾	O	O	O	O
Diervoer voor paarden	X	A ^{2,4)}	X	A ²⁾	A ²⁾	A ²⁾	X ²⁾	O	O	O
Sperma	X	A ^{2,4)}	A ⁶⁾	A ⁶⁾	A ⁶⁾	A ⁶⁾	O	O	O	O
Mestvervoer (van paarden!)	X	A ⁴⁾	X	X	X	A ⁶⁾	X	A ¹²⁾	A ¹²⁾	O

X= Niet toegestaan; C= Niet toegestaan tenzij,... ; A=Toegestaan onder voorwaarde, O= Toegestaan

- 1) Bij levensbedreigende situaties met ontheffing, R&O transportmiddel
- 2) Verboden op het erf, afleveren aan de openbare weg
- 3) Transport moet geregistreerd worden en het paard moet worden gereinigd, R&O transportmiddel
- 4) Toegestaan na laatste reiniging en ontsmetting
- 5) Alleen toegestaan met verklaring dat dier niet afkomstig is uit B/T/V gebied
- 6) Bezoekersregeling
- 7) Mits geen contact hengsten en varkens
- 8) Mits afgevoerd binnen compartiment, met hygiëneprotocol.
- 9) Vervoer naar een houderij mét varkens alleen op basis van een ontheffing
- 10) Alleen met verklaring dat paard 14 dagen niet in B/T gebied is geweest
- 11) Indien export conform EU-regels
- 12) Afvoeren met eigen verklaring en hygiëne protocol.
- 13) Alleen rijden in binnenbak

11.3.3 Toelichting van de maatregelen

11.3.3.1 Besmette en Verdachte bedrijven

Bedrijven die besmet of verdacht zijn verklaard staan onder toezicht van de VWA en kunnen te allen tijde bij de VWA informeren over maatregelen die gelden. Op een besmet bedrijf zullen alleen de varkens worden geruimd. Na ruiming zijn na de laatste reiniging en ontsmetting de maatregelen van toepassing voor een bedrijf zonder varkens.

11.3.3.2 Voorwaarden voor vervoer van paarden of paarden op de weg

Indien het vervoer van paarden (per vervoermiddel) of paarden op de weg (op de openbare weg aan de hand, onder de ruiter of voor de wagen) wordt toegestaan, dan zal dit altijd plaats vinden onder de volgende voorwaarden:

- Indien een paard in een transportmiddel wordt vervoerd, dan dient dit vervoermiddel speciaal voor paarden bestemd te zijn (paardentrailer of paardenvrachtwagen) en ook als zodanig herkenbaar te zijn.
- Het vervoer moet geregistreerd worden door de eigenaar op een “eigen verklaring” (zie bijlage 8). Deze verklaring moet met het paard mee tijdens het vervoer. Deze verklaring is ook via de PVE-site (paarden) te downloaden.
- Het vervoermiddel waarin paarden vervoerd worden moet voor en na het vervoer gereinigd en ontsmet worden, volgens een hygiëneprotocol dat door de VWA is goedgekeurd (zie 7.6 en 7.7).
- Op basis van een “eigen verklaring” moet verklaard worden of een herkomstbedrijf of bestemmingsbedrijf al dan niet varkens heeft. In de eigen verklaring verklaart de paardenhouder dat het dier afkomstig is van een bedrijf zonder varkens. Een voorbeeld van de eigen verklaring is te vinden in bijlage 8.
- Indien het vervoer plaatsvindt naar een bedrijf zonder varkens, dan dient de vervoerder ook een eigen verklaring van het bestemmingsadres te hebben. Een voorbeeld van de eigen verklaring is te vinden in bijlage 8.
- Indien het vervoer plaatsvindt naar een bedrijf met varkens, dan moet de bezoekersregeling op dat bedrijf in acht worden genomen, bijvoorbeeld door uitladen aan de openbare weg.

11.3.3.3 Levensbedreigende situatie

Ontheffing van het vervoersverbod voor paarden van verdachte of besmette bedrijven of tijdens de standstill is mogelijk in levensbedreigende situaties indien er behoefte is aan professionele hulp in een daarvoor ingerichte kliniek waar zich uitsluitend paarden bevinden. Het paard mag naar een dergelijke kliniek vervoerd worden onder de volgende voorwaarden:

- alleen op attest van een dierenarts (voorbeeld zie bijlage 8);
- alleen met toestemming vooraf van de kliniek;
- melding vooraf van reisroute aan de AID;

11.3.3.4 Paarden op de weg

Dit zijn paarden die aan de hand, onder de ruiter of voor een wagen over de openbare weg komen. Als er tijdens de rit een bedrijf met gevoelige dieren wordt bezocht, dan gelden dezelfde regels die ook voor “vervoer van paarden” gelden. Het wordt echter sterk ontraden om dergelijke bedrijven te bezoeken tijdens een KVP-crisis.

11.3.3.5 Rijden van paarden

Hiermee wordt bedoeld het rijden van paarden op het eigen bedrijf in binnenbak of buitenbak. De openbare weg wordt niet overschreden, anders is er sprake van paarden op de weg (11.3.3.4). In principe zijn er geen restricties voor het rijden van paarden in een binnenbak. De bezoekersregeling is echter ook hier van toepassing. Voor verdachte en besmette bedrijven geldt dat rijden van paarden in een buitenbak verboden is.

11.3.3.6 Weiden van paarden

Met het weiden van paarden in dit beleidsdraaiboek wordt bedoeld het op eigen percelen buiten laten lopen van paarden zónder dat de openbare weg wordt overschreden. Paarden op besmette of verdachte bedrijven is dit niet toegestaan, paarden op andere bedrijven wel. Na afloop van de laatste officiële reiniging en ontsmetting van het bedrijf of nadat de verdachtverklaring is ingetrokken is het weiden weer toegestaan. Dezelfde voorwaarden gelden voor het rijden van een paard in eigen buitenbak waarvoor de openbare weg niet is overschreden.

11.3.3.7 Bezoekersregeling

De bezoekersregeling geldt voor bedrijven met varkens. Op deze bedrijven is het bezoek van de dierenarts toegestaan, echter alle overige bezoekers mogen alleen op het bedrijf komen indien er een goede scheiding is tussen varkens en paarden (8.2.7). Toeleveranciers zullen zich ook aan de bezoekersregeling moeten houden. Dit betekent dat het mogelijk kan zijn dat er aan de openbare weg moet worden afgeleverd indien de scheiding tussen paarden en varkens niet volledig is.

Ook een bedrijf met alleen paarden in het B/T gebied dient ten alle tijde de gevolgen te overwegen om bezoekers te ontvangen voor bijvoorbeeld een hengstenshow.

11.3.3.8 Sperma van paarden?

Sperma mag worden gewonnen en vervoerd indien de hengsten niet in contact zijn geweest met gevoelige dieren. Levering van sperma aan een bedrijf met varkens is mogelijk onder voorwaarde van de bezoekersregeling. Dus afhankelijk van de scheiding tussen de bedrijfsgedeelten met varkens en met paarden.

11.3.3.9 Vaccinatiegebied

In het vaccinatiegebied gelden de regels zoals beschreven voor het B/T gebied. Bij opheffing van het B/T-gebied(en) zullen de maatregelen van het compartiment gelden en vervallen ook de maatregelen voor paarden voor het vaccinatiegebied. In de toezichtzone rondom het vaccinatiegebied gelden dezelfde maatregelen als van het compartiment waar de zone in ligt.

11.3.3.10 Vervoer van paarden op bedrijven met varkens in het B/T-gebied

Paarden mogen tot dertig dagen na de laatste uitbraak niet vervoerd worden. Daarna onder de aanvullende voorwaarden:

- Registratie transport
- Reinigen paard (bijlage 9)

Paarden mogen éénmalig het T-gebied (na de standstill) verlaten onder de aanvullende voorwaarden:

- Ontheffing
- Registratie transport
- Reinigen paard (bijlage 9)
- Alleen naar een bedrijf zonder varkens buiten het T-gebied.

11.3.3.11 Bijeenbrengen van paarden

Het bijeenbrengen van paarden voor bijvoorbeeld een wedstrijd mag alleen met paarden met een “eigen verklaring” (zie bijlage 8) waarin is opgenomen dat het paard de laatste veertien dagen niet in een B/T/Vaccinatie-gebied is geweest. Het bijeenbrengen van paarden in een B/T-gebied is niet toegestaan.

11.3.3.12 Afbouw

Voor ongevoelige diersoorten als paarden kunnen reeds in een vroeg stadium minder beperkende maatregelen toegestaan worden, rekening houdend met het dierenwelzijn en de kans op het verslepen van het virus doordat de ongevoelige diersoorten samen op een bedrijf met varkens worden gehouden.

11.3.3.13 Mest en diervoer

Voor mest van bedrijven met varkens is alleen in het vrije compartiment afvoer toegestaan (met hygiëne protocol en gecompartmenteerd). Voor bedrijven zonder varkens zal, met een eigen verklaring, in B/T/vaccinatiegebied al afvoer mogelijk zijn. Voor transport van voer voor paarden geldt dat zolang er aan de openbare weg wordt afgeleverd, geen beperkingen op staan. Voor bedrijven zonder varkens mag voer ook op het erf worden afgeleverd.

11.4 PLUIMVEE

11.4.1 Inleiding

Zoals in de algemene inleiding van hoofdstuk 11 is aangegeven kunnen pluimvee en pluimveeproducten en hun vervoer ook een indirecte oorzaak zijn van de verspreiding van het klassieke varkenspestvirus. Daarom worden er tijdens een uitbraak ook maatregelen voor pluimvee en pluimveeproducten ingesteld. Deze maatregelen worden in een tabel (11.4.2) gepresenteerd met een onderscheid in bedrijven met en zonder varkens per gebied. De voorwaarden bij de maatregelen zijn met een voetnoot bij de tabel terug te vinden. Uitleg over maatregelen en voorwaarden wordt in 11.4.3 (“toelichting van de maatregelen”) gegeven.

De maatregelen zoals beschreven worden in principe in het begin van de uitbraak genomen. Afhankelijk van de situatie kan de afbouwfase intreden en maatregelen minder streng worden. Voor de standstill blijven de maatregelen 72 uur van kracht (zie ook hoofdstuk 10, de afbouw).

11.4.2. Maatregelentabel:

Pluimvee

	houderijen MET VARKENS						houderijen ZONDER VARKENS			
	Verdacht bedrijf	Besmet Bedrijf	Standstill	B/T/vaccinatiegebied	Besmet Compartment	Vrij Compartment	Standstill	B/T/vaccinatiegebied	Besmet Compartment	Vrij Compartment
Afvoer van eendagskuikens	X	X	X	A ¹	A ²	A ²	A ¹	O	O	O
Vervoer naar slachthuis	X	A ^{8,13}	X	A ³	A ³	O	A ⁴	A ⁴	O	O
Vervoer levend pluimvee naar ander bedrijf	X	A ^{8,13}	X	A ⁵	A ⁵	A ⁶	X	A ⁷	O	O
Ontvangst levend pluimvee van ander bedrijf	X	X	X	A ¹	A ¹	A ⁶	X ¹⁸	A ⁷	O	O
Afvoer van broed/consumptie-eieren	X	A ⁹	X	A ⁹	A ⁹	A ⁹	X	A ¹¹	A ¹¹	A ¹¹
Export levend pluimvee en eieren	X	X	X	A ¹²	A ¹²	A ¹²	A ¹²	A ¹²	A ¹²	A ¹²
Bezoekers	C ¹⁴	C ¹⁴	C ¹⁴	A ¹⁴	A ¹⁴	A ¹⁴	O	O	O	O
Diervoer voor pluimvee	X ¹³	C ¹³	C ¹⁵	A ¹⁶	A ¹⁷	A ¹⁷	C ¹⁵	O	O	O
Mest van kippen	X	A ⁸	X	A ¹⁷	A ¹⁷	A ¹⁷	X	A ¹⁰	A ¹⁰	O

X= Niet toegestaan; O= Toegestaan; A=Toegestaan onder voorwaarde, C= Niet toegestaan tenzij,...

- 1 Rechtstreeks vervoer en PVE geleidebiljet, afleveren aan openbare weg
- 2 Rechtstreeks vervoer en PVE geleidebiljet en bezoekersregeling
- 3 Rechtstreeks, PVE geleidebiljet, hygiëneprotocol, binnen 48 uur slachten, voor houderijen in het B/T/V gebied
- 4 Rechtstreeks met PVE geleidebiljet
- 5 Naar bedrijf zonder varkens binnen het gebied.
- 6 Indien naar ander bedrijf met varkens gecompartmenteerd
- 7 Naar houderijen zonder varkens gecompartmenteerd, met hygiëneprotocol
- 8 Na laatste reiniging en ontsmetting
- 9 Naar locatie/houderijen zonder varkens aan openbare weg
- 10 Afvoeren met PVE geleidebiljet, registratie en hygiëne protocol
- 11 Toegestaan, bezoekersregeling voor ontvangend bedrijf met varkens
- 12 Indien export conform EU-regels
- 13 Bij welzijn of levensbedreigende situaties in overleg met VWA bezoek of aflevering mogelijk
- 14 Bezoekersregeling
- 15 Alleen in noodgevallen met PVE geleidebiljet, rechtstreeks en met hygiëneprotocol
- 16 Rechtstreeks vervoer met hygiëneprotocol
- 17 Gecompartmenteerd en met hygiëneprotocol
- 18 Met uitzondering van ééndagskuikens, ontvangen aan de openbare weg

11.4.3 Toelichting van de maatregelen

11.4.3.1 Besmette en Verdachte bedrijven

Op een besmet of verdacht bedrijf wordt het vervoer van en naar het bedrijf geblokkeerd. Dit geldt ook voor pluimvee en pluimveeproducten en bezoekers op deze bedrijven. In overleg met de VWA kunnen in noodgevallen enkele uitzonderingen worden toegestaan, bijvoorbeeld het bezoek aan pluimvee door een dierenarts bij ziektes of aanvoer van pluimveevoeder bij welzijnsproblemen. Bij ruiming van de varkens op een besmet of verdacht bedrijf, zijn de maatregelen van toepassing voor een bedrijf zonder varkens na de laatste reiniging en ontsmetting.

11.4.3.2 Eendagskuikens

In de standstill mogen eendagskuikens worden vervoerd als een van de weinige uitzonderingen van het vervoer van levende dieren. De kuikens worden in speciale auto's vervoerd waardoor er geen handhavingproblemen te verwachten zijn. Bovendien komt de welzijn van de kuikens in het geding als de kuikens 72 uur niet mogen worden vervoerd. Het vervoer van de kuikens moet rechtstreeks plaatsvinden met een PVE-geleidebiljet en aan de openbare weg plaats vinden. De eendagskuikens moeten afkomstig zijn van een bedrijf zonder varkens. Na de standstill blijven de voorwaarden voor bedrijven met varkens van kracht. Indien de bezoekersregeling dit toelaat hoeven de eendagskuikens niet meer aan de openbare weg worden afgeleverd

11.4.3.3 PVE-geleidebiljet

In sommige gevallen zal voor het vervoer een PVE-geleidebiljet gevraagd worden. Dit biljet is te verkrijgen bij het PVE, of is te downloaden van de PVE-site.

11.4.3.4 Compartimentering en vervoer

De in de maatregeltabel beschreven maatregelen zijn er op gericht om zo min mogelijk verkeer tussen bedrijven met varkens te laten plaatsvinden. Verder is om eventueel verspreiding in te dammen vastgehouden aan compartimentering van vervoer.

11.4.3.5 Levend pluimvee

Voor levend pluimvee zijn diverse voorwaarden voor verplaatsingen die afhankelijk zijn van de situatie. Bedrijven zonder varkens mogen meer dan bedrijven met varkens en in een vrij compartiment zijn de maatregelen ook minder streng. Een paar algemene voorwaarden, naast de opgesomde in de tabel zijn:

- Pluimvee dat verplaatst is van een bedrijf met varkens naar een bedrijf zonder varkens mag pas na dertig dagen opnieuw verplaatst worden.
- Al het vervoer van levend pluimvee dient geregistreerd te worden.
- Alle vervoermiddelen moeten na gebruik gereinigd en ontsmet worden.
- Eenmalige afvoer van opfokpluimvee van een bedrijf met varkens is toegestaan mits het opfokpluimvee wordt afgevoerd naar een bedrijf zonder gevoelige dieren binnen hetzelfde beschermings- en toezichtgebied. Alleen indien een dergelijk bedrijf niet beschikbaar is, kan op basis van dierenwelzijn, met ontheffing afgevoerd worden naar een bedrijf zonder gevoelige dieren buiten het B/T/vaccinatiegebied.
- Het rechtstreeks vervoer van pluimvee, afkomstig van bedrijven die buiten het beschermings- en toezichtgebied liggen, naar een slachthuis dat binnen het beschermings- en toezichtgebied ligt, is via een aangegeven route toegestaan.

11.4.3.6 Eieren

Broed- en consumptie-eieren mogen na de standstill worden afgevoerd. Van bedrijven met varkens mogen de eieren alleen op de openbare weg worden opgehaald, en vervoerd worden naar bedrijven zonder varkens (zoals kuikenbroederijen, pakstations en eierverwerkende industrie). Dit omdat er moet worden voorkomen dat door transportmiddelen smetstof tussen bedrijven wordt overgedragen. Indien eieren van bedrijven zonder varkens afgeleverd worden op een bedrijf met varkens dan geldt daar de bezoekersregeling.

11.4.3.7 Bezoekers

De bezoekersregeling geldt voor bedrijven met varkens. Op deze bedrijven is het bezoek van de dierenarts toegestaan, echter alle overige bezoekers mogen alleen op het bedrijf komen indien er een goede scheiding is tussen varkens en pluimvee (8.2.7). Toeleveranciers zullen zich ook aan de bezoekersregeling moeten houden. Dit betekent dat het mogelijk kan zijn dat er aan de openbare weg moet worden afgeleverd indien de scheiding tussen bedrijfsgebouwen met pluimvee en varkens niet volledig is.

11.4.3.8 Diervoeder

In de standstill is een algemeen verbod op het vervoer van diervoeder (zie 8.2.6), maar wordt een uitzondering gemaakt voor het vervoer van diervoer naar pluimveebedrijven waar welzijnsproblemen ontstaan. Na de standstill worden voorwaarden gesteld om de risico's op verspreiding van smetstof door middel van mensen en vervoermiddelen te beperken.

11.4.3.9 Mest

Omdat pluimveemest niet altijd duidelijk te onderscheiden is van mest van gevoelige dieren is mestvervoer tijdens de standstill verboden. Hierna, wordt er aan het vervoer van pluimveemest in de extra eisen gesteld, zoals geregistreerde afvoer en uitrijden met een PVE-geleidebiljet Voor mest van bedrijven met varkens zijn de maatregelen in verband met een risico om via mest KVP-virus te verspreiden nog aangescherpt, evenals voor mest uit de risicovolle gebieden. In de afbouwfase worden de maatregelen aangepast (zie 10.3.2)

11.4.3.10 Hobbypluimvee

De hierboven genoemde maatregelen zullen in de praktijk voornamelijk gevolgen hebben voor bedrijfsmatig gehouden pluimvee, maar voor de maatregelen voor pluimvee wordt geen onderscheid gemaakt tussen bedrijfsmatig gehouden pluimvee en hobbymatig gehouden pluimvee. Dit betekent dat alle hierboven beschreven maatregelen ook voor houders van hobbypluimvee gelden.

11.4.3.11 Afbouw

Voor niet gevoelige diersoorten kunnen reeds in een vroeg stadium minder beperkende maatregelen toegestaan worden, rekening houdend met het dierenwelzijn en de kans op het verslepen van het virus doordat de niet gevoelige diersoorten tezamen op een bedrijf met varkens worden gehouden.

11.5 OVERIGE ONGEVOELIGE DIERSOORTEN

11.5.1 Inleiding

Bij een uitbraak van klassieke varkenspest zijn er geen maatregelen van toepassing op overige ongevoelige diersoorten als pelsdieren, konijnen, postduiven, honden en katten. Deze diersoorten worden beschouwd als niet risicovol voor de verspreiding van het klassieke varkenspestvirus. Maar

het houden van zulke dieren samen met gevoelige diersoorten kan wel consequenties hebben en ook in de standstill zijn er enkele restricties, bijvoorbeeld als het gaat om het vervoer van diervoeder. Voor houders van overige ongevoelige dieren is het niet altijd even duidelijk wat er tijdens een uitbraak van klassieke varkenspest mag en wat verboden is. In dit hoofdstuk worden de consequenties voor de overige ongevoelige diersoorten besproken. Niet alle omstandigheden zijn echter in een draaiboek te voorzien en te beschrijven. De hoofdlijnen zijn uitgezet en van houders van deze diersoorten en bedrijven wordt verwacht om voor alle situaties de risico's en noodzaak goed af te wegen.

11.5.2 Bedrijfsmatig gehouden ongevoelige dieren

Houders van bedrijfsmatig gehouden ongevoelige dieren als pelsdieren en konijnen zullen voornamelijk hinder ondervinden bij hun reguliere dierhouderij als zij naast deze ongevoelige dieren ook varkens op hun bedrijf hebben. Dan is er sprake van een bezoekersregeling die bijvoorbeeld verbiedt dat er op het erf dieren worden ingeladen, indien er geen goede scheiding tussen het bedrijfsgedeelte met varkens en zonder varkens is (zie 8.2.7).

Enkele van de consequenties zijn hieronder weergegeven:

- In de standstill is er een verbod op het vervoer van levend vee en pluimvee. Dit geldt niet voor het vervoer van pelsdieren en konijnen. Indien er sprake is van een bedrijf met varkens dan zullen de dieren aan de openbare weg moeten worden ingeladen. Dit geldt ook voor gedode dieren, pelzen en kadavers. Hoewel er dus geen verbod zal zijn op het vervoer van pelsdieren en konijnen tijdens de standstill is het, om problemen te voorkomen, raadzaam de dieren in deze periode niet te vervoeren.
- In de standstill is er een verbod op het vervoer van diervoeders. In verband met welzijnsproblemen is er een uitzondering voor het vervoer van voeders bestemd voor pelsdieren en konijnen. Dit voeder moet van de fabriek één op één vervoerd worden naar bedrijven met varkens. Na levering aan een bedrijf met varkens moet het transport eerst naar de fabriek voor reiniging en ontsmetting.
- Indien een besmet bedrijf ook pelsdieren of konijnen heeft worden deze in principe niet geruimd. Wel zullen er ter voorkoming van de verspreiding van het klassieke varkenspestvirus onder andere vervoersbeperkingen worden opgelegd die ook gelden voor pelsdieren en konijnen en gelden er voorwaarden voor de reiniging en ontsmetting van het bedrijf. De instructies voor het bedrijf zijn afhankelijk van de situatie en de VWA geeft hiervoor instructies aan de betreffende veehouder.
- Transport van dieren en voer is niet gecompartmenteerd indien transportmiddelen niet op het bedrijfsgedeelte van bedrijven met varkens komen. Wel dienen de vervoerders rekening te houden met de bezoekersregeling.
- Het vervoer van pelsdieren en konijnen van en naar gemengde bedrijven is niet verboden, maar de bezoekersregeling is wel van kracht. Dit betekent dat bij een bedrijf zonder goede scheiding de dieren aan de openbare weg zullen moeten worden opgehaald en/of afgeleverd. In de afbouwfase zullen de maatregelen van de bezoekersregeling aangepast worden en wordt het na een bepaalde periode weer mogelijk de dieren wel op te halen of af te leveren.
- Voor mest van pelsdieren en konijnen gelden dezelfde maatregelen als voor mest van pluimvee (zie 11.4.3.9).
- Nederland zal geen beperkingen instellen voor import- en export van pelsdieren, konijnen en producten hiervan en diervoeder voor pelsdieren. Maar het kan zijn dat een importerend of exporterend land wel beperkingen oplegt.

11.5.3 Postduiven

Postduiven vallen niet onder de definitie pluimvee in geval van een KVP-uitbraak. Er zijn daarom geen directe maatregelen voor postduiven. Wel zullen postduifhouders rekening moeten houden met problemen van andere lidstaten indien postduiven ten tijde van een uitbraak in Nederland naar het buitenland worden gebracht voor wedstrijden. Hoewel er geen verbod zal zijn op het vervoer van postduiven tijdens de standstill is het in verband met een verhoogde controle op levende dieren raadzaam postduiven in deze periode niet te vervoeren.

11.5.4 Hobbymatig gehouden ongevoelige dieren, gezelschapsdieren

Hieronder vallen onder andere gezelschapsdieren zoals honden, katten en huiskonijnen. Eigenaren van deze dieren kunnen voornamelijk consequenties verwachten als ze ook varkens hebben. De bezoekersregeling is dan geldig (zie 8.2.7). Een bedrijf met varkens kan zijn bedrijfsgedeelte met varkens gescheiden hebben van woondeel en ander bedrijfsgedeelte, om zo min mogelijk consequenties te ondervinden van de maatregelen. Dit betekent dan ook dat huisdieren als honden en katten niet vrij van het gedeelte zonder varkens naar het gedeelte met varkens moeten kunnen komen. Aanlijnen, opsluiten of goed afgesloten stallen kunnen instrumenten zijn om dit te bereiken. Hoewel er bepaalde verboden zijn voor het vervoer van diervoeder zal een eigenaar van huisdieren hier geen last van hoeven te ondervinden, want uitgezonderd op alle maatregelen over diervoeder zijn het rechtstreekse vervoer van verpakte voeders van detailhandelaar naar dierhouders en het vervoer van kant en klaar petfood.

11.6 AKKERBOUWBEDRIJVEN MET OF ZONDER GEVOELIGE DIERSOORTEN

11.6.1 Akkerbouwbedrijven met varkens

Akkerbouwbedrijven met varkens moeten voldoen aan de regels die gesteld worden aan veebedrijven met gevoelige dieren. Bezoekers mogen op bedrijven met varkens in heel Nederland het bedrijfsgedeelte niet betreden. Bij een goede afscheiding van het bedrijfsgedeelte met varkens geldt het bezoekersverbod alleen voor het gedeelte met varkens. Indien geen goede scheiding gemaakt kan worden geldt het bezoekersverbod voor het hele bedrijfsgedeelte (zie ook hoofdstuk 8.2.7). Afhankelijk van de periode en het gebied waar het bedrijf zich bevindt zijn uitzonderingen beschreven. Aanwezige mest mag niet worden uitgereden ook al is deze niet van gevoelige dieren afkomstig. Alle transport van en naar een bedrijf met varkens dient geregistreerd te worden door de eigenaar, de vervoerder en de ontvanger.

Buiten het B/T/Vvaccinatiegebied zal de bezoekersregeling eerder opgeheven worden. Dit betekent dat bezoek zonder aanvullende voorwaarden in deze gebieden eerder mogelijk zal zijn. Zie hoofdstuk 10 voor de afbouw.

11.6.2 Akkerbouwbedrijven zonder varkens

Akkerbouwbedrijven zonder gevoelige dieren mogen tijdens de standstill geen mest uitrijden (gebruiken). Pas na de standstill en als het gebied is vrijgegeven door de VWA mag mest worden uitgereden. Vrijgeven van een gebied kan pas plaatsvinden als geïnventariseerd is waar de uit te rijden mest vandaan is gekomen. Dit om te voorkomen dat mest van risicobedrijven verspreid wordt. Hierdoor zullen akkerbouwbedrijven in een besmet compartiment te maken krijgen met beperkingen.

Hoofdstuk 12: Overige houderijen en natuur

12.1 KINDERBOERDERIJ

12.1.1 Inleiding

12.1.2 Advies algemeen

12.1.3 Maatregelen

12.1.4 Communicatie

12.1.4.1 Normale fase

12.1.4.2 Verdenkings- en crisisfase

12.2 HOBBYDIEREN

12.2.1 Inleiding

12.2.2 Advies algemeen

12.2.3 Maatregelen

12.2.4 Communicatie

12.2.4.1 Normale fase

12.2.4.2 Verdenkings- en crisisfase

12.3 NATUUR EN WILD

12.3.1 Inleiding

12.3.2 Algemeen

12.3.3 Overleg natuur en besmettelijke dierziekten (ON&BD)

12.3.4. Gehanteerde definities

12.3.5 Maatregelen

12.3.6 Afwegingskader afsluiting van natuurterreinen

12.3.7 Hoe omgaan met verschillende typen natuurdieren

12.3.8 Uitbraak in wild

12.3.9 Richtsnoeren voor monitoring van wild

12.4 BESCHERMDE SOORTEN EN RASSEN

12.4.1 Inleiding

12.4.2 IUCN en CITES

12.4.3 FAO

12.4.4 Wijziging van de soortenlijsten

12.4.5 Locatie van de soorten en rassen

12.5 DIERENTUINEN

12.5.1 Inleiding

12.5.2 Maatregelen

12.5.2.1 Maatregelen bij een uitbraak van klassieke varkenspest buiten de dierentuin

12.5.2.2 Maatregelen bij een uitbraak in een dierentuin

12.5.3 Communicatie

12.6 LABORATORIA MET GEVOELIGE DIERSOORTEN

12.6.1 Inleiding

12.6.2 Beleidsinstrumenten voor laboratoria

12.7 UITBRAAK IN EEN SLACHTHUIS, GRENSINSPECTIEPOST OF VERVOERMIDDEL

12.7.1 Inleiding

12.7.2 Maatregelen

12.1 KINDERBOERDERIJ

12.1.1 Inleiding

Het doel van deze paragraaf is om voor deze aparte groep bedrijven duidelijkheid te geven in de te verwachten maatregelen bij een uitbraak van klassieke varkenspest. Kinderboerderijen hebben vaak meerdere diersoorten en de voor klassieke varkenspest ongevoelige en gevoelige dieren zijn op deze locaties vaak moeilijk te scheiden. Dit betekent dat het moeilijk is om verspreiding van het virus op deze bedrijven tegen te gaan. Om die reden is het belangrijk de kinderboerderijen in de bestrijding van een besmettelijke dierziekte te zien als een gewoon gemengd bedrijf, waarbij dus ook dezelfde maatregelen gelden als voor gemengde bedrijven. Dit betekent dus bijvoorbeeld dat voor de herkauwers, paarden en pluimvee afkomstig van een kinderboerderij met varkens dezelfde maatregelen gelden als voor dieren afkomstig van een bedrijf met varkens.

Daarnaast is een kinderboerderij open voor publiek, waarbij het contact tussen mensen en dieren vaak mogelijk is. Dit levert voor de verspreiding van virus een groot risico op, en betekent dus dat bij een (dreigende) uitbraak van klassieke varkenspest extra voorzorgsmaatregelen genomen moeten worden.

12.1.2 Advies algemeen

Kinderboerderijen worden net als reguliere veehouderijen geadviseerd om:

- Voorraad van voer voor minimaal drie dagen in te slaan op het bedrijf
- Te voorzien in extra mogelijkheden voor stalling voor tenminste zes weken

De voervoorraad is noodzakelijk zodat de kinderboerderij altijd is voorbereid op een mogelijke standstill, waarbij voerleveranties drie dagen kunnen stilliggen. Daarnaast is het belangrijk dat een kinderboerderij een zodanige veebezetting of huisvestingsmogelijkheid heeft dat zij bij een vervoersverbod voor vee ten minste zes weken uit de voeten kan zonder dat er welzijnsproblemen ontstaan.

Een goede hygiëne is altijd van belang, zeker op locaties met bezoekers en waar mens-dier contact mogelijk is. Bij een dreigende uitbraak van een besmettelijke dierziekte, en helemaal bij een daadwerkelijke uitbraak in Nederland, is hygiëne, het reinigen en ontsmetten, van essentieel belang.

12.1.3 Maatregelen

Zoals vermeld in de inleiding moeten kinderboerderijen zich houden aan de maatregelen voor gewone bedrijven zoals beschreven in hoofdstuk 7 en 8. In hoofdstuk 11 staan de maatregelen die gelden voor de ongevoelige dieren op die bedrijven. Daarbij zal het, zoals hierboven reeds vermeld, meestal gaan om maatregelen zoals van toepassing op gemengde bedrijven. Een kinderboerderij met een woongedeelte zal, net als een gewoon bedrijf, onder de bezoekersregeling vallen. Indien er een goede scheiding gemaakt kan worden tussen woongedeelte en erf gelden er geen beperkende maatregelen voor het woongedeelte. Voor een beschrijving van het scheiden van woongedeelte en erf zie 8.2.7.

Sluiten van kinderboerderij

Zodra er een uitbraak van klassieke varkenspest is zal er een standstill in heel Nederland worden afgekondigd. Vanaf dit moment zijn de kinderboerderijen verplicht te sluiten voor publiek. Aansluitend aan de standstill is de bezoekersregeling van kracht. Onder deze regeling worden kinderboerderijen eveneens verplicht gesloten voor publiek. Pas wanneer de uitbraak onder controle is zal er versoepeling optreden van maatregelen. Als eerste zal dit gebeuren in de minst risicovolle gebieden. Indien de kinderboerderijen een duidelijke scheiding kan aanbrengen tussen de gedeeltes mét en zonder varkens zal de toegankelijkheid van het gedeelte zonder varkens eerder mogelijk zijn. Ook zal

het heropenen van kinderboerderijen als eerste weer mogelijk zijn in de vrije compartimenten, wanneer daar de bezoekersregeling wordt versoepeld of opgeheven.

Openstellen in de B/T-gebieden zal pas kunnen wanneer deze gebieden zijn opgeheven. Indien er gevaccineerd is zullen, in het vaccinatiegebied, kinderboerderijen weer open kunnen als naast de beperkingen voor het B/T-gebied ook de beperkingen voor het vaccinatiegebied zijn opgeheven.

12.1.4 Communicatie

12.1.4.1 Normale fase

In de tijden dat er geen uitbraak is van klassieke varkenspest in Nederland vindt voorbereiding op een eventuele uitbraak plaats. Evaluaties en discussies met sector en belanghebbenden, en nieuwe regelgeving uit Brussel, leiden tot beleidsontwikkeling. Dit wordt vastgelegd in het beleidsdraaiboek klassieke varkenspest. Communicatie gedurende deze periode vindt plaats tussen de vertegenwoordiging van de sector kinderboerderijen (SKBN) en de contactpersoon van het account Hobbydierhouderij van de directie VD van het ministerie van LNV (hobbydierhouders@minlnv.nl)

12.1.4.2 Verdenkings- en crisisfase

Ten tijde van een (dreigende) uitbraak van klassieke varkenspest in Nederland is de SKBN uitgenodigd als deelnemer aan het basisoverleg. Dit is een wederzijds informierend overleg. Voor informatieve vragen is er de mogelijkheid om telefonisch contact op te nemen met Het LNV Loket, het call centrum van LNV. Tot slot is er de mogelijkheid om beleidsmatige vragen, via de sector vertegenwoordiging (SKBN), neer te leggen bij het Departementale Beleidsteam.

12.2 HOBBYDIEREN

12.2.1 Inleiding

Het doel van deze paragraaf is om duidelijkheid te geven in de te verwachten maatregelen voor de dieren die om niet-commerciële redenen worden gehouden, bij een uitbraak van klassieke varkenspest. Het begrip hobbydieren omvat dieren die om zeer diverse, niet beroepsmatige, redenen gehouden worden, zoals knuffeldier, fokdier en “grasmaaier”. Door de diversiteit van de houders is het moeilijk een praktisch en juridisch houdbare definitie te formuleren die aangeeft welk dier wel of niet hobbymatig wordt gehouden. Onafhankelijk van het type houder is het dier gevoelig voor klassieke varkenspest of is dat niet. Dit houdt in dat bij gevoelige dieren er bij een (dreigende) uitbraak van klassieke varkenspest dezelfde voorzorgsmaatregelen genomen moeten worden als voor bedrijfsmatig gehouden dieren.

12.2.2 Advies algemeen

Hobbymatige dierhouders worden net als reguliere veehouders geadviseerd om een voorraad van voer voor minimaal drie dagen in te slaan. De voervoorraad is noodzakelijk opdat de houder altijd is voorbereid op een mogelijke standstill, waarbij voerleveranties drie dagen kunnen stilliggen.

Een goede hygiëne is altijd van belang. Bij een dreigende uitbraak van klassieke varkenspest (en helemaal bij een daadwerkelijke uitbraak in Nederland) is hygiëne, het reinigen en ontsmetten, van essentieel belang.

12.2.3 Maatregelen

Aangezien de dieren van hobbymatige houders gevoelig kunnen zijn voor klassieke varkenspest dienen deze houders zich te houden aan de maatregelen voor gewone bedrijven zoals beschreven in

de hoofdstukken 7 (beleidsinstrumenten) en 8 (maatregelpakketten). De maatregelen voor pluimvee zijn ook in een apart hoofdstuk geschreven (11.3).

12.2.4 Communicatie

12.2.4.1 Normale fase

In de tijden dat er geen uitbraak is van klassieke varkenspest in Nederland vindt voorbereiding op een eventuele uitbraak plaats. Evaluaties en discussies met belangenorganisaties en andere belanghebbenden en nieuwe regelgeving uit Brussel leiden tot beleidsontwikkeling. Dit wordt vastgelegd in het beleidsdraaiboek klassieke varkenspest. Communicatie gedurende deze periode vindt plaats tussen de belanghebbenden en de contactpersoon van het account Hobbydierhouderij van de directie VD van het ministerie van LNV (hobbydierhouders@minlnv.nl).

12.2.4.2 Verdenkings- en crisisfase

Ten tijde van een (dreigende) uitbraak van klassieke varkenspest in Nederland worden de vertegenwoordigers van belangenorganisaties geïnformeerd via het basisoverleg. LNV zoekt een vertegenwoordiger voor de hobbydierhouderij, die uit naam van de verschillende belanghebbende organisaties van de hobbydierhouderij deel kan nemen aan het Basisoverleg en middels overlegstructuren kan terugkoppelen naar deze sector. Voor informatieve vragen is er de mogelijkheid om telefonisch contact op te nemen met Het LNV Loket, het callcentrum van LNV. Tot slot is er de mogelijkheid om beleidsmatige vragen, via het account Hobbydierhouderij van de directie VD, neer te leggen bij het Departementale Beleidsteam.

12.3 WILDE ZWIJNEN EN NATUURTERREINEN

12.3.1 Inleiding

Deze paragraaf behandelt hoe om te gaan met de populaties wilde zwijnen en de leefgebieden van wilde zwijnen, wanneer klassieke varkenspest bij een wild zwijn in Nederland is geconstateerd. De strategie is mede gebaseerd op het beleidskader Natuur en Besmettelijke Dierziekten dat Directie Natuur van het ministerie van LNV in samenwerking met maatschappelijke organisaties heeft ontwikkeld. De algemene beleidslijn bij dierziekten ten aanzien van dieren in natuurterreinen is het creëren van rust. Uitgangspunten voor de beleidslijn ten aanzien van wilde zwijnen zijn dat:

- klassieke varkenspest zich praktisch alleen via direct contact tussen (wilde en/ of gehouden) varkens of contact met besmette mest verspreidt,
- een KVP-uitbraak onder wilde zwijnen bij lage aantallen/ dichtheden van vatbare zwijnen uitdooft.

Aan het eind van deze paragraaf 12.3 wordt in een schema weergegeven hoe om te gaan met de verschillende groepen natuurdieren bij een uitbraak van klassieke varkenspest. In de paragraaf 12.4 wordt verder ingegaan op de bedreigde soorten en rassen.

12.3.2 Gehanteerde definities

Natuurdieren

In het beleidskader Natuur en Besmettelijke Dierziekten zijn natuurdieren gecategoriseerd. De volgende categorieën natuurdieren zijn van relevant bij een uitbraak van klassieke varkenspest:

- Niet gehouden, niet locatiegebonden dieren: dieren waar mensen geen beschikkingsmacht over hebben; in het geval van klassieke varkenspest betreft dit wilde zwijnen.
- Dierentuindieren: deze worden niet in deze paragraaf behandeld maar in paragraaf 12.5.

- Gehouden dieren die voorkomen op de IUCN rode lijst van beschermde diersoorten, of die vallen onder het CITES-verdrag; deze worden behandeld in paragraaf 12.4.

Natuurterrein

Daar waar gesproken wordt over natuurterrein wordt ook bedoeld op militaire oefenterreinen aangezien die ook vaak beheerd worden als zijnde een natuurterrein.

12.3.3 Overleg natuur en besmettelijke dierziekten (ON&BD)

Directie Natuur van het ministerie van LNV heeft een overleg opgericht bestaande uit DN en een aantal maatschappelijke organisaties die nauw betrokken zijn bij natuurterreinen en/of natuurdieren. Deelnemers aan het overleg zijn: de Federatie Particulier Grondbezit, Koninklijke Nederlandse Jagersvereniging, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen, ministerie van Defensie, het Bosschap, de Stichting Zeldzame Huisdierrassen.

Het ON&BD kan voor, tijdens en na uitbraken van besmettelijke dierziekten bij elkaar worden geroepen door de (plaatsvervangend) Directeur Natuur. Het overleg heeft tot doel elkaar te informeren, het voorbereiden van besluiten en de coördinatie van de uitvoering van besluiten. Op veel momenten zal in het ON&BD de maatvoering, de schaal en intensiteit van in te zetten maatregelen besproken worden. Tijdens crises hebben de 'niet-LNV-leden' van het ON&BD tevens de verantwoordelijkheid om door de crisisstaf genomen besluiten aan de achterban terug te koppelen. Voor de goede orde: het ON&BD heeft geen bevoegdheid besluiten te nemen, die zijn voorbehouden aan de Minister van LNV en/of aan de Crisisstaf.

12.3.4 Groep van deskundigen

Indien klassieke varkenspest wordt aangetroffen bij een wild zwijn, komt de groep van deskundigen, opgericht conform bijlage XVIII van de Europese KVP-richtlijn, bijeen. Deze bestaande groep van deskundigen wordt bij een uitbraak onder wilde zwijnen uitgebreid met onder andere jagers, wildbiologen en epizoötiologen (zie 4.4.2.1)

Op hoofdlijnen verleent de groep van deskundigen bijstand bij:

- Het bestuderen van de epizoötiologische situatie en de afbakening van het besmette gebied. Rekening houdend met de uitkomsten van het epizoötiologisch onderzoek, controles en de verspreiding van de ziekte
- Het vaststellen van passende maatregelen die in het besmette gebied moeten worden toegepast, met name een algeheel verbod op jacht en beheer- en schadebestrijding in het betreffende gebied.
- Opstellen van KVP-uitroeïngsprogramma voor wilde zwijnen(uitroeïngsprogramma voor de uitroeïng van het KVP-virus) binnen twee weken.
- Het uitvoeren van audits om de doeltreffendheid te controleren van de maatregelen die zijn vastgesteld om klassieke varkenspest in het besmette gebied uit te roeien.

Nadere uitwerking is te vinden in bijlage XVIII van de Europese KVP-richtlijn (Richtlijn 2001/89/EEG).

12.3.5 Maatregelen ten aanzien van wilde zwijnen

Er wordt onderscheid gemaakt tussen preventieve maatregelen en maatregelen die in gang worden gezet zodra klassieke varkenspest bij een wild zwijn is geconstateerd.

Preventieve maatregelen in 'vredestijd':

- Binnen de twee reguliere leefgebieden voor wilde zwijnen, de Veluwe en Meinweg, wordt een beperkt aantal wilde zwijnen toegestaan. Per gebied is daarom een voorjaarsstand

vastgesteld. Buiten deze twee gebieden mogen geen wilde zwijnen worden getolereerd en wordt actief nulstandbeheer gevoerd. Het beheer van de wilde zwijnen is aan de provincies gedelegeerd, echter in geval van een uitbraak biedt de Europese varkenspestrichtlijn een juridische grondslag aan het ministerie om de benodigde maatregelen te treffen.

- LNV overlegt met provincies, Faunabeheereenheden, KNJV, LLTB en Faunafonds en de betreffende terreineigenaren over de aanpak van het nulstandbeheer in relatie tot de ontwikkeling van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS).
- Binnen de leefgebieden Veluwe en Meinweg wordt de voorjaarsstand jaarlijks gehandhaafd conform de Faunabeheerplannen.
- LNV overlegt met de KNJV hoe insleep via afval bij afschot op wilde zwijnen kan worden voorkomen.

Tabel 2: Leefgebieden van wilde zwijnen en dierdichtheden in Nederland

Leefgebied	Oppervlak	Beoogde voorjaars- stand wild zwijn (nieuwe beleidslijn)	Dierdichtheid
Noordwest I	8.200 ha	140	1.7 per km ²
Vale Ouwe II	9.250	100	1,1 per km ²
Noordoost III	9.750 ha	150	1,5 per km ²
Noordoost VIII	1.500 ha	25	1,7 per km ²
Kroondomein	10.000 ha	240	2,4 per km ²
Midden IV en V	10.500 ha	160	1,5 per km ²
Zuidwest VI	5.100 ha	60	1,2 per km ²
Zuidoost VII	11.750ha	150	1,3 per km ²
Hoge Veluwe	5.000 ha	50	1.0 per km ²
Totaal Veluwe	71.050 ha	1075	1.5 per km ²
NP De Meinweg	2.000 ha	60	3,3 per km ²

Bron: Muv Kroondomein FBE Veluwe

Maatregelen bij een uitbraak van klassieke varkenspest onder wilde zwijnen:

Bij een (mogelijke) uitbraak van klassieke varkenspest onder gehouden varkens of een vondst van klassieke varkenspest bij een wild zwijn komt het ON&BD bijeen en overlegt over de uitvoering van te nemen maatregelen. De besluiten zullen het karakter van een advies hebben. Het ON&BD betreft bij de advisering ook de gewenste maatvoering en schaal van de maatregelen. Voor klassieke varkenspest worden maatregelen getroffen ter preventie en ter bestrijding. De maatregelen worden in eerste instantie alleen afgekondigd voor het gebied waar in of nabij klassieke varkenspest is aangetroffen.

De eerste stappen in de bestrijding zijn hieronder beschreven.

- Instellen van rustfase; Rust creëren binnen het betreffende leefgebied (Meinweg of Veluwe) zodat het virus vanzelf kan uitdoven. Voorwaarde is wel dat omvang van de populatie niet te

ver afwijkt van de voorjaarsstand. Uit onderzoek kan worden geconcludeerd dat het virus niet overleeft zolang de dierdichtheid lager is dan 2 - 5 zwijnen per km². Ter vergelijking is in tabel 2 weergegeven welke waarden in de Nederlandse situatie actueel zijn. De dierdichtheid ligt beneden deze waarden. Hieruit kan worden afgeleid dat het gevaar van het endemisch worden van klassieke varkenspest onder wild in Nederland klein is, zolang de voorjaarsstand wordt gehandhaafd.

- Inperken van de bewegingsvrijheid van de dieren door het afsluiten van de wildovergangen en het plaatsen van barrières. Op de Veluwe kan bij afbakenen van besmet gebied gebruik worden gemaakt van de binnenrasters. Via de Faunabeheereenheid Veluwe (FBE Veluwe) moet worden voorzien in een afgesproken procedure voor het afsluiten van wildovergangen.
- (Tijdelijk) een algeheel jachtverbod en een verbod op beheer- en schadebestrijding in het betreffende gebied (Veluwe of Meinweg). Duidelijk aangeven dat geen gebruik van de ontheffingen van provincies gemaakt kan worden.
- Buiten de leefgebieden Veluwe en Meinweg afschot van solitair trekkende dieren. Al naar gelang de actuele situatie in nulstand gebieden kan eventueel ook een verbod op jacht- en beheer en schadebestrijding worden afgekondigd voor gebieden waar zich deelpopulaties wilde zwijnen bevinden. Afschot wordt gemonitord op besmetting met het varkenspestvirus en bijbehorende typering van het virus.

De vervolgstappen en het vervolg van de bestrijding zijn afhankelijk van het oordeel van een vooraf vastgestelde groep van deskundigen.

- Indien het virus in de leefgebieden Meinweg en Veluwe na het hoogtepunt van de epidemie blijft circuleren (vast te stellen door de groep van deskundigen), of wanneer bij een uitbraak de populatieomvang ver naar boven afwijkt van de voorjaarsstand (besluit staf op advies groep van deskundigen), moet de populatie door afschot worden teruggebracht tot de voorjaarsstand. Het afschot dient te worden gericht op de oudere biggen (70%) en op de jonge niet drachtige zeugen en jonge keilers (15-20%).
- Optioneel kan in de Meinweg afschot worden gecombineerd met vaccinatie, omdat dit natuurgebied doorloopt in Duitsland. In een dergelijk geval moet de Nederlandse strategie verder worden afgestemd met die van Duitsland. Optioneel kan deze strategie ook worden uitgebreid tot de Veluwe.
- Instellen van een toezichtgebied rond het leefgebied van de wilde zwijnen. In dit gebied wordt door middel van een tweewekelijkse screening en serologische monitoring toezicht gehouden op de gezondheidsstatus van de bedrijfsmatig gehouden varkens.
- Monitoren van afschot op besmetting met varkenspestvirus en bijbehorende typering van het virus.
- Evalueren van de voortgang van het afschot en de resultaten van de monitoring door een groep van deskundigen (zie 12.3.4). Deze groep is samengesteld uit epidemiologen en dierenartsen van Animal Science Group, CIDC-Wageningen, Gezondheidsdienst voor Dieren (GD), Wageningen Universiteit (WUR) en Faculteit Diergeneeskunde. Voor de uitvoering van het beleid wordt aanvullende ondersteuning gevraagd van jagers, biologen en uitvoerende diensten.

12.3.6 Richtsnoeren voor monitoring van wilde zwijnen

De Europese Commissie stelt monitoring van wilde zwijnen niet verplicht zolang er geen besmetting met klassieke varkenspest onder wilde zwijnen is geconstateerd. Desondanks kan de minister toch besluiten de monitoring ook in andere gevallen te starten. Bijvoorbeeld bij twijfel over het aanwezig zijn van de dierziekte in wild en het gevaar van besmetting van andere (landbouw)huisdieren.

Op dit moment worden jaarlijks ongeveer driehonderd monsters van geschoten en dood gevonden wilde zwijnen onderzocht op de aanwezigheid van een vijftal dierziekten waaronder klassieke varkenspest. In dit beleidsdraaiboek klassieke varkenspest wordt onderscheid gemaakt tussen het monitoren in vredestijd, zoals hierboven beschreven en het intensief monitoren of screenen wanneer er sprake is van een KVP-uitbraak onder gehouden of wilde zwijnen.

Met de monitoring van wild moet tijdens de 'rustfase' terughoudend worden omgegaan. Er is immers niet voor niets in veel gevallen een jachtverbod ingesteld: het bewaren van rust in natuurterreinen zorgt voor een zeer geringe kans op besmetting van wilde zwijnen door landbouwhuisdieren of andersom.

Vanwege het feit dat veelal reeds een verbod op jacht en schadebestrijding / populatiebeheer met het geweer geldt op het moment dat besloten wordt tot de intensieve monitoring/screening van wild, zijn ontheffingen van dit verbod nodig om de intensieve monitoring/screening te kunnen uitvoeren.

Randvoorwaarde: afschot van wilde zwijnen voor monitoring tijdens de crisisfase vindt alleen plaats door ontheffinghouders voor afschot van wilde zwijnen en in aanwezigheid van een medewerker van de VWA.

In overleg met VWA, KNMvD, CIDC en GD moet de procedure rond de monitoring/screening in de toezichtgebieden worden bepaald. Hierbij kunnen de volgende stappen worden gezet:

1. Bepalen gebieden waar monitoring plaats zal vinden (aan de hand van begrenzing die door Crisisstaf wordt gehanteerd)
2. Bepalen aantallen af te schieten zwijnen (CIDC-Lelystad doet voorstel voor representatieve steekproef)
3. Controleren of aantallen passen binnen de afschotvergunningen van de betreffende FBE's
4. Bepalen monitoringsperiode
5. Regelen ontheffingen ingesteld jachtverbod via Dienst Regelingen
6. Samen met VWA wijze van monsternamen bepalen
7. R&O-regime bepalen
8. Samen met VWA wijze van afvoeren kadavers bepalen
9. Samen met VWA en CIDC-Lelystad wijze van slijm/bloed/weefselonderzoek bepalen
10. Bepalen wie slijm/bloed/weefselmonsters neemt: VWA of jager
11. KNJV verzoeken informatiebijeenkomst te beleggen met betrokken FBE's (aanwezig zijn hier: DN, VWA, KNJV en de FBE's)
12. Brief verzenden met opdrachtverstrekking aan FBE's
13. CIDC-Lelystad rapporteert de uitslag van de monitoring aan de CVO, VWA en de Directeur Natuurbeheer. De uitslag van de monitoring communiceren aan de KNJV, KNJV verzoeken dit te communiceren met FBE's.

12.3.7 Maatregelen ten aanzien van natuurterreinen

Als er binnen de Veluwe en Meinweg klassieke varkenspest uitbreekt onder wilde zwijnen worden deze terreinen in eerste instantie niet afgesloten voor publiek. De mens heeft volgens deskundigen weinig invloed op de verspreiding van het virus. Wel bestaat kans op verspreiding wanneer landbouwwerktuigen die ook gebruikt worden op bedrijven waar varkens worden gehouden, voor veldwerkzaamheden worden ingezet. Daarom zullen veldwerkzaamheden met landbouwwerktuigen zoveel mogelijk moeten worden opgeschort totdat het virus niet meer circuleert.

Schema 'hoe om te gaan met verschillende typen natuurdieren met betrekking tot klassieke varkenspest

Categorie natuurdieren	Soort	Bijzonderheden	Voorkomen	In ruimingsgebied (1 km zone)	In vaccinatiegebied (indien ingesteld)	In B gebied (3 km zone)	In T gebied (10 km zone)	Overige gebieden	Uitbraak onder natuurdieren
1. Wilde evenhoevige dieren	Wild zwijn		Veluwe Meinweg,	• Optioneel, afhankelijk van situatie en lokatie: • Niet op voorhand (bepaalde) bos- en natuurterreinen afsluiten voor publiek. Optie blijft wel open voor het geval veterinair toch de noodzaak tot afsluiting bestaat. • Isoleren van wilde zwijnen door compartimentering met behulp van binnenrasters op Veluwe. Mogelijk afsluiten van wildviaducten • Opschorten van veldwerkzaamheden met landbouwmachines, die ook op bedrijven met vee worden gebruikt, in leefgebied van wilde zwijnen • Instellen van een algeheel verbod op jacht en beheer- en schadestrijding met het geweer in het betreffende gebied. Dit zorgt voor rust in het gebied, waardoor er zo min mogelijk mobiliteit onder de wilde zwijnen plaatsvindt. • Buiten de leefgebieden Veluwe en Meinweg afschot van solitair trekkende dieren. • Monitoring van dood gevonden dieren en die dieren die voor de monitoring geschoten zijn binnen de afschotvergunning in r/b/t/gebied op KVP.					Oprichten groep van deskundigen (aansluiten bij groep deskundigen genoemd in hoofdstuk 4 van het beleidsdraaiboek) die bijstand verlenen bij: Bestuderen situatie en afbakening gebied Vaststellen passende maatregelen Opstellen KVP-uitroeingsprogramma binnen twee weken Uitvoeren audits op doeltreffendheid maatregelen
2. Gehouden bedreigde diersoorten	IUCN rode lijst soorten zie paragraaf 12.4 CITES soorten zie paragraaf 12.4	Bijzondere behandeling alleen indien: 'bedrijf' vooraf geregistreerd mogelijkheid tot quarantaine Bijzondere behandeling alleen indien: 'bedrijf' vooraf geregistreerd mogelijkheid tot quarantaine	Moet door LNV geregistreerd worden, maatregelen gelden alleen voor geregistreerden Moet door LNV geregistreerd worden, maatregelen gelden alleen voor geregistreerden	In quarantaine en laten leven Verder conform landbouwbedrijven	Vaccineren conform landbouwbedrijven	Conform maatregelen landbouwbedrijven	Conform	Conform maatregelen landbouwbedrijven	Indien besmetting van dier uit deze categorie: veterinaire- en soorten- deskundigencommissie laten oordelen over wel of niet doden van het koppel dieren, afhankelijk van zeldzaamheid, veterinair risico en quarantaine mogelijkheden.
3. Geen natuurdieren	Zwijnen	Voor fokkerij In (natuur) parken		conform reguliere bedrijven					

12.4 BESCHERMDE SOORTEN EN RASSEN

12.4.1 Inleiding

Zoals aangegeven in paragraaf 12.3 wordt met bepaalde soorten bij een uitbraak van klassieke varkenspest anders omgegaan dan met productiedieren. Deze paragraaf is een verdere uitwerking van een groep dieren die in paragraaf 12.3 genoemd wordt, namelijk de gehouden bedreigde diersoorten of –rassen. Het beleidskader Natuur en Besmettelijke Dierziekten beschrijft dat de volgende groepen gehouden dieren dienen te worden uitgezonderd van ruiming:

- dieren die voorkomen op de IUCN rode lijst als ‘*Extinct in the wild*’, ‘*Critically Endangered*’, ‘*Endangered*’ en ‘*Vulnerable*’.
- dieren van de CITES-lijst bijlage A
- landbouwhuisdieren voorkomend op de FAO-lijst van bedreigde landbouwhuisdierrassen.

Meer achtergrondinformatie over deze lijsten is te vinden in het Beleidskader Natuur en Besmettelijke Dierziekten. Conform het schema in paragraaf 12.3 wordt voor de genoemde groepen het reinigings - en ontsmettingsregime toegepast.

12.4.2 Ruimingsdefinitie en Taxonomische groepen

Om te kunnen bepalen welke bijzondere groepen uitgezonderd dienen te worden van ruiming moet eerst vast staan welke soorten worden geruimd bij een uitbraak van klassieke varkenspest. Om de uitzonderingen te kunnen bepalen is hier als ‘ruimingsdefinitie’ gekozen voor dieren behorend tot het geslacht *Sus*, van de familie SUIDAE behorend tot de orde ARTIODACTILA. Als de ruimingsdefinitie voor klassieke varkenspest breder is moeten de beschermde soorten die onder deze taxonomische groepen vallen ook worden uitgesloten van ruiming.

12.4.3 IUCN

Voor klassieke varkenspest is alleen de groep ‘IUCN rode lijst’ relevant. Op de CITES lijst en de lijst met bedreigde landbouwhuisdierrassen komen geen soorten voor die onder de ruimingsdefinitie vallen.

De volgende soorten van het geslacht *Sus* behorend tot de familie SUIDAE en de orde ARTIODACTILAE komen voor op de rode lijst van de IUCN:

Soort	Engelse naam	Nederlandse naam	Status red list
<i>Sus cebifrons</i>	Visayan warty pig	Visaya wrattenzwijn	CR A1
<i>Sus philippensis</i>	Philippine warty pig	Filipijns wrattenzwijn	VU A1
<i>Sus salvanius</i>	Pygmy hog	Dwergzwijn	CR A1
<i>Sus verrucosus</i>	Javan Pig	Javaans wrattenzwijn	EN A2

12.4.4 Wijziging van de soortenlijsten

Wanneer de genoemde lijsten (rode lijst zoogdieren, bijlagen bij het CITES verdrag) en lijsten van bedreigde landbouwhuisdieren welke bij de FAO zijn aangemeld, worden herzien, dan gelden bij een KVP-uitbraak de meest recente, op dat moment geldende lijsten.

12.5 DIERENTUINEN

12.5.1 Inleiding

De EU-richtlijn voor de bestrijding van klassieke varkenspest biedt mogelijkheden voor het toepassen van aangepaste maatregelen voor zeldzame dieren op speciale locaties.

Bij het toepassen van deze afwijkende maatregelen voor dierentuinen zal voldaan moeten worden aan in ieder geval de volgende randvoorwaarden:

- Maatregelen worden pas genomen na goedkeuring door de Europese Unie.
- De locatie moet kunnen garanderen dat de dieren geïsoleerd kunnen worden.

- De locatie moet voldoen aan reiniging- en ontsmettingmogelijkheden op basis van adviezen van de Nederlandse Vereniging voor Dierentuinen (NVD).
- De locatie moet altijd voldoende preventieve maatregelen in acht nemen om de insleep van dierziekten te voorkomen.

Dierentuinen die in aanmerking komen voor uitzonderingen zijn de dierentuinen met een vergunning op basis van het dierentuinenbesluit (gebaseerd op richtlijn 1999/22/EEG).

Als definitie geldt:

Dierentuin: permanente inrichting waar ten minste tien wilde diersoorten worden gehouden om gedurende ten minste zeven dagen per jaar te worden tentoongesteld aan het publiek, met uitzondering van een inrichting waar geen KVP-gevoelige dieren worden gehouden en circussen en dierenwinkels

12.5.2 Maatregelen

12.5.2.1 Maatregelen bij een uitbraak van klassieke varkenspest buiten de dierentuin

Zie onderstaande tabel voor de maatregelen

Maatregelen bij een uitbraak buiten de dierentuin, waarbij de dierentuin gelegen is in:				
Ruimingsgebied	Vaccinatiegebied	B/T gebied	Besmet compartiment	Vrij compartiment
Hygiëneprotocol Afzonderen gevoelige dieren Screenen 14 dagen na R&O van het laatste besmette bedrijf	Alle gevoelige dieren vaccineren Hygiëneprotocol Afzonderen gevoelige dieren Screenen 30 dagen na vaccinatie	Hygiëneprotocol Screenen 14 dagen na R&O van het laatste besmette bedrijf	Gevoelige dieren isoleren Preventieve en hygiënische maatregelen op basis van de adviezen van de NVD	Preventieve en hygiënische maatregelen op basis van de adviezen van de NVD

De methode van screenen in een dierentuinen (te onderzoeken diersoorten, aantallen dieren, etc.) zal plaatsvinden op basis van een door het CIDC-Lelystad opgesteld protocol dat toepasbaar is in de bewuste situatie en voldoet aan de eisen van de richtlijn.

12.5.2.2 Maatregelen bij een uitbraak in een dierentuin

Indien er een besmetting in de dierentuin wordt bevestigd zullen onder andere de volgende maatregelen worden getroffen.

- Sluiten voor publiek
- Besmette dieren ruimen**
- Contactdieren ruimen **
- Alle overige gevoelige dieren vaccineren
- Dertig dagen na vaccinatie screenen
- Heropenen na uitslag monitoring

**Artikel 5 van de EEG-richtlijn (2001/89) biedt de mogelijkheid om in bijzondere gevallen ook besmette dieren te laten leven. Gedacht wordt hierbij aan bedreigde diersoorten. Indien er sprake is van een besmetting dan zal afhankelijk van de situatie besloten worden hoe met deze dieren omgegaan zal worden.

12.5.3 Communicatie

Ten tijde van een (dreigende) uitbraak van klassieke varkenspest in Nederland is de NVD uitgenodigd als deelnemer aan het basisoverleg. Dit is een wederzijds informierend overleg. Voor informatieve vragen is er de mogelijkheid om telefonisch contact op te nemen met Het LNV Loket, het call centrum van LNV. Tot slot

is er de mogelijkheid om beleidsmatige vragen, via de sectorvertegenwoordiging, neer te leggen bij het Departementale Beleidsteam.

12.6 LABORATORIA MET GEVOELIGE DIERSOORTEN

12.6.1 Inleiding

De MKZ-richtlijn (2003/85) geeft lidstaten de mogelijkheid om bij een dreiging van een uitbraak of bij een besmetting in een laboratorium speciale maatregelen te treffen die rekening houden met de quarantaine mogelijkheden van het laboratorium en de consequenties voor een laboratorium. De KVP-richtlijn (2001/89) geeft lidstaten enkel de mogelijkheid om af te wijken van de bepalingen inzake ruimen en sperma. Bij een daadwerkelijke dreiging of besmetting zullen de specifieke maatregelen verder worden uitgewerkt. In dit hoofdstuk zullen enkele voor laboratoria belangrijke maatregelen worden beschreven.

12.6.2 Beleidsinstrumenten voor laboratoria

- De Nederlandse Vereniging voor Proefdierkunde (NVP) zal als gesprekspartner voor LNV dienen en wordt ook voor het basisoverleg uitgenodigd.
- Onder leiding van de NVP kunnen de laboratoria een sectorbreed hygiëneprotocol opstellen en deze al voor er sprake is van een uitbraak door de VWA laten goedkeuren (zie 7.6).
- Bij een besmetting in een laboratorium wordt op advies van een VWA-specialistenteam besloten welke dieren er geruimd zullen worden en welke dieren niet. Indien de epidemiologische eenheden zodanig zijn dat kruisbesmetting onmogelijk is en afdelingen als twee aparte bedrijven kunnen worden beschouwd, dan is het mogelijk dat niet alle gevoelige dieren worden geruimd.
- Indien een laboratorium in een gebied ligt waar preventieve ruiming of vaccinatie zal plaatsvinden dan zal op basis van de situatie besloten worden of er voor het laboratoria andere maatregelen zullen worden genomen.
- Indien een laboratorium het “bedrijfsgedeelte” (met varkens) goed scheidt van de overige gedeelten op de locatie, dan zullen er door de bezoekersregeling geen onnodige problemen ontstaan (zie 8.2.7).
- Ook voor laboratoria kunnen vervoersverboden gelden en kan het welzijn van hun dieren in het geding komen. Daarom geldt ook voor laboratoria het advies voor noodvoorziening van stalling voor tenminste zes weken (zie 7.5)
- Logistieke relaties die ook op agrarische bedrijven komen, vallen onder het normale regime.
- Voor ongevoelige dieren die niet in hetzelfde gedeelte als gevoelige dieren worden gehouden hoeven geen extra maatregelen te worden getroffen. De bezoekersregeling hoort ervoor te zorgen dat deze dieren geen extra risico met zich mee brengen. Daarentegen moet met ongevoelige dieren die in hetzelfde gedeelte gehouden worden als de gevoelige dieren eenzelfde systeem van hygiëne in acht worden genomen als voor bezoekers. In beide gevallen is het risico de indirecte verspreiding van het virus.

12.7 UITBRAAK IN EEN SLACHTHUIS, GRENSINSPECTIEPOST OF VERVOERMIDDEL

12.7.1 Inleiding

Wordt een geval van klassieke varkenspest ontdekt in een slachthuis, in een grensinspectiepost (BIP) of in een vervoermiddel, dan zullen afwijkende maatregelen gelden. Als voorbeeld zal er in dergelijke gevallen meestal geen B/T-gebied om de gevonden besmetting ingesteld worden. De oorsprong van de besmetting is namelijk niet de huidige locatie van het dier, maar het bedrijf waarvan het dier oorspronkelijk van afkomstig is.

12.7.2 Maatregelen

Bij een uitbraak in een slachthuis, grensinspectiepost of vervoermiddel zal gehandeld worden conform artikel 14 van de EU-bestrijdingsrichtlijn.

Dit betekent dat het vervoermiddel en/of het slachthuis gesloten zal worden en alle aanwezige dieren worden onderzocht op verschijnselen van de klassieke varkenspest. Natuurlijk zal het oorsprongsbedrijf van de geïnfecteerde varkens zo spoedig mogelijk worden onderzocht om de herkomst van deze besmetting vast te stellen. Voor de duur van dit onderzoek zullen vervoersbeperkingen gelden.

Voor het slachthuis of het vervoermiddel geldt dat de dieren en/ of producten die aanwezig waren bij het vaststellen van de infectie zullen worden vernietigd en de omgeving zal worden gereinigd en ontsmet.

Hoofdstuk 13: Volksgezondheid

13.1 Risico's voor de mens

13.2 Psychosociale problemen

13.2.1 Inleiding

13.2.2 Taak reguliere hulpverleningsinstanties

13.2.3 LNV: Communicatie en afstemming

13.1 RISICO'S VOOR DE MENS

Het KVP-virus is niet gevaarlijk voor de mens. Mensen kunnen wel gedurende enkele etmalen drager zijn van het virus (via kleding en op het lichaam) en het virus op deze wijze verspreiden.

Het KVP-virus kan in vlees voorkomen, echter mensen kunnen niet ziek worden van het eten of drinken van deze producten. Daarbij komt nog dat door behandeling (bakken, braden, koken enzovoorts) van de meeste producten de kans op virus in voedsel zeer klein is.

Het nuttigen van producten van dieren die tegen klassieke varkenspest gevaccineerd zijn kent ook geen enkel risico.

13.2 SOCIAAL EMOTIELE GEVOLGEN

13.2.1 Inleiding

Het ministerie van LNV richt zich bij het bestrijden van een dierziekte-crisis op de veterinaire-technische aspecten. De impact van de getroffen maatregelen reikt verder: agrarische gezinnen (man-vrouw-kinderen) en hobbydierhouders worden ingrijpend getroffen en de gemoedsrust wordt verstoord. Beide groepen kunnen daarom in sociaal emotionele problemen raken, die in sommige gevallen zodanig verergeren dat psychosociale hulp noodzakelijk is.

Reacties van mensen en de mogelijke problemen die ontstaan zijn afhankelijk van de fase van de crisis, de bedrijfssituatie, persoonskenmerken en de wijze waarop men het beleeft en de problemen uit.

Voor sociaal-emotionele problemen is begeleiding nodig. Deze wordt vooral informeel en op vrijwillige basis geboden door familie, vrienden, burens, pastor/dominee, vrijwilligers van organisaties als de Telefonische hulpdienst voor agrariërs (THD-A) en de Zorg om Boer en tuinder (ZOB).

Voor psychosociale problemen is begeleiding niet genoeg en is specifieke hulp nodig. In Nederland wordt deze gegeven door de tweedelijnszorg. Deze tweede lijn bestaat uit psychologen, psychiaters en psychotherapeuten (bijvoorbeeld van het RIAGG – Regionale Instelling voor Ambulante Geestelijke Gezondheidszorg).

Gedurende de verschillende fases van de crisis is behoefte aan informatie, empathie, erkenning, ruimte om het verhaal kwijt te kunnen, een luisterend oor, acute hulp, adviezen (financieel, economisch) en duidelijkheid. Zeer kenmerkend is de verwevenheid tussen sociaal economische vragen/problemen en sociaal emotionele vragen/problemen.

13.2.2 Taak reguliere hulpverleningsinstanties

LNV onderkent dat een dierziekte-crisis een grote impact op het dagelijks leven heeft en dat dit tot sociaal emotionele en psychosociale problemen kan leiden. Voor de begeleiding zijn reguliere hulpverleningsinstanties verantwoordelijk.

13.2.3 LNV: Communicatie en afstemming

Het ministerie van VWS is opgenomen in het basisoverleg, zodat dit ministerie rechtstreeks signalen kan doorgeven over de psychosociale problemen aan de hulpverleningsinstanties.

Het trechtermodel zoals beschreven in het handboek communicatie geldt ook voor hulpverleningsinstanties, zowel regulier (huisarts, Algemeen maatschappelijk werk, pastoraal werkers, RIAGG's) als agrarisch (ZOB, THD-A, pastoraal werkers van landbouworganisaties). Zij worden in het trechtermodel opgenomen, waardoor ze de aard van problemen snel kunnen aangeven maar ook zelf goed geïnformeerd worden.

In de communicatie van LNV worden aan agrariërs en hobbydierhouders de telefoonnummers doorgegeven van de telefonische hulpdienst voor Agrariërs (THD-A) en de ZOB.

Binnen het RCC kan een contactpersoon aangesteld worden die verantwoordelijk is voor de afstemming met de Regionaal Geneeskundig functionaris op het gebied van psychosociale zorg in de regio.

In haar contacten stimuleert het ministerie van LNV reguliere hulpverlening om voorlichting op het gebied van de psycho-educatie te verlenen. Psycho-educatie geeft mensen (onder andere uit de directe kring rond agrariërs en hobbydierhouders) inzicht in:

- Wat ze wel/niet kunnen doen tijdens de verschillende fasen van de crisis.
- Signalen die aangeven dat er meer hulp nodig is dan een luisterend oor.
- Hulpverleningsinstanties, zodat men weet waar men moet zijn met vragen.

Mensen uit de directe kring zijn: familie, vrienden, burens, collega's, leraren van (basis)scholen, geloofsgenoten.

Bijlagen

1. Afkortingen en definities
2. Implementatietabel
3. Samenstelling diverse overlegstructuren
4. Beleidsinstrumententabel
5. Compartimentering
6. Varkensdichtheid
7. Afbouwtable
8. Voorbeelden attest/eigen verklaring
9. Reinigen paard
10. Chronologische volgorde bij vaccinatie
11. Trefwoordenregister

BIJLAGE 1: AFKORTINGEN EN DEFINITIES

Afkortingen

AI	Aviaire Influenza
AID	Algemene Inspectie Dienst
AVP	Afrikaanse varkenspest
B/T-gebied	Beschermings- en toezichtsgebied
BSE	Boviene Spongiforme Encefalopathie
BVD	Bovine Virus Diarree
BDV/BVDV	Border Disease Virus, Bovine Virus Diarree Virus
BIP	Border Inspection Post (buitengrens inspectie post)
CIDC-Lelystad	Centraal Instituut voor Dierziekte Controle Lelystad, nationaal referentielaboratorium
CVO	Chief Veterinary Officer
DCC-LNV	Departementaal coördinatie centrum van LNV
DBT	Departementaal beleidsteam
DG	Directeur Generaal
DGF	Diergezondheidsfonds
DL	Directie Landbouw
DN	Directie Natuur
DP	Directie Platteland
DV	Directie Voorlichting
ELISA	Enzyme Linked Immuno Sorbent Assay
EU	Europese Unie
FAO	Wereldvoedselorganisatie van de VN
FBE	Faunabeheerseenheid
FEZ	Directie Financieel-Economische Zaken
GD	Gezondheidsdienst voor Dieren
GWWD	Gezondheids- en Welzijnswet voor Dieren
HAS	Hogere Agrarische Scholen
HVM	Hand-, voet en mondziekte
IUCN	International Union for the Conservation of Nature and Natural Resources, World Conservation Union
IFT/ IPT	Immune Fluorescentie Test/ Immune Peroxidase Test
IBT/MBT	Interdepartementaal Beleidsteam, Ministerieel Beleidsteam
JZ	Directie Juridische zaken
KI	Kunstmatige inseminatie
KNJV	Koninklijke Nederlandse Jagersvereniging
KNMvD	Koninklijke Nederlandse Maatschappij voor Diergeneeskunde
KVP	Klassieke varkenspest
LLTB	Limburgse Land- en Tuinbouw Bond
LNv	Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
MAS	Middelbaar Agrarische scholen
MKZ	Mond- en klauwzeer
MKZ-V	Mond- en klauwzeer virus
NCD	Newcastle disease
NCTB	Nationaal Coördinator Terrorisme Bestrijding
NPLA	Neutralising peroxydase linked assay (toont neutraliserende antilichamen aan)
NVD	Nederlandse Vereniging voor Dierentuinen
NVP	Nederlandse Vereniging voor Proefdierkunde
N2-leveranciers	Leveranciers van Stikstof gebruikt voor koeling

OIE	
OM	Openbaar Ministerie
ON&BD	Overleg natuur en besmettelijke dierziekten
OVP	Oostvaardersplassen
PCR	Polymerase chain reaction
PCVD	Permanent Comité voor de voedselketen en de diergezondheid
PVE	Productschappen Vee, Vlees en Eieren
RBT	Regionaal beleidsteam
RCC-LNV	Regionaal Coördinatie Centrum
RHLDLP	Regeling handel levende dieren en levende producten
RMO	Rijdende Melk Ontvangst
RNA-virus	Ribonucleïnezuur virus (i.t.t. DNA-virus)
RVL	Regeling vervoersbeperkingen varkens
RW	
R&O	Reiniging en ontsmetting
SG	Secretaris generaal
SKBN	Stichting Kinderboerderijen
SVD	Swine Vesicular Disease / blaasjesziekte
THD-A	Telefonische Hulpdienst voor agrariërs
TSE's	Transmissable Spongio Encephalopathies
UBN	Uniek Bedrijfs Nummer
VIC	Voedsel en Warenautoriteit Incident- en Crisiscentrum
VD	Directie Voedselkwaliteit en Diergezondheid
VNT	Virus Neutralisatie Test
VRM	Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer
VWA	Voedsel en Waren Autoriteit
VWS	Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
WUR	Wageningen Universiteit en Research Centrum
ZOB	Zorg om Boer en Tuinder

Definities

Basisoverleg

Dit is het wederzijdse informierend overleg over de bestrijding van de uitbraak in crisistijd. Het basisoverleg is geen besluitvormend overleg, maar heeft als doel inzicht te krijgen in de consequenties van maatregelen, het uitleggen van maatregelen en het creëren van draagvlak voor maatregelen. Aan het basisoverleg kunnen in beginsel de organisaties deelnemen die betrokken zijn bij of de effecten ondervinden van maatregelen die worden genomen in het kader van de bestrijding. In principe is het basisoverleg niet toegankelijk voor individuele bedrijven en er kan besloten worden per organisatie één deelnemer toe te laten.

B/T-gebied

Gebieden rond een besmet bedrijf. Het B-gebied is Beschermingsgebied met een straal van minimaal drie kilometer. Het daarom heen liggende Toezichtgebied (T-gebied) heeft een straal van minimaal 10 kilometer. Bij meerdere uitbraken zullen deze gebieden aan elkaar aansluiten.

Diercontactbedrijven

Bedrijven die in de hoog risico periode dieren hebben ontvangen van of geleverd aan het besmette bedrijf.

Hoog risico periode

De periode waarin een besmetting met (klassieke varkenspest)virus aanwezig kan zijn in een land of op een bedrijf voordat deze opgemerkt wordt.

Incubatieperiode of incubatietijd

De incubatieperiode of incubatietijd van een ziekte is de tijd die verstrijkt tussen de besmetting en de eerste klinische symptomen van de ziekte.

Klassieke varkenspestgevoelige diersoorten:

Alle varkens (suidae) zijn gevoelig voor varkenspest

Mestperiode

Periode tussen binnenkomst van biggen op een slachtvarkenbedrijf (opleg) en de afvoer van volgroeide varkens naar het slachthuis.

Overleg Natuur en Dierziekten

Communicatie met betrokken natuurorganisaties onder leiding van Directie Natuur.

Pelsdieren

Wat betreft de bestrijding van besmettelijke dierziekten behoren pelsdieren tot een aparte categorie dieren en vallen zij dus niet onder vee of pluimvee (GWWD artikel 15.1).

Regeling preventie, bestrijding en monitoring van besmettelijke dierziekten en zoönosen en TSE's

In deze regeling zijn regels opgenomen over onder meer het aanwijzen van besmettelijke dierziekten, regels over het verzamelen van dieren, hygiënevoorschriften ter voorkoming van besmettelijke dierziekten (waaronder de reiniging en ontsmetting van veewagens), uitvoeringsmaatregelen tot bestrijding van besmettelijke dierziekten, het aanwijzen van mensen of groepen van mensen die toegang hebben tot besmette of van besmetting verdachte gebouwen of terreinen en voorschriften die zijn gesteld over het verlaten van deze gebouwen en terreinen.

Regeling vervoersbeperkingen varkens (RVL)

Met Regeling Varkensleveringen wordt het aantal en het type contacten dat professionele varkenshouderijen met andere varkensbedrijven mogen hebben beperkt en gestructureerd. Op deze wijze wordt het risico van de verspreiding en insleep van besmettelijke dierziekten beperkt.

Reiniging en ontsmetting (R&O)

Het schoonmaken en vervolgens ontsmetten van vervoermiddelen, gebouwen of materialen

Ruimingsgebied

Gebied van één kilometer rond een besmet bedrijf waarin ruiming wordt uitgevoerd als er (nog) geen vaccinatie wordt uitgevoerd.

Schone weg/ Vuile weg

Op een bedrijf zijn idealiter twee verschillende wegen. Eén voor het aanvoeren en afvoeren van stoffen waar virus in kan zitten. Eén voor het aan- en afvoeren van materialen die als 'schoon' worden beschouwd. Activiteiten op het bedrijf worden van 'schoon' naar 'vuil' uitgevoerd.

Zoönose

Infectieziekte die van een dier op een mens kan overgaan.

BIJLAGE 2: IMPLEMENTATIETABEL

Richtlijn 2001/89	Nationale regelgeving
Artikel 3, eerste lid	Artikel 15, 19 en 100 GWWD, artikel 2 Regeling preventie, bestrijding en monitoring van besmettelijke dierziekten en zoönosen en TSE's
Artikel 4, eerste lid, tweede lid, onderdeel a en i	Artikel 20, 104, eerste lid, en 114, tweede lid, GWWD
Artikel 4, tweede lid, onderdeel b	Artikel 17, eerste lid, onderdeel a, artikel 22, eerste lid, onderdeel a en b, en 29 GWWD
Artikel 4, tweede lid, onderdeel c	Artikel 17, tweede lid, artikel 29 Gwwd
Artikel 4, tweede lid, onderdeel d en e	Artikel 17, tweede lid, 25, eerste lid, GWWD
Artikel 4, tweede lid, onderdeel f	Artikel 17, eerste lid, onderdeel c, artikel 25, tweede en derde lid, en 26 GWWD
Artikel 4, tweede lid, onderdeel g	Artikel 17, tweede lid, GWWD,
Artikel 4, tweede lid, onderdeel h	Artikel 22, eerste lid, onderdeel h en 25, eerste en tweede lid, en 26 GWWD
Artikel 4, derde lid, onderdeel b	Artikel 30 GWWD
Artikel 4, tweede lid onder c tot en met h	Is nader uitgewerkt in: het Besluit vervoer van en naar besmette of van besmetting verdachte gebouwen en terreinen, titel 5, hoofdstuk 2 en 3 van de Regeling preventie, bestrijding en monitoring van besmettelijke dierziekten en zoönosen en TSE's
Artikel 5, eerste lid, onderdeel a	Artikel 22, eerste lid, onderdeel f, GWWD
Artikel 5, eerste lid, onderdeel b, h en i	Artikel 20, 104, eerste lid, artikel 114, tweede lid, GWWD
Artikel 5, eerste lid, onderdeel c, d, e en f	Artikel 22, eerste lid, onderdeel g, GWWD
Artikel 5, eerste lid, onderdeel g	Artikel 22, eerste lid, onderdeel h, GWWD
Artikel 7, tweede lid	Artikel 114, tweede lid, GWWD
Artikel 8	Artikel 20 en 114, tweede lid, GWWD
Artikel 9, eerste en tweede lid	Artikel 30, tweede lid, GWWD
Artikel 9, vierde lid	Artikel 22, eerste lid, onderdeel c en d, artikel 31 GWWD
Artikel 10, eerste lid, onderdeel a, en artikel 11, eerste lid, onderdeel a	Artikel 20, 104 eerste lid, 114, tweede lid, GWWD
Artikel 10 eerste lid, onderdeel b en d, en artikel 11, eerste lid, onderdeel b en d	Artikel 30, tweede lid, GWWD
Artikel 10, eerste lid, onderdeel c, en artikel 11, eerste lid, onderdeel c	Artikel 22, eerste lid, onderdeel h, en artikel 30, eerste lid, GWWD
Artikel 10, eerste lid, onderdeel e, en artikel 11, eerste lid, onderdeel e	Artikel 19 en 100 GWWD
Artikel 10, eerste lid, onderdeel f, en artikel 11, eerste lid onderdeel f	Artikel 22, eerste lid, onderdeel i, en 30 GWWD
Artikel 10, eerste lid, onderdeel g, en artikel 11, eerste lid onderdeel g	Artikel 22, eerste lid, onderdeel j, en 30 GWWD
Artikel 10, eerste lid, onderdeel h, en artikel 11, eerste lid onderdeel h	Artikel 25, tweede en derde lid, en 26 GWWD
Artikel 10, tweede en derde lid, en artikel 11, tweede en derde lid	Artikel 107 GWWD
Artikel 12	Artikel 23, eerste lid, GWWD
Artikel 13	Artikel 17, tweede lid, en artikel 30 GWWD

Artikel 14, eerste lid, tweede lid, onderdeel d en e	Artikel 20, 104, eerste lid, en 114, tweede lid, GWWD
Artikel 14, tweede lid, onderdeel a	Artikel 22, eerste lid, onderdeel f, GWWD
Artikel 14, tweede lid, onderdeel b	Artikel 22, eerste lid, onderdeel g, GWWD
Artikel 14, tweede lid, onderdeel c	Artikel 22, eerste lid, onderdeel h, GWWD
Artikel 15, eerste lid, tweede lid, onderdeel b, 1° en 6°, onderdeel c en d	Artikel 20, 104 eerste lid, en 114, tweede lid, GWWD
Artikel 15, tweede lid, onderdeel b, 2°	Artikel 22, eerste lid, onderdeel b, artikel 17, tweede lid, GWWD, artikel 79 Regeling preventie, bestrijding en monitoring van besmettelijke dierziekten en zoönosen en TSE's
Artikel 15, tweede lid, onderdeel b, 3°	Artikel 29, 30, tweede lid, GWWD
Artikel 15, tweede lid, onderdeel b, 4°	Artikel 22, eerste lid, onderdeel h, GWWD
Artikel 15, tweede lid, onderdeel b, 5°	Artikel 25, tweede lid, GWWD
Artikel 15, tweede lid, onderdeel b, 7°	Artikel 25, tweede lid, GWWD
Artikel 15, tweede lid, onderdeel b, 8°	Artikel 30, eerste en tweede lid, GWWD
Artikel 18	Artikel 2 en 3 Besluit gebruik sera en entstoffen
Artikel 19, eerste lid en zevende lid aanhef	Artikel 17, eerste lid, onderdeel a, GWWD
Artikel 19, vierde lid, onderdeel a	Artikel 30, tweede lid, GWWD
Artikel 19, vierde lid, onderdeel b	Artikel 22, eerste lid, onderdeel j, artikel 30, eerste lid, GWWD
Artikel 19, vierde lid, onderdeel c	Artikel 22, eerste lid, onderdeel g, GWWD
Artikel 19, zesde lid	Artikel 22, eerste lid, onderdeel b en j, artikel 30, eerste lid, GWWD
Artikel 19, zevende lid, onderdeel b	Artikel 22, eerste lid, onderdeel f, g en j, en artikel 30, eerste lid, GWWD
Artikel 20	Artikel 17, eerste lid, onderdeel a, GWWD, artikel 2, eerste lid, Besluit niet gehouden dieren
Artikel 24	Artikel 12 Destructiebesluit.

BIJLAGE 3: SAMENSTELLING DIVERSE OVERLEGSTRUCTUREN

De volgende lijsten zullen dienen om in eerste instantie externe organisaties uit te nodigen bij het basisoverleg of het overleg Natuur en Dierziekten. In overleg kunnen niet genoemde organisaties ook deelnemen aan deze overleggen.

Basisoverleg (zie 7.4 en bijlage 1)

Organisaties

Afkorting

Algemene Nederlandse Vereniging van Eierhandelaren	Anevei
Bond voor Waaghouders	
Centraal Instituut voor Dierziekte Controle – Lelystad	CIDC
Centraal Orgaan voor Kwaliteitsaangelegenheden in de Zuivel	COKZ
Centrale organisatie voor de Vleessector	COV
Consumentenbond	CB
Coöperatie Rundveeverbetering Delta	CR-Delta
Cumela	
De organisatie voor exportbevordering rund	Veeopro
Dierenbescherming	DB
Gezondheidsdienst voor Dieren	GD
Inter Provinciaal Overleg	IPO
Koninklijke Nederlandse Maatschappij voor Diergeneeskunde	KNMvD
Land en Tuinbouw Organisatie	LTO
Landelijke Werkgroep Professionele Schapenhouders	LWPS
Ministerie van VWS	VWS
Nederlandse Belangenvereniging voor hobbydierhouders	NBvH
Nederlandse Bond van Handelaren in Vee	NBVH
Nederlandse Federatie Edelpelsdieren	NFE
Nederlandse Melkveehouders Vakbond	NMV
Nederlandse Organisatie Pluimveehouders	NOP
Nederlandse Organisatie vd Geitenfokkerij	NOG
Nederlandse Vakbond Varkenshouders	NVV
Nederlandse Veeverbeterings Organisatie	NVO (CRV/HG)
Nederlandse vereniging dierentuinen	NVD
Nederlandse Vereniging Diervoederindustrie	Nevedi
Nederlandse Vereniging voor Proefdierkunde	NVP
Nederlandse Zuivel Organisatie	NZO
Productschap zuivel	PZ
Productschappen Vee, Vlees en Eieren	PVE
Productschappen Vee, Vlees en Eieren	PVE / PPE
Productschappen Vee, Vlees en Eieren	PVE / paard
Productschap Diervoeder	PD
Rendac	Rendac
Stichting Ent-Europa	
Stichting Kinderboerderijen Nederland	SKBN
Transport en logistiek Nederland	TLN
Stichting Zeldzame Huisdierrassen	SZH
Vereniging Kwaliteitszorg Geitenhouderij Nederland	VKGN
Vereniging van de Nederlandse Pluimveeverwerkende Industrie	NEPLUVI
Werkgroep landbouw en armoede	WLA
Zuidelijke Land- en Tuinbouworganisatie	ZLTO

Overleg Natuur en Dierziekten

Vereniging Natuurmonumenten

De Landschappen

Staatsbosbeheer

Boschap

Federatie Particulier Grondbezit

Unie van Bosgroepen

Koninklijke Nederlandse Jagersvereniging

Ministerie van Defensie

Betrokken LNV directies (uitgenodigd bij “KVP- staf”)

Directie Communicatie (DC)

Bureau Bestuursraad (BBR)

Directie Juridische zaken (JZ)

Directie Landbouw (DL)

Directie Natuur (DN)

Directie Industrie en Handel (I&H)

Directie Platteland (DP)

Directie Financieel en Economische Zaken (FEZ)

Directie Internationale zaken (IZ)

Directie Voedselkwaliteit en Diergezondheid (VD)

Directie Regionale Zaken (DRZ)

Voedsel en Waren Autoriteit (VWA)

Algemene Inspectie Dienst (AID)

Dienst Regelingen (DR)

BIJLAGE 4: BELEIDSINSTRUMENTENTABEL

In de volgende tabel zijn de beleidsinstrumenten aangegeven die per scenario ingezet kunnen worden. In hoofdstuk 6 staat de inhoudelijke beschrijving van de verschillende beleidsinstrumenten. Deze tabel is slechts een checklist om te kijken welk instrument op welk moment ingezet kan of moet worden.

Scenario's

- A** Geen uitbraak van klassieke varkenspest (niet opgenomen in de tabel, zie tekst hoofdstuk 6 en 7)
- B** Uitbraak klassieke varkenspest buiten de EU, géén relevante handelspartner (zie ook tekst hoofdstuk 6)
- C** Uitbraak van klassieke varkenspest binnen de EU óf relevante handelspartner, beschermings- en/of toezichtsgebied niet grensoverschrijdend
- D** Uitbraak van klassieke varkenspest binnen de EU; beschermings- en of toezichtsgebied grensoverschrijdend
- E** Ernstige verdenking zonder een uitbraak van klassieke varkenspest in Nederland
- F** Eerste uitbraak van klassieke varkenspest in Nederland (wel/niet voortvloeiend uit een ernstige verdenking)
- G** Nieuwe uitbraken van klassieke varkenspest in Nederland
- H** Uitbraak van klassieke varkenspest in wilde varkens
- I** Uitbraak van klassieke varkenspest in dierentuin (niet opgenomen in deze tabel, zie hoofdstuk 12.5)
- J** Explosieve toename van nieuwe uitbraken buiten compartiment met besmette haard in Nederland

Maatregelen

A = Advies

V = Voorbereiden op te nemen maatregel

O = Optionele maatregel

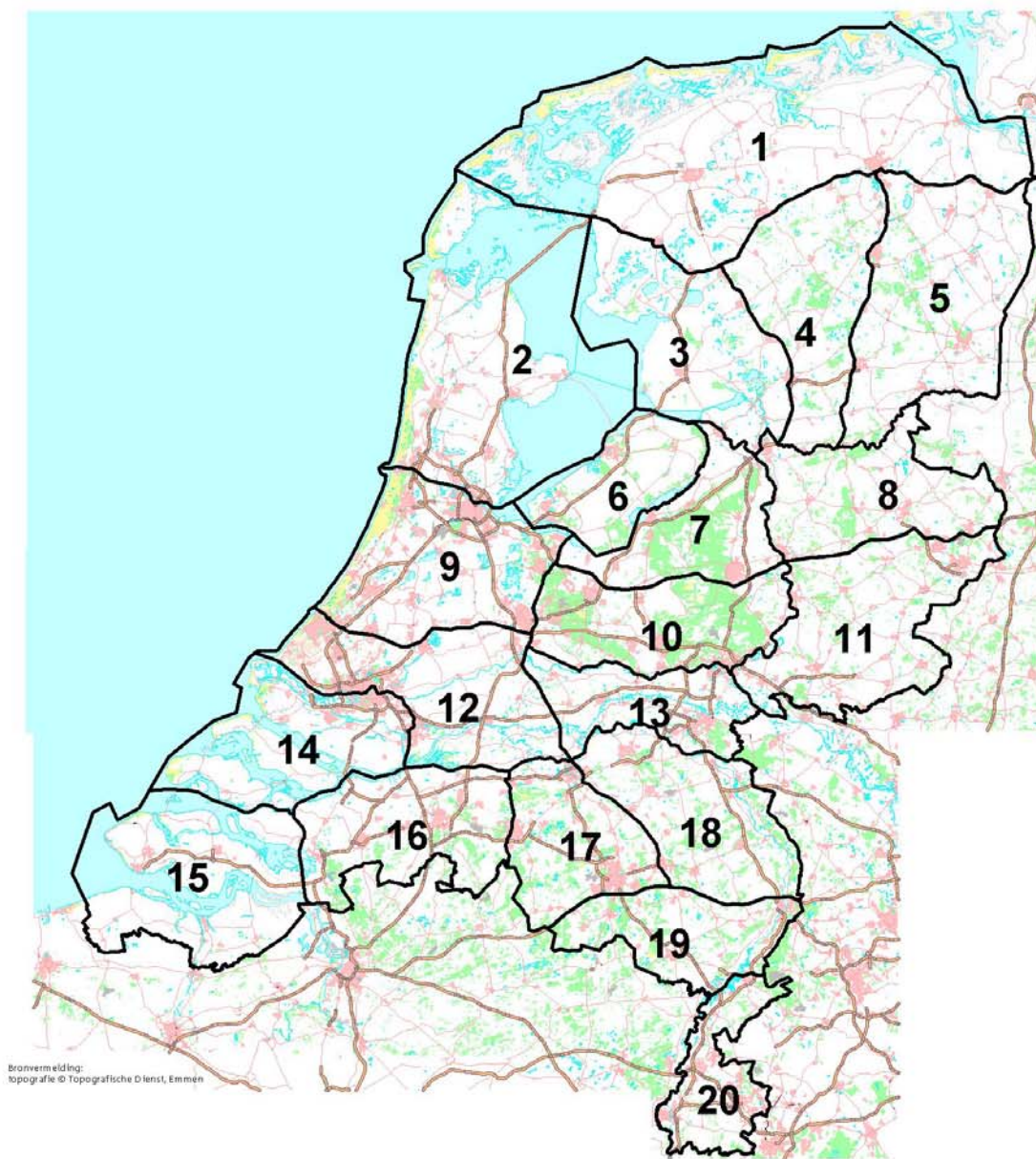
X = Maatregel

INSTRUMENT		B	C	D	E	F	G	H	J
	Uitvoering van de ingestelde Europese maatregelen	X	X	X	X	X	X	X	X
	Import verbod	O	O	O					
	Export verbod van vee, levende producten en dierlijke producten				V	X	X	X	X
	Blokkade van geïmporteerd vlees	X	X	X					
	100 % bestemmingscontrole	X	X	X					
	Blokken bedrijven met geïmporteerde dieren	X	X	X					
	Overleg met betreffende lidstaat			X					
	Informeren van betrokken LNV directies	O	X	X					
	Bijeenroepen van crisisstaf		O	X	X	X		X	
	Bijeenroepen van deskundigenoverleg	O	O	X	X	X		X	
	Informeren en adviseren								
	Informeren en adviseren van bedrijfsleven	O	X	X	X	X	X	X	X
	Bijeenroepen van basisoverleg		O	X	X	X	X	X	X
	Informeren en adviseren van reizigers	O	X	X					
	Informeren en adviseren dierentuinen (NB. voor aanvullende maatregelen zie hoofdstuk 10.4)		O	X	X	X	X	X	X
	Informeren en adviseren van kinderboerderijen (NB voor aanvullende maatregelen zie hoofdstuk 10.2)		O	X	X	X	X	X	X
	Advies t.a.v. manifestaties waarbij besmettingsgevaar aanwezig is		A	A	A	A	A	A	A
	Advies aan veehouderijbedrijven								
	Voedervoorraad van minimaal drie dagen inslaan op het bedrijf.	A	A	A	A	A	A	A	A
	Noodvoorziening voor stalling van de dieren voor ten minste zes weken.	A	A	A	A	A	A	A	A
	Noodvoorzieningen voor mestopslag.	A	A	A	A	A	A	A	A
	Terughoudend zijn met (vaste) mest uitrijden		A	A	A	X	X	A	X
	Opschorten inscharen van vee, waarbij dieren afkomstig van verschillende bedrijven samengebracht worden		A	A	A	X	X	X	X
	Hygiëne in acht nemen	A	A	A	A	A	A	A	A
	Rantsoeneren voer					A	A	A	A
	Reinigen en ontsmetten								
	Tweede R&O van de veewagens komende uit de lidstaat/land van uitbraak	O	X	X					
	R&O van alle vervoermiddelen van varkens na lossing		O	X	X				
	R&O uitwendig van de vervoermiddelen van veevoerders		O	X	X	X	X	X	X
	R&O uitwendig van de vervoermiddelen van melk		O	X	X	X	X	X	X
	Diversen								
	Verbod op risicovolle activiteiten		O	O	O	O	O	O	O
	Evenementen- en verzamelverbod van varkens (markten, verkopen en shows)		O	X	X	X	X	X	X
	Instellen fokverbod voor varkens in het B/T gebied					V	O	O	O
	Ruimen								
	Ruimen van besmet bedrijf					X	X		X
	Preventief ruimen van de varkens op de bedrijven waar varkens zijn geïmporteerd vanuit een bedrijf gelegen in het B/T gebied van land/lidstaat van uitbraak	X	X	X					
	Preventief ruimen van de varkens van het ernstig verdachte bedrijf				X				X
	Preventief ruimen van de diercontactbedrijven				V	X	X		X

	Instellen gebieden	B	C	D	E	F	G	H
	Instellen van een beschermings- en/of toezichtsgebied aansluitend op het ingesteld gebied in de lidstaat van uitbraak			X				
	Instellen van een 3–km-vervoersverbodgebied			X	X	X	O	X
	Instellen van een 10-km-vervoersverbodgebied			X	X	X	O	X
	Instellen van een standstill in heel Nederland gedurende 72 uur			V	O	X		O
	Instellen van een buffergebied		O	X				
	De compartimentering activeren/ aanpassen			V	X	X	X	X
	Instellen van een 1–km-ruimingsgebied rond het besmet bedrijf			V	X	O	O	O
	Instellen van een 3-km-beschermingsgebied rond het besmet bedrijf				X	X	O	X
	Instellen van een 10-km-toezichtsgebied rond het besmet bedrijf				X	X	O	X
	Instellen van een voorlopig vaccinatiegebied rond het besmet bedrijf					O	O	X
	Instellen van een toezichtszone rond het vaccinatiegebied					O	O	X
	Gevaccineerde dieren							
	De gevaccineerde dieren laten leven					X		X
	De gevaccineerde dieren testen					X		X
	Ruimen van de bedrijven met gevaccineerde positieve dieren					X		X
	Maatregelen natuur							
	Bijeenroepen Overleg Natuur en Besmettelijke Dierziekten	O	X	X	X	X	X	X
	Afsluiten voor publiek van bepaalde gebieden en bepaalde bos- en natuurterreinen	A	A	V	O	O	O	O
	Intensiveren monitoring wilde varkens	O	O	O	O	O	X	X
	Instellen van een jachtverbod / opschorten jacht in bepaalde gebieden	O	O	A	O	O	O	O
	Opschorten van (bepaalde) veldwerkzaamheden in de terreinen	A	A	A	O	O	O	O
	Geen excursies in de terreinen		A	A	O	O	O	O
	Weiden van vee in bepaalde gebieden opschorten			A	O	O	O	O
	Opschorten inscharen vee	A	A	A	X	X	X	X
	Instellen van buffers tussen grazers			A	A	A	A	A
	Isoleren van wild en grote grazers			A	O	O	O	O
	Reinigings - en ontsmettings regime toepassen	A	A	A	O	O	O	O
	Defensie							
	R&O-regime voor militaire troepen en materieel afkomstig uit land met klassieke varkenspest besmetting.	A	A					
	Advies militaire oefeningen en –verplaatsingen in militaire terreinen op te schorten.			A	A	A	A	A
	Welzijn							
	Instellen van een regeling voor de opkoop van dieren op basis van dierwelzijnseisen					O	O	O
	Toestaan van vervoer van hoogdrachtige dieren				O	O	O	O
	Toestaan van vervoer van pas geworpen dieren en nakomelingen				O	O	O	O
	Toestaan van een op een transporten van boerderij naar boerderij				O	O	O	O
	Instellen van een slachtregering in het toezichtsgebied				O	O	O	O

BIJLAGE 5: COMPARTIMENTERING

Compartimenteringskaart 28 november 2003

Compartimentbegrenzing

1

Compartimentnummer

0 10 20 30 40 50 60 Kilometers

Uitgegeven door: voedsel en waren autoriteit

kaartvervaardiging door:

dienst landelijk gebied
voor ontwikkeling en beheer

T:\GEBRUIKERS\RVV\Algemeen\compartimenten.apr

Beschrijving van de deel-compartimenten:

Compartiment 1

1. Vanaf het Eierlandse Gat de provinciegrens van Friesland volgend (via de waddeneilanden Vlieland, Terschelling, Ameland, Schiermonnikoog) in noordelijke richting overgaand in de Provinciegrens van Groningen (via de waddeneilanden Rottumerplaat en Rottumeroog) tot de Westereems.
2. Vanaf de Westereems het water volgend in zuidelijke richting overgaand in de Waddenzee, overgaand in de Eems, overgaand in de Dollard, tot aan de landgrens Nederland en Duitsland.
3. De Landgrens volgend in zuidelijke richting tot aan de A7, bij afslag 49 Nieuwerschans.
4. De A7 volgens in westelijke richting tot aan het Knooppunt Europaplein N28/N7.
5. De N28/N7 volgend westelijke richting overgaand in de A7 tot aan de N7.
6. De N7 volgend in noordwestelijke richting tot aan de A7.
7. De A7 volgend in westelijke richting tot aan het Knooppunt Zurich.
8. Vanaf het Knooppunt Zurich de waddenzee volgend in westelijke richting tot aan het Eierlandse Gat.

Compartiment 2

1. Vanaf het Eierlandse Gat de provinciegrens van Noord-Holland via het IJsselmeer volgend, overgaand in het Markermeer, overgaand in het IJ-meer, overgaand in het IJ, overgaand in het Noordzee Kanaal, overgaand in het Noordzeebuitenkanaal tot aan de Buitenhaven van IJmuiden
2. Vanaf de Buitenhaven in IJmuiden de kustlijn volgend in Noordelijke richting langs de westkust van Noorderhaaks en de westkust van Texel tot aan de Eierlandse Gat.

Compartiment 3

1. Vanaf Knooppunt Zurich (Friesland) de A7 volgend in oostelijke richting overgaand in de N7 bij Sneek, overgaand in de A7 tot aan de kruising van de A7 met de A32, Knooppunt Heerenveen.
2. De A32 volgend in Zuidoostelijke richting overgaand in de A28 tot aan Afslag 21 Ommen.
3. Vanaf Afslag 21 Ommen de rivier de Overijsselse Vecht volgend in noordelijke richting tot aan de rivier het Zwarte Water.
4. De rivier het Zwarte Water volgend in zuidelijke richting tot aan het Zwolle-IJssel Kanaal.
5. Het Zwolle-IJssel Kanaal volgend in zuidwestelijke richting tot aan de rivier de IJssel.
6. De rivier de IJssel volgend in Westnoordelijke richting tot aan het Ketelmeer.
7. Het Ketelmeer volgend in westelijke richting overgaand in het IJsselmeer
8. Vanaf het IJsselmeer de provinciegrens van Flevoland volgend in noordelijke richting overgaand in de Provinciegrens van Friesland tot aan het Knooppunt Zurich (Friesland) de A7.

Compartiment 4

1. Vanaf Knooppunt Heerenveen de A7 volgend in noordoostelijke richting tot aan de kruising van de A7 met de A28, Knooppunt Julianaplein.
2. De A28 volgend in zuidelijke richting overgaand in de N48 tot aan de rivier de Vecht.
3. De rivier de Vecht volgend in westelijke richting tot aan de Afslag 21 Ommen van de A28
4. Vanaf Afslag 21 Ommen de A28 volgend in noordelijke richting overgaand in de A32 het Knooppunt Heerenveen van de A7.

Compartiment 5

1. Vanaf Knooppunt Julianaplein de N28/N7 volgend in oostelijke richting tot aan de kruising van de N28/N7 met de A7, Knooppunt Europaplein.
2. De A7 volgend in oostelijke richting tot aan de landgrens met Duitsland (Bij afslag 49 Nieuwerschans)
3. De landgrens van Duitsland volgend in zuidelijke richting tot aan de rivier de Vecht.
4. De rivier de Vecht volgend in westelijke richting tot aan de N48.
5. De N48 volgend in noordelijke richting overgaand in de A28 tot aan het Knooppunt Julianaplein de N28/N7.
6. Compartiment 6

7. Vanaf de Ketelbrug, ter hoogte van afslag 12 Swifterbant het Ketelmeer volgend in oostelijke richting overgaand in het Vossemeer, overgaand in Drontermeer, overgaand in het Veluwemeer, overgaand in het Wolderwijd, overgaand in het Nuldernauw, overgaand in het Nijkerkernauw, overgaand in het Eemmeer, overgaand in het Gooimeer, overgaand in het IJ-meer, overgaand in het Markermeer, tot aan de Ketelbrug ter hoogte van afslag 12 Swifterbant.

Compartiment 7

1. Vanaf de kruising van de A27 met het Eemmeer, het Eemmeer volgend in oostelijke richting overgaand in de Nijkerkernauw, overgaand in de Nuldernauw, overgaand in de Wolderwijd, overgaand in het Veluwemeer, overgaand in het Drontermeer overgaand in het Vossemeer tot aan de rivier de IJssel
2. De rivier de IJssel volgend in zuidelijke richting tot aan de Kruising A1 met de rivier de IJssel bij Deventer (vlakbij de afslag 23 Deventer)
3. De A1 volgend in westelijke richting tot aan de kruising van de A1 met de A27, bij Knooppunt Eemnes.
4. De A27 volgend in noordelijke richting tot aan de kruising van de A27 met het Eemmeer.

Compartiment 8

1. Vanaf de kruising van de rivier IJssel en het Zwolle-IJssel Kanaal, het Zwolle-IJssel Kanaal volgend in noordelijke richting tot aan de rivier het Zwarte Water.
2. De rivier het Zwarte Water volgend in noordelijke richting tot aan de rivier Overijsselse Vecht.
3. De rivier de Overijsselse Vecht volgend in oostelijke richting overgaand in de Vecht tot aan de Landgrens van Nederland met Duitsland.
4. De Landgrens van Nederland met Duitsland volgend in zuidelijke richting tot aan de A1 (De Lutte)
5. De A1 volgend in oostelijke richting tot aan de Kruising A1 met de rivier de IJssel bij Deventer (vlakbij de afslag 23 Deventer)
6. De rivier de IJssel volgend in noordelijke richting tot aan de kruising de rivier de IJssel en het Zwolle-IJssel Kanaal.

Compartiment 9

1. Vanaf de Buitenhaven bij IJmuiden de Noorderbuitenkanaal volgend in oostelijke richting overgaand in de Noordzeekanaal, overgaand in het IJ, overgaand in het IJ-meer, overgaand in het Gooimeer tot aan de kruising van het Gooimeer met de A27 (ter hoogte van de plaats Huizen)
2. De A27 volgend in zuidelijke richting tot aan de kruising van de A27 met de A12, Knooppunt Lunetten.
3. Vanaf A12 de weg volgend in westelijke richting tot aan de Benoordenhoutseweg.
4. De Benoordenhoutseweg volgend in noordelijke richting tot aan de Van Alkemadelaan.
5. De Van Alkemadelaan volgend in westelijke richting overgaand in de Zwolsestraat tot aan de Kust van Scheveningen.
6. Vanaf de Kust van Scheveningen de kustlijn volgend in Noordelijke richting tot aan de Buitenhaven in IJmuiden.

Compartiment 10

1. Vanaf de kruising van de A27 en de A1 (Knooppunt Eemnes), de A1 volgend in oostelijke richting tot aan de Kruising A1 met de rivier de IJssel bij Deventer (vlakbij de afslag 23 Deventer)
2. De rivier de IJssel volgend in zuidelijke richting tot aan de kruising van de rivier de IJssel en de rivier de Rijn.
3. De rivier de Rijn volgend in westelijke richting overgaand in de rivier de Nederrijn tot aan het Amsterdam Rijn Kanaal.
4. Het Amsterdam Rijn Kanaal volgend in noordwestelijke richting tot aan de Afslag 29 Houten van de A27.
5. Vanaf Afslag 29 Houten de A27 volgend in noordelijke richting tot aan de A1 Knooppunt Eemnes.

Compartiment 11

1. Vanaf de Kruising van de A1 met de rivier de IJssel (Deventer), de A1 volgend in oostelijke richting overgaand in de A35/A1 (Knooppunt Azelo) overgaand in de A1 (Knooppunt Buren) tot aan de grens met Duitsland ter hoogte van de plaats De Lutte.
2. De Landgrens van Nederland met Duitsland volgend in zuidelijke richting overgaand in westelijke richting tot aan de rivier de Rijn (ter hoogte van de plaats Spijk)
3. De rivier de Rijn volgend in westelijke richting, overgaand in het Bijlands Kanaal, overgaand in het Pannerdens Kanaal overgaand in de rivier de Nederrijn, overgaand in de rivier de IJssel tot aan de kruising van de rivier de IJssel met de A1 (Deventer)

Compartiment 12

1. Vanaf de kust van Scheveningen de Zwolsestraat volgend in Oostelijke richting overgaand in de Van Alkemadelaan tot aan de Benoordenhoutseweg.
2. De Benoordenhoutseweg volgend in Zuidelijke richting tot aan de A12.
3. De A12 volgend in Oostelijke richting tot aan de kruising van de A12 met de A27, Knooppunt Lunetten.
4. De A27 volgend in Zuidelijke richting tot aan de kruising A27 met de A2 bij Knooppunt Everdingen.
5. De A2 volgend in zuidelijke richting tot aan de kruising van de A2 met de rivier de Maas.
6. De rivier de Maas volgend in westelijke richting overgaand in de Bergsche Maas overgaand in de rivier de Amer de tot aan de A16.
7. De A16 volgend in noordelijke richting tot aan de Drechtunnel.
8. Vanaf de Drechtunnel de rivier de Oude Maas volgend in noordelijke richting tot aan de rivier de Noord.
9. De rivier de Noord volgend in noordelijke richting tot aan de rivier de Nieuwe Maas.
10. De rivier de Nieuwe Maas volgend in Westelijke richting overgaand in de Nieuwe Waterweg tot aan de Kust van Hoek van Holland.
11. Van de Kust van Hoek van Holland de kustlijn volgend in Noordelijke richting tot aan de Kust van Scheveningen.

Compartiment 13

1. Vanaf de kruising van Afslag 29 Houten van de A27 en het Amsterdam-Rijn Kanaal, het Amsterdam-Rijn Kanaal volgend in zuidoostelijke richting tot aan de rivier Nederrijn.
2. De rivier de Nederrijn volgend in oostelijke richting overgaand in de rivier de Rijn overgaand in het Pannerdens Kanaal overgaand in Bijlands Kanaal tot aan de Landgrens van Nederland met Duitsland.
3. De Landgrens van Nederland met Duitsland volgend in zuidelijke richting tot aan de Zwarteweg (N843) Milsbeek.
4. De Zwarteweg (N843) volgend in zuidelijke richting tot aan de Rijksweg (N271)
5. De Rijksweg (N271) volgend in noordelijke richting tot aan de Witteweg.
6. De Witteweg volgend in zuidelijke richting tot aan het Mookerplas.
7. Het Mookerplas volgend in noordelijke richting tot aan de rivier de Maas.
8. De rivier de Maas volgend in westelijke richting tot aan de A2.
9. De A2 volgend in noordelijke richting tot aan Knooppunt Everdingen.
10. Vanaf Knooppunt Everdingen de A27 volgend in noordelijke richting tot aan afslag 29 Houten van de A27.

Compartiment 14

1. Vanaf Hoek van Holland de rivier de Nieuwe Waterweg volgend in oostelijke richting, overgaand in de rivier de Scheur, overgaand in de rivier de Nieuwe Maas tot aan de rivier de Noord.
2. De Noord volgend in zuidelijke richting tot aan de rivier de Oude Maas.
3. De rivier de Oude Maas volgend zuidwestelijke richting tot aan de Drechtunnel.
4. Vanaf de Drechtunnel de A16 volgend in zuidelijke richting tot aan de rivier het Hollandsch Diep
5. De rivier het Hollandsch Diep volgend in westelijke richting overgaand in de rivier de Krammer tot aan het Schelde-Rijn Kanaal
6. Het Schelde-Rijn Kanaal volgend in zuidelijke richting tot aan de Zeelandweg West (N257) (Slaakdam)
7. De Zeelandweg West (N257) volgend in westelijke richting tot aan de Krabbenbeek (Water)

8. De Krabbenbeek (water) volgend in westelijke richting overgaand in de rivier de Mastgat overgaand in de rivier de Keeten, overgaand in de Oosterschelde, overgaand in de Westgast tot aan de Noordzee.
9. Vanaf de Noordzee, de kustlijn volgend in noordelijke richting van Schouwen Duiveland, Goeree Overflakkee en Voorne Putten tot aan de kust van Hoek van Holland (de Nieuwe Waterweg)

Compartiment 15

1. (Zuid 7, zijn de Eilanden Walcheren, Noord en Zuid Beveland en Zeeuws Vlaanderen inclusief de Delta Expo)
2. Vanaf de kust van Westkapelle de kustlijn van Walcheren volgend via de Delta Expo, tot aan de Roompot.
3. De Roompot volgend in oostelijke richting overgaand in de Oosterschelde tot aan de Schelde-Rijnkanaal.
4. De Schelde-Rijnkanaal volgend in zuidelijke richting aan de Landgrens van Nederland met België.
5. De Landgrens van Nederland met België volgend in westelijke richting tot aan de kust van Westkapelle.

Compartiment 16

1. Vanaf de Moerdijk Brug de rivier de Amer volgend in oostelijke richting overgaand in de Bergsche Maas tot aan de Sluisweg (Waalwijk)
2. De Sluisweg (Waalwijk) volgend in zuidelijke richting tot aan de Biesbosweg.
3. De Biesbosweg volgend in westelijke richting overgaand in de Midden Brabantweg (N261), overgaand in de A261, overgaand in de Midden Brabantweg, overgaand in de Ringbaan West (Tilburg), overgaand in de Blaakweg (N283), overgaand in de Turnhoutsebaan (N283) overgaand in de Poppelseweg (N283) tot aan de Landsgrens van Nederland met België.
4. De Landsgrens van Nederland met België volgend in westelijke richting tot aan het Schelde-Rijn Kanaal
5. Het Schelde-Rijn Kanaal volgend in noordelijke richting tot aan de rivier de Krammer.
6. De rivier de Krammer volgend in oostnoordelijke richting overgaand in het Volkerak, overgaand in het Hollandsch Diep tot aan de kruising van het Hollandsch Diep met de A16, de Moerdijkbrug.

Compartiment 17

1. Vanaf de kruising van de Sluisweg (Waalwijk) en de rivier de Bergsche Maas, de rivier de Bergsche Maas volgend in oostelijke richting overgaand in de Maas tot aan de A2 (ter hoogte van Knooppunt Empel.)
2. De A2 volgend in zuidelijke richting tot aan de rivier de Zuid-Willemsvaart (Afslag 21 Veghel van de A2)
3. De rivier de Zuid-Willemsvaart volgend in oostzuidelijke richting tot aan de A67 (Afslag 35 Someren van de A67)
4. De A67 volgend in westelijke richting tot aan de Landgrens van Nederland met België.
5. De Landgrens van Nederland met België volgend in westelijke richting tot aan de Poppelseweg (N283)
6. De Poppelseweg (N283) volgend in noordelijke richting overgaand in de Turnhoutsebaan (N283) overgaand in de Blaakweg (N283) overgaand in de Ringbaan West (Tilburg) overgaand in de Midden Brabantweg, overgaand in de A261, overgaand in de Midden Brabantweg (N261) overgaand in de Biesbosweg (Waalwijk) tot aan de Sluisweg.
7. De Sluisweg volgend in noordelijke richting tot aan de brug over de rivier de Bergsche Maas.

Compartiment 18

1. Vanaf de kruising van de A2 met de rivier de Maas ter hoogte van Den Bosch, de rivier de Maas volgend oostelijke richting tot aan de Mookerplas.
2. De Mookerplas volgend in oostelijke richting tot aan de Witteweg.
3. De Witteweg volgend in noordoostelijke richting tot aan de N271.
4. De N271 volgend in zuidoostelijke richting tot aan Zwarteweg (N843)
5. De Zwarteweg (N843) volgend in noordelijke richting tot aan de Landgrens van Nederland met Duitsland

6. De Landgrens van Nederland met Duitsland volgend in zuidelijke richting tot aan de A67 (ter hoogte van de plaats Herungerberg)
7. De A67 volgend in westelijke richting tot aan de kruising van de A67 met de rivier de Zuid-Willemsvaart (Afslag 35 Someren van de A67)
8. De rivier de Zuid-Willemsvaart volgend in westnoordelijke richting tot aan de A2 (Afslag 21 Veghel van de A2)
9. De A2 volgend in noordelijke richting tot aan de kruising van de A2 met de rivier de Maas.

Compartiment 19

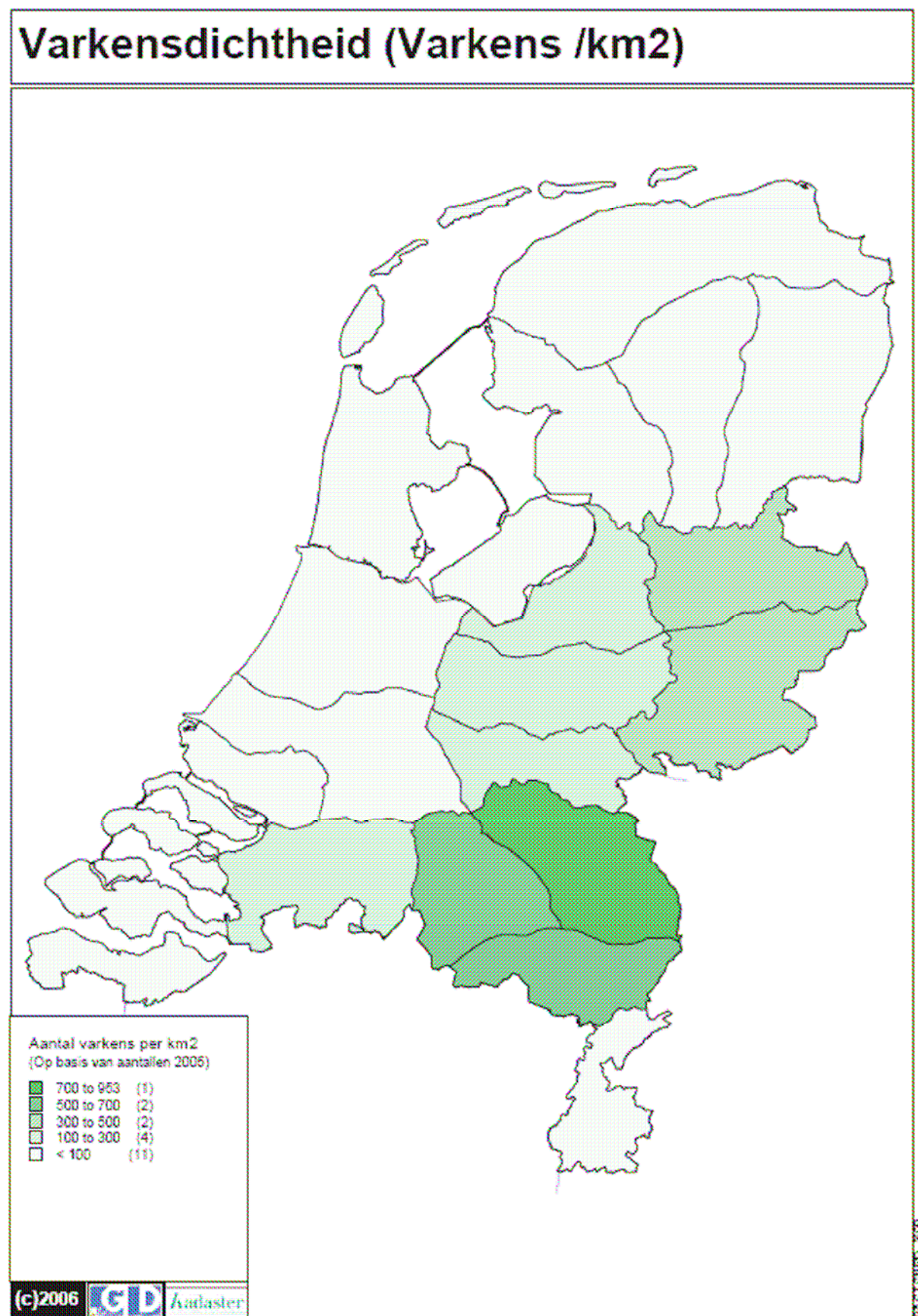
1. Vanaf de Kruising van de Landgrens van België met Nederland en de A67 de A67 volgend in noordoostelijke richting tot aan de Landgrens van Nederland met Duitsland ter hoogte van de plaats Herungerberg.
2. De Landgrens van Nederland met Duitsland volgend in zuidelijke richting tot aan de N68 (bij de plaats Asenray)
3. De N68 volgend in westelijke richting tot aan de Sint Wirosingel (Roermond)
4. De Sint Wirosingel volgend in noordelijke richting tot aan de N280.
5. De N280 volgend in westelijke richting tot aan de kruising van de N280 met de rivier de Maas.
6. De rivier de Maas volgend in zuidelijke richting tot aan de Landgrens van Nederland met België.
7. De Landgrens van Nederland met België volgend in westelijke richting tot aan de Kruising van de Landgrens van Nederland met België met de A67

Compartiment 20

1. Vanaf de kruising van de Landgrens van Nederland met België en de rivier de Maas, de rivier de Maas volgend in noordoostelijke richting tot de kruising van de rivier de Maas met de N280, Knooppunt Haelen.
2. De N280 volgend in oostelijke richting tot aan de Sint Wirosingel (Roermond)
3. De Sint Wirosingel (Roermond) volgend in zuidelijke richting tot aan de N68.
4. De N68 volgend oostelijke richting tot aan de landgrens Nederland en Duitsland (Bij de plaats Asenray)
5. De Landgrens van Nederland met Duitsland volgend in zuidelijke richting tot de Landgrens van Nederland met België bij de plaats Vaals, Drielandenpunt.
6. Vanaf het drielandenpunt bij Vaals de Landgrens van Nederland met België volgend in westelijke richting tot aan de rivier de Maas.

BIJLAGE 6: VARKENDICHTHEID

De maatregelen die genomen zullen worden bij een uitbraak van klassieke varkenspest zullen mede afhankelijk zijn van de varkensdichtheid van het gebied waar de uitbraak is. Deze kaart geeft de varkensdichtheid van de deel-compartimenten weer.

BIJLAGE 7: AFBOUWTABEL

In deze bijlage is een ontwerp tabel opgenomen. Het doel van deze tabel is een handvat te bieden om tijdens de crisis de beslissing te nemen bepaalde maatregelen op te heffen of te versoepelen. Daarbij worden maatregelen beoordeeld op een aantal criteria. Op gezette tijden moeten de maatregelen getoetst worden aan de criteria, om zo de afbouw tijdig in te zetten. Deze toetsing moet per gebied plaatsvinden. De volgende gebieden worden daarbij onderscheiden:

Beschermingsgebied

Toezihtsgebied

Compartiment besmet

Compartiment vrij

Vaccinatiegebied (fase 1,2,3)

De criteria waaraan de maatregelen getoetst worden, zijn hier opgesomd. Deze toetsing is pas mogelijk ten tijde van een crisis, aangezien het een groot verschil maakt op welk tijdstip in de crisis je een bepaalde maatregel toetst. De verschillende criteria zullen verschillend wegen. Indien het een EU verplichting betreft zal uiteraard pas opgeheven of versoepeld kunnen worden wanneer de EU dit toelaat. Wat betreft de andere criteria zal het risico op verspreiding het meest zwaarwegende criterium zijn bij het nemen van de beslissing.

EU VERPLICHTING

Is dit een maatregel op basis van EU verplichting?

X = EU verplichting

RISICO

Is er zonder deze maatregel een groot risico op de verspreiding van het virus?

+ = groot risico, - = klein risico

UITVOERBAARHEID

Is de maatregel uitvoerbaar?

+ = goed uitvoerbaar, - = moeilijk uitvoerbaar

ECONOMISCHE GEVOLGEN

Hoe groot zijn de economische gevolgen van de maatregel?

+ = groot, - = klein

HINDER

Hoe groot is de hinder veroorzaakt door de maatregel?

+ = veel hinder, - = weinig hinder

HANDHAAFBAAR

Is deze maatregel goed te handhaven?

+ = goed te handhaven, - = moeilijk te handhaven

FRAUDEBESTENDIGHEID

Is de maatregel fraudebestendig?

+ = ja, - = nee

... - gebied	EU verbod	risico	uitvoeren	economisch	hinder	handhaven	fraude	Opmerkingen
Vervoer								
Ongevoelige dieren binnen gebied								
Ongevoelige dieren uit gebied								
Ongevoelige dieren het gebied in								
Varkens naar slachthuis								
Varkens buiten gebied naar slachthuis in gebied								
Varkens naar locatie zonder varkens binnen gebied								
Varkens naar lokatie met varkens binnen gebied								
Varkens uit het gebied								
Vervoermiddelen voor vee binnen gebied								
Vervoermiddelen voor vee uit het gebied								
Vervoermiddelen voor vee het gebied in								
Verzamelverbod								
Verzamelen van ongevoelige dieren								
Verzamelen van gevoelige dieren								
Levende producten								
Leveren van sperma aan de openbare weg								
Fokverbod								
Mest								
Vervoer van mest binnen het gebied voor opslag of behandeling								
Vervoer van mest uit het gebied voor opslag of behandeling								
Aanwenden van mest op percelen grenzend aan huiskavel								
Aanwenden van mest op andere percelen, binnen het gebied								
Aanwenden van mest op percelen buiten het gebied								
Melk								
Registratie en R&O								
Afleveren alleen toegestaan aan aangewezen melkfabriek								
Voorwaarden aan melk vervoermiddelen (RMO's)								
Ophalen melkmonsters verboden								
Diervoeder								
Vervoer van diervoeder vanaf een bedrijf met varkens								
Registratie en R&O								
Bezoekersregeling								
Registratie en R&O								
Bezoek bedrijfsgedeelte van bedrijf met varkens								
Destructie								
Registratie en R&O								
Routeplanning								
Natuur								
Afsluiten natuurgebieden								
Jacht verbod								
Dierentuinen								

Sluiten voor publiek								
Afschermen gevoelige dieren								
R&O								
Kinderboerderijen								
Sluiten voor publiek								
R&O								

BIJLAGE 8: VOORBEELD ATTEST/EIGEN VERKLARING

VOORBEELD ATTEST DIERENARTS VOOR VERVOER VAN PAARDEN NAAR KLINIEK IN LEVENSBEDREIGENDE SITUATIE.

(Plaats)

(Datum)

Hierbij verklaart:

(naam dierenarts)

(naam praktijk)

(plaats)

dat het als volgt geïdentificeerde dier:

(identificatie)

eigendom van:

(naam eigenaar)

(adres eigenaar)

in levensbedreigende situatie verkeert.

Ik heb contact opgenomen met:

(naam kliniek)

(naam dierenarts kliniek)

en verklaar dat deze toestemming heeft gegeven dit dier op de kliniek te ontvangen.

Het dier zal vervoerd worden met:

(kenteken)

De te rijden route is gemeld aan/gefaxed naar de Algemene Inspectie Dienst van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.

(naam)

(handtekening)

(stempel praktijk)

VOORBEELD EIGEN VERKLARING HERKOMSTBEDRIJF

(in te vullen door eigenaar paard)

(datum, plaats)

Hierbij verklaart:

(naam)

(adres)

dat het dier:

(identificatie)

afkomstig is van een locatie waar in de afgelopen 30 dagen géén voor varkenspest gevoelige dieren aanwezig zijn geweest.

(naam)

(handtekening)

VOORBEELD EIGEN VERKLARING BESTEMMINGSBEDRIJF

(in te vullen door eigenaar van bestemmingsadres)

(datum, plaats)

Hierbij verklaart:

(naam)

(adres)

dat op ondergenoemd adres in de afgelopen 30 dagen géén voor varkenspest gevoelige dieren aanwezig zijn geweest:

(adres van bestemming)

(naam)

(handtekening)

VOORBEELD EIGEN VERKLARING VOOR HET VERZAMELEN VAN DIEREN

(in te vullen door eigenaar paard)

(datum, plaats)

Hierbij verklaart:

(naam)

(adres)

dat het dier:

(identificatie)

de afgelopen 14 dagen niet in een beschermings- of toezichtsgebied is geweest.

(naam)

(handtekening)

VOORBEELD PROTOCOL VERVOERSREGISTRATIE PAARDENVERVOERMIDDEL

EIGENAAR:

KENTEKEN PAARDENVERVOERMIDDEL: - -

Hierbij verklaart de eigenaar van bovengenoemd vervoermiddel dat dit vervoermiddel uitsluitend voor paarden gebruikt is, en zodanig herkenbaar is.

Datum	Vervoer		Gereinigd	Naam en Handtekening
	Van (adres en woonplaats)	Naar (adres en woonplaats)	Datum/tijd	

BIJLAGE 9: REINIGEN PAARD

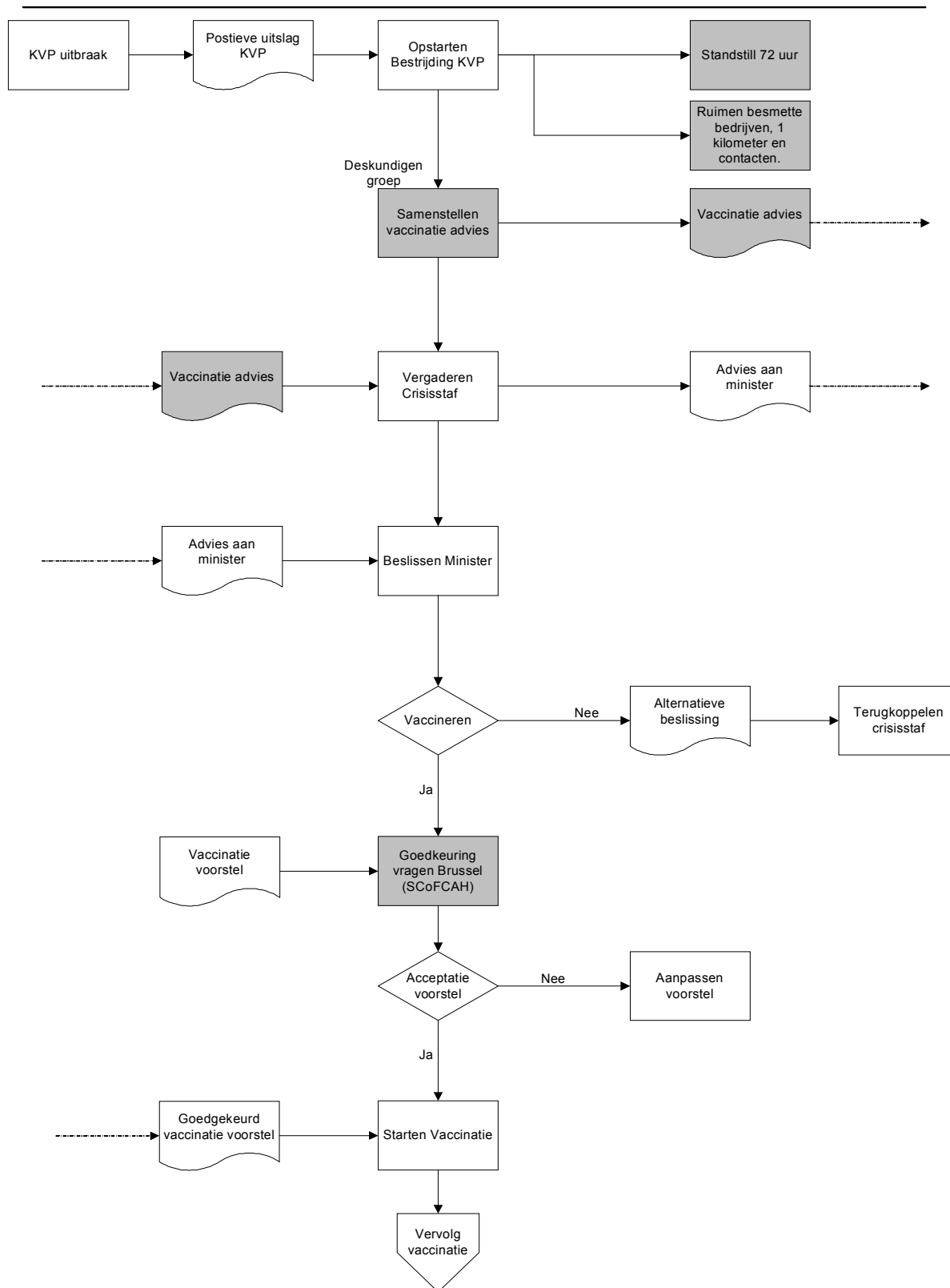
LEIDRAAD REINIGEN PAARD

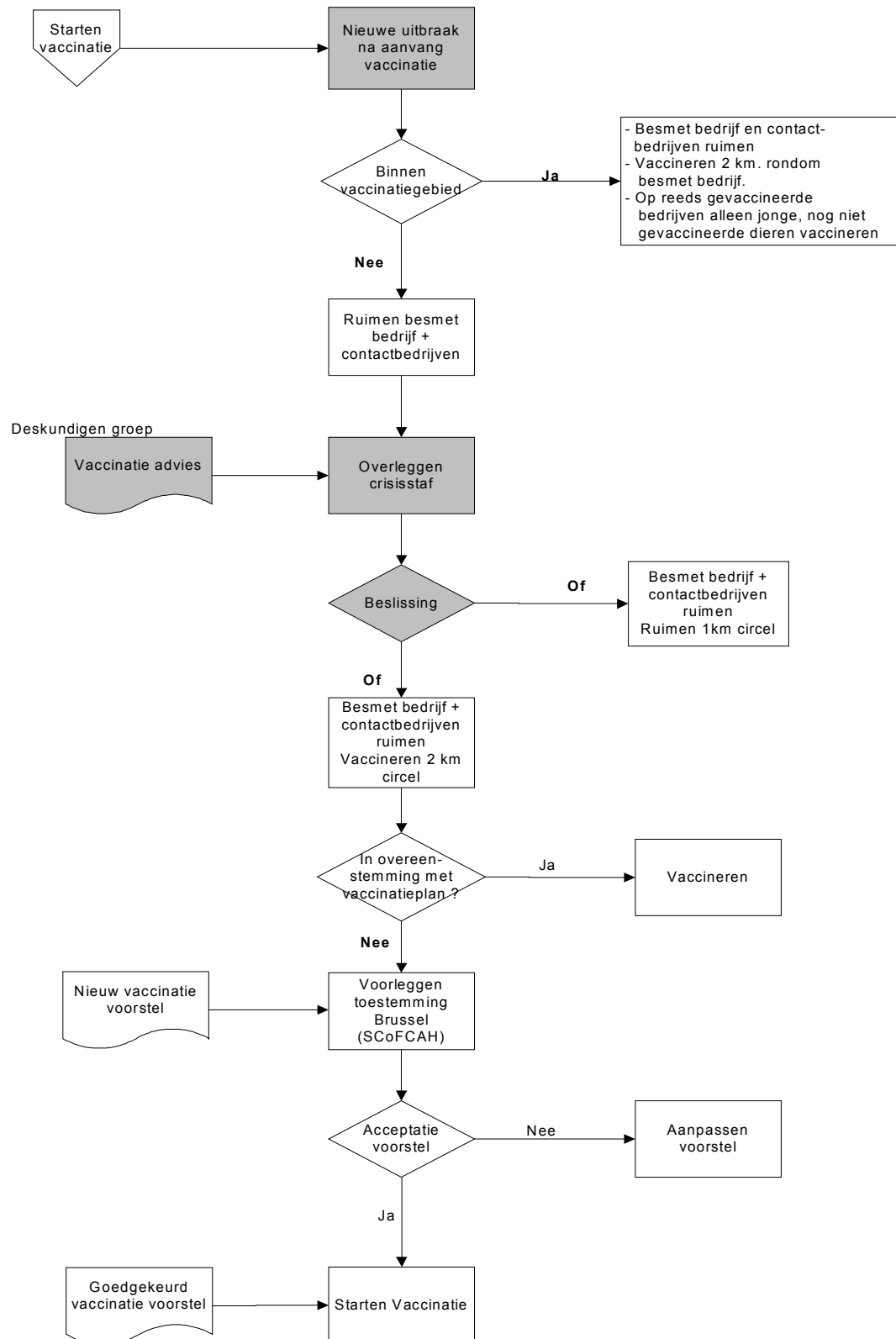
Borstelen om zoveel mogelijk stof en mest deeltjes te verwijderen uit vacht, manen en staart.

Hoeven uitkrabben en afspuiten, tot alle mestdelen verwijderd zijn.

Hoeven afwassen met doeltreffend ontsmettingsmiddel (voorgeschreven tijdens de crisis)

BIJLAGE 10: CHRONOLOGISCHE BESCHRIJVING VAN DE VACCINATIE

BIJLAGE 11: TREFWOORDENREGISTER

A

Aandachtsfase, 34; 35; 36
Aangifteplicht, 10; 12
Afbouw, 74; 75; 76; 78; 82; 83; 89; 94; 97
Afkortingen, 120; 121
Agrarische opleidingen, 22; 30
AID, 10; 11; 24; 26; 27; 30; 77; 78; 88; 92; 121; 129
Akkerbouwbedrijven, 83; 99
Alarmoefeningen, 29

B

Basisoverleg, 104; 122; 127
Bedrijfsverzorger, 47
Beschermingsgebied, 53; 141
Bezoekersregeling, 82; 86; 89; 91; 93; 95; 142
Bioterrorisme, 30
Buffergebied, 50

C

Carrier/ drager, 68
CIDC-Lelystad, 11; 24; 28; 108; 112; 121
Communicatie, 9; 10; 11; 32; 101; 103; 104; 113; 116; 117; 123; 129
Compartiment, 53; 74; 77; 78; 135; 136; 137; 138; 139; 141
Compartimentering, 46; 82; 96; 120; 134
Crisisstaf, 22; 24; 105; 108
CVO (Chief Veterinary Officer), 24; 26; 45; 108; 121

D

DBT (Departementaal beleidsteam), 22; 24; 121
Defensie, 50; 105; 129; 133
Destructie, 142
DGF (Diergezondheidsfonds), 22; 24; 25; 26; 121
Diagnostiek, 12; 15; 22; 28
Dierenbescherming, 127
Dierentuin, 112
Diervoeder, 54; 82; 86; 91; 95; 97; 127; 142

E

Eendagskuikens, 82; 96
Eieren, 82; 97; 122; 127
Eigen verklaring, 84
Evenementen, 131
Export, 41; 86; 91; 95; 131

F

Fokverbod, 45; 142

G

GD (Gezondheidsdienst voor Dieren), 26; 27; 28; 29; 107; 108; 121; 127
Grensinspectiepost, 113
Groep van deskundigen, 26; 66; 70; 105
GWWD, 9; 26; 121; 123

H

Hobbydieren, 66; 71; 73
Hobbypluimvee, 83; 97
Hygiëne-protocol, 112

I

Import, 41; 131
Incubatietijd, 123
Inseminatie, 58; 60; 62; 121
Internet, 29; 30

K

Kadavers, 47
KNMvD, 26; 30; 108; 121; 127

L

Laboratorium, 22; 28

M

Maatregelpakket(ten), 47
Manifestaties, 44
Melk, 52; 54; 57; 58; 60; 63; 74; 78; 79; 142
Mest, 52; 54; 57; 58; 60; 62; 74; 77; 79; 82; 90; 94; 95; 97; 142
Monteurs, 59; 61; 64; 84

N

Noodvoorziening, 43; 131

O

OIE, 18; 19; 29; 47; 122
Omstickeren, 47
Ontheffing, 88; 89; 92; 93
Openbaar Ministerie (OM), 30; 122

P

Pelsdieren, 123
Politie, 59; 61; 63; 84
Postduiven, 83; 99
Preventief ruimen, 131
PVE geleidebiljet, 82; 84; 95; 96; 97

R

Rantsoeneren, 43; 131
Regeling, 20; 37; 44; 122; 123; 125; 126
Regionalisering, 46

S

Specialistenteams, 22; 27
Sperma, 54; 78; 82; 86; 89; 91; 93
Standstill, 46; 53; 57; 86

T

Toezihtsgebied, 53; 141
Training, 28
Transport, 91; 98; 127
Transportbewegingen, 46

U

Uitvoeringsdraaiboek, 10; 11

V

Vaccinatie / vaccineren, 66; 67; 69; 71; 94; 110
Vaccinatiegebied, 49; 53; 76; 82; 93; 112; 141
Veedichtheid, 120
Verdenkingsfase, 34; 35; 36
Vervoermiddelen, 52; 59; 61; 64; 142
Vervoersverbodgebied, 53
Verzamelverbod, 142
VIC, 22; 24; 27; 28; 122
Vlees, 122; 127
Volksgesondheid, 116; 122
Voorlichting, 22; 29; 121
Voorlopig vaccinatiegebied, 48; 74

W

Welzijnscommissie, 51
Welzijnsopkoop, 51; 133
Welzijnstransport, 51
Wild, 110